

ส่วนที่ ๒

ยุทธศาสตร์องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

๑. ความสัมพันธ์ระหว่างแผนพัฒนาระดับมหภาค

๑.๑ แผนยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี

การจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นสี่ปีของเทศบาลมีความสัมพันธ์กับแผนยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี โดยมุ่งเน้นเพื่อขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศไปสู่ความมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน โดยแผนยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี ของประเทศไทยกำลังอยู่ระหว่างการการเสนอร่างกรอบยุทธศาสตร์ชาติต่อที่ประชุมคณะกรรมการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติ ซึ่งขณะนี้อยู่ระหว่างการดำเนินการปรับปรุงร่างกรอบยุทธศาสตร์ชาติตามมติที่ประชุมคณะกรรมการจัดทำร่างยุทธศาสตร์ชาติ โดยร่างกรอบยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๐ – ๒๕๗๙) สรุปย่อได้ดังนี้

ยุทธศาสตร์ชาติ : กรอบการพัฒนาระยะยาว

เพื่อให้บรรลุวิสัยทัศน์
 “ประเทศมีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เป็นประเทศพัฒนาแล้ว
 ด้วยการพัฒนาตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง”
 นำไปสู่การพัฒนาให้คนไทยมีความสุข
 และตอบสนองต่อการบรรลุ
 ซึ่งผลประโยชน์แห่งชาติ ในการที่จะพัฒนาคุณภาพชีวิต
 สร้างรายได้ระดับสูงเป็นประเทศพัฒนาแล้ว และสร้าง
 ความสุขของคนไทย สังคมมีความมั่นคง เสมอภาคและ
 เป็นธรรม ประเทศสามารถแข่งขันได้ในระบบเศรษฐกิจ

แผนพัฒนาท้องถิ่น ๕ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๑ – ๒๕๖๕)

โดยองค์การบริหารส่วนตำบลบุไฉญ อำเภอนองจิก จังหวัดปัตตานี

คณะกรรมการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติ ซึ่งขณะนี้อยู่ระหว่างการดำเนินการปรับปรุงร่างกรอบยุทธศาสตร์ชาติตามมติที่ประชุมคณะกรรมการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติ

ในการดำเนินการต่อไป คณะกรรมการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติจะนำเสนอร่างกรอบยุทธศาสตร์ชาติเพื่อขอความเห็นชอบจากคณะรัฐมนตรีและจะได้รับการรับฟังความคิดเห็นจากประชาชน ก่อนที่จะนำเสนอต่อสภานิติบัญญัติแห่งชาติให้ความเห็นชอบกรอบยุทธศาสตร์ชาติมาใช้เป็นกรอบในการกำหนดทิศทางในการบริหารประเทศภายในเดือนตุลาคม ๒๕๕๙ ซึ่งเป็นช่วงเวลาของการประกาศใช้แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๒ (ตุลาคม ๒๕๕๙ - กันยายน ๒๕๖๔) นอกจากนี้หน่วยงานต่างๆ จะได้นำแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ซึ่งเป็นแผนระยะ ๕ ปี มาถ่ายทอดลงสู่แผนปฏิบัติการระดับกระทรวงและแผนพัฒนารายสาขาในระหว่างที่กลไกการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติตามร่างรัฐธรรมนูญฉบับใหม่อยู่ระหว่างการดำเนินการ ซึ่งคาดว่าจะดำเนินการแล้วเสร็จภายในเดือนกรกฎาคม ๒๕๖๐

๒. สารสำคัญ

๒.๑ สภาพแวดล้อม

ในช่วงทศวรรษที่ผ่านมา กระแสการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในโลกเป็นไปอย่างรวดเร็วและในหลากหลายมิติทำให้ภูมิทัศน์ของโลกเปลี่ยนแปลงไปอย่างมีนัยสำคัญ โดยก่อให้เกิดโอกาสทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม เทคโนโลยี และการเมืองของประเทศไทยแต่ละขณะเดียวกันท่ามกลางความเปลี่ยนแปลงในด้านต่างๆ ก็มีปัจจัยเสี่ยงและภัยคุกคามที่ต้องบริหารจัดการด้วยความยากลำบากมากขึ้นกระแสนิยมและการเปลี่ยนแปลงภูมิทัศน์เศรษฐกิจของโลกได้ส่งผลให้โครงสร้างเศรษฐกิจของประเทศไทยซึ่งเดิมมีโครงสร้างเศรษฐกิจในระบบ “เกษตรแบบพึ่งตนเอง” ต้องปรับตัวและเปลี่ยนไปเป็นระบบเศรษฐกิจที่ “พึ่งพาอุตสาหกรรมและการส่งออก” การพัฒนาในภาคเกษตรล่าช้ากว่าฐานการผลิตอื่นๆ ที่อาศัยเทคโนโลยีสมัยใหม่มากขึ้นตามลำดับโดยเฉพาะอย่างยิ่งภายใต้อิทธิพลของกระแสโลกาภิวัตน์และความก้าวหน้าอย่างรวดเร็วของเทคโนโลยีสารสนเทศ จึงมีปัญหาคอขวดความเหลื่อมล้ำทางด้านรายได้ระหว่างภาคการเกษตรกับภาคอุตสาหกรรมและระหว่างสังคมในเมืองและชนบทขยายวงกว้างขึ้น และปัญหาคอขวดจนกระทั่งกลุ่มเกษตรกรรายย่อยและในภาคชนบทรวมทั้งโอกาสในการเข้าถึงข้อมูลข่าวสาร องค์ความรู้ แหล่งทุน และบริการทางสังคมที่มีคุณภาพสำหรับประชาชนที่อยู่ในพื้นที่ห่างไกลก็มีในวงแคบกว่า ในขณะที่การใช้เทคโนโลยีในภาคอุตสาหกรรมและบริการเองก็นับว่ายังอยู่ในกลุ่มประเทศที่ใช้เทคโนโลยีในระดับกลางๆ ซึ่งส่วนใหญ่ไม่สามารถพัฒนาได้เองภายในประเทศ ต้องนำเข้าจากต่างประเทศ โดยรวมประเทศไทยจึงยังใช้วัตถุดิบและแรงงานเข้มข้นในการเป็นจุดแข็งในการแข่งขันและขับเคลื่อนการเจริญเติบโตนอกจากนั้น ในอีกด้านหนึ่งการเปลี่ยนแปลงภูมิทัศน์ของโลกและแรงขับเคลื่อนของเทคโนโลยีสมัยใหม่รวมทั้งความเชื่อมโยงอย่างใกล้ชิดของสังคมโลกได้ทำให้เกิดภัยคุกคามและความเสี่ยงด้านอื่นๆ ที่ซับซ้อนขึ้นอาทิ การก่อการร้าย โรคระบาด เครือข่ายยาเสพติดข้ามชาติ และการก่อการร้าย อาชญากรรมข้ามชาติในรูปแบบต่างๆ ขณะที่การเปลี่ยนแปลงภูมิอากาศโลกก็มีความผันผวนรุนแรงขึ้น ซึ่งล้วนแล้วเป็นความเสี่ยงในการดำรงชีวิตของประชาชน การบริหารจัดการทางธุรกิจ และการบริหารราชการแผ่นดินของภาครัฐ

นอกจากนั้นในช่วงต้นศตวรรษที่ ๒๑ กระแสโลกาภิวัตน์ได้ทำให้ภูมิทัศน์ทางด้านเศรษฐกิจและสังคมของโลกเปลี่ยนแปลงจากเศรษฐกิจสังคมอุตสาหกรรมมุ่งสู่เศรษฐกิจสังคมดิจิทัล ในขณะที่โอกาสทางเศรษฐกิจขยายเพิ่มขึ้น แต่ช่องว่างทางสังคมก็ยิ่งกว้างขึ้นรวมถึงช่องว่างทางดิจิทัล (digital divide) ถ้าหากไม่

สามารถลดลงก็จะยิ่งทำให้ความเหลื่อมล้ำทางรายได้และโอกาสทางเศรษฐกิจและสังคมมีความแตกต่างกันขึ้น ประกอบกับในอนาคต ๒๐ ปีข้างหน้าสภาพแวดล้อมทั้งภายในและภายนอกประเทศจะมีการเปลี่ยนแปลงอย่าง มีนัยสำคัญในทุกมิติ เงื่อนไขภายนอกที่สำคัญต่อการพัฒนาประเทศไทยในอนาคต ได้แก่ กระแสโลกาภิวัตน์ที่ เข้มข้นขึ้นอย่างต่อเนื่องและมีความเสี่ยงและท้าทายต่อการปรับตัวมากขึ้นจากการเคลื่อนย้ายอย่างเสรีและ รวดเร็วของผู้คน เงินทุน ข้อมูลข่าวสารองค์ความรู้และเทคโนโลยี และสินค้าและบริการ ขณะเดียวกันการ รวมกลุ่มเศรษฐกิจในภูมิภาคนำไปสู่ความเชื่อมโยงทุกระบบในขณะที่ศูนย์รวมอำนาจทางเศรษฐกิจโลก เคลื่อนย้ายมาสู่เอเชียภายใต้สภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจโลกซึ่งในช่วงระยะ ๑๐ ปีข้างหน้าจะยังคงได้รับ ผลกระทบจากปัจจัยสำคัญหลายประการทั้งปัญหาต่อเนื่องจากวิกฤติการณ์ทางเศรษฐกิจโลกในช่วงปี ๒๕๕๑ - ๒๕๕๒ และวิกฤติการณ์ในกลุ่มประเทศยูโรโซนที่ทำให้ระดับหนี้สาธารณะในประเทศต่างๆ เพิ่มขึ้นและ กลายเป็นความเสี่ยงต่อความยั่งยืนทางการคลัง ขณะที่จะมีผลพวงต่อเนื่องจากการดำเนินมาตรการขยาย ปริมาณเงินขนาดใหญ่ในสหรัฐฯ ยุโรป และญี่ปุ่น ซึ่งเป็นความเสี่ยงให้เกิดภาวะเงินเฟ้อได้เมื่อเศรษฐกิจฟื้นตัว เต็มที่ รวมทั้งอาจจะมีผลกระทบของการเคลื่อนย้ายเงินทุนระหว่างประเทศ นอกจากนั้นการพัฒนาด้าน เทคโนโลยีสารสนเทศเข้าสู่จุดอิ่มตัวมากขึ้น ขณะที่การพัฒนาเทคโนโลยีใหม่ที่จะช่วยให้ประสิทธิภาพการผลิต ของโลกเพิ่มขึ้นขนานใหญ่และเป็นวงกว้าง เช่นที่เคยเกิดขึ้นในช่วงการปฏิวัติอุตสาหกรรมยังไม่มีแนวโน้มการ ก่อตัวที่ชัดเจน แต่ก็มีแนวโน้มของการพัฒนาเทคโนโลยีในรูปแบบใหม่ๆ ที่จะเป็นโอกาสสำหรับการพัฒนา เศรษฐกิจรูปแบบใหม่ๆ ซึ่งภายใต้เงื่อนไขดังกล่าว เศรษฐกิจโลกในช่วง ๑๐ ปีข้างหน้ามีแนวโน้มที่จะขยายตัว ต่ำกว่าเฉลี่ยร้อยละ ๕.๑ ในช่วง ๕ ปีก่อนวิกฤติเศรษฐกิจโลก (๒๕๔๖ - ๒๕๕๐) สถานการณ์ที่ตลาดโลก ขยายตัวช้า แต่ประเทศต่างๆ ขยายกำลังการผลิตเพื่อยกระดับศักยภาพการผลิต การแข่งขันในตลาดโลกจะมี ความรุนแรงขึ้น ขณะเดียวกันการลดลงของประชากรไทยในระยะ ๑๐ - ๑๕ ปี ข้างหน้านี้ จะทำให้ขนาดของ ตลาดในประเทศขยายตัวช้าลง เงื่อนไขดังกล่าวเป็นความเสี่ยงสำหรับอนาคตของเศรษฐกิจไทยในระยะยาว หากประเทศไทยไม่เร่งปรับโครงสร้างเพื่อแก้ปัญหาจุดอ่อนและเสริมจุดแข็งให้สัมฤทธิ์ผล

ในด้านความมั่นคงของโลกก็กำลังก้าวเข้าสู่ช่วงเปลี่ยนผ่านที่สำคัญจากการปรับดุลอำนาจของ สหรัฐฯ เพื่อพยายามคงบทบาทผู้นำโลกและเพื่อคานอิทธิพลและบทบาทของจีนและรัสเซียที่เพิ่มมากขึ้นใน เอเชียและยุโรปนั้น น่าจะมีผลทำให้บรรยากาศด้านความมั่นคงของโลกในช่วงปี ๒๕๖๐ - ปี ๒๕๗๙ มีลักษณะ ผสมผสานกันทั้งความร่วมมือและความขัดแย้ง โดยขึ้นอยู่กับปัจจัยผลประโยชน์แห่งชาติทั้งในระดับทวีปและ พหุภาคีเป็นองค์ประกอบสำคัญในการกำหนดนโยบายของประเทศและกลุ่มประเทศ สำหรับการเปลี่ยนแปลง ด้านเทคโนโลยีอย่างรวดเร็วจะเป็นเงื่อนไขสำคัญสำหรับอนาคตของโลกและประเทศไทยเช่นกัน โดยเฉพาะ อย่างยิ่งเทคโนโลยีสมัยใหม่ที่เป็นอัจฉริยะจะกระทบการดำรงชีวิตของคนและทำให้เกิดธุรกิจรูปแบบใหม่ รวมทั้งเกิดการเชื่อมต่อและการบรรจบกันของเทคโนโลยีก้าวหน้าอุตสาหกรรม และผลิตภัณฑ์ ซึ่งประเทศไทย จะต้องลงทุนด้านทรัพยากรมนุษย์และการวิจัยให้สามารถพัฒนาเทคโนโลยีสมัยใหม่ได้ เงื่อนไขการผลิตและ การบริโภคที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมก็จะเป็นเกณฑ์มาตรฐานที่กดดันให้ประเทศไทยต้องปรับเปลี่ยนไปสู่สังคมสีเขียวโดยการพัฒนาและนาเทคโนโลยีสีเขียวมาใช้ก็จะมีส่วนสำคัญ และช่วยแก้ปัญหาการลดลงของทรัพยากร ต่างๆ รวมทั้งน้ำมัน ซึ่งแม้ราคาจะลดลงแต่มีผลกระทบต่อสภาพแวดล้อม จึงต้องผลักดันให้มุ่งสู่การผลิต พลังงานทดแทนในรูปแบบต่างๆ รวมทั้งพืชพลังงานที่อาจจะส่งผลกระทบต่อความมั่นคงทางอาหารของโลก

นอกจากนั้น ยังมีข้อจำกัดและความเสี่ยงสำคัญจากการเข้าสู่สังคมสูงวัยของโลกและภาวะภูมิอากาศเปลี่ยนแปลงผันผวนและภาวะโลกร้อน ทั้งนี้โครงสร้างประชากรโลกที่เข้าสู่สังคมสูงวัย แม้จะส่งผลให้เกิดโอกาสทางธุรกิจใหม่ๆ แต่มีความเสี่ยงให้เกิดการแย่งชิงแรงงานและเงินทุน รวมทั้งมีแรงกดดันต่อการใช้จ่ายงบประมาณด้านสวัสดิการและสาธารณสุขเพิ่มขึ้นในหลายๆ ประเทศกลายเป็นความเสี่ยงด้านการคลังที่สำคัญ สำหรับ ภาวะโลกร้อนและการเปลี่ยนแปลงสภาวะภูมิอากาศที่ผันผวนก่อให้เกิดภัยธรรมชาติที่ทวีความรุนแรงมากขึ้นนั้น ก่อให้เกิดต้องมีการปรับเปลี่ยนรูปแบบการดำเนินธุรกิจ การดำรงชีวิต การผลิตและการบริโภคที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมมากขึ้น ในขณะที่ความพยายามในการกระจายความเจริญและการพัฒนาให้มีความทั่วถึงมากขึ้น ประกอบกับจำนวนประชากรที่เพิ่มขึ้นจะส่งผลให้ความเป็นเมืองเติบโตอย่างต่อเนื่องตามมาด้วยการมีข้อกำหนดของรูปแบบและกฎเกณฑ์ที่เกี่ยวข้องกับลักษณะการใช้พื้นที่ และความเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม ภายใต้เงื่อนไขการเปลี่ยนแปลงดังกล่าว การยึดถือหลักการบริหารจัดการที่ดีทั้งในภาครัฐและภาคธุรกิจเอกชน การใช้ระบอบประชาธิปไตย และการปฏิบัติให้เป็นไปตามสิทธิมนุษยชนจะเข้มข้นมากขึ้น

สำหรับสถานการณ์และสภาพแวดล้อมภายในประเทศไทยนั้น ผลของการพัฒนาตั้งแต่อดีตถึงปัจจุบันทำให้ประเทศไทยมีระดับการพัฒนาที่สูงขึ้นตามลำดับ โดยถูกจัดอยู่ในกลุ่มประเทศระดับรายได้ปานกลางมาตั้งแต่ปี ๒๕๓๑ และได้ขยับสูงขึ้นมาอยู่ในกลุ่มบนของกลุ่มประเทศระดับรายได้ปานกลางตั้งแต่ปี ๒๕๕๓ และล่าสุดในปี ๒๕๕๗ รายได้ประชาชาติต่อหัวเพิ่มขึ้นเป็น ๕,๗๓๙.๒ ดอลลาร์ สหรัฐ. ต่อปีฐานการผลิตและบริการหลากหลายขึ้น ฐานการส่งออกสินค้าอุตสาหกรรมใหญ่ขึ้นมาก หลายสาขาการผลิตและบริการสามารถแข่งขันและมีส่วนแบ่งในตลาดโลกสูงขึ้นและสร้างรายได้เงินตราต่างประเทศในระดับสูง อาทิ กลุ่มยานยนต์ อิเล็กทรอนิกส์และเครื่องใช้ไฟฟ้า อุตสาหกรรมอาหาร สินค้าเกษตร การท่องเที่ยว และบริการด้านสุขภาพ ฐานเศรษฐกิจที่ใหญ่ขึ้นส่งผลให้การจ้างงานเพิ่มขึ้นเป็น ๓๘.๑ ล้านคนจากประชากรวัยแรงงาน ๓๘.๖ ล้านคน อัตราการว่างงานเฉลี่ยไม่ถึงร้อยละ ๑ ปัญหาความยากจนจึงลดลงตามลำดับจากร้อยละ ๒๐.๐ ในปี ๒๕๕๐ เป็นร้อยละ ๑๐.๙ ในปี ๒๕๕๖ คุณภาพชีวิตดีขึ้นในทุกระดับ โอกาสการได้รับการศึกษา บริการสาธารณสุข บริการสาธารณะและโครงสร้างพื้นฐานต่างๆ และการคุ้มครองทางสังคม อื่นๆ รวมถึงการเข้าถึงทรัพยากรต่างๆ มีความครอบคลุมและมีคุณภาพดีขึ้นตามลำดับ ในขณะเดียวกันประเทศไทยก็มีความเป็นสากลมากขึ้น ความร่วมมือระหว่างประเทศไทยกับนานาชาติทั้งในรูปของทวิภาคีและพหุภาคีเพื่อเป็นกลไกและช่องทางในการสนับสนุนการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม และการเมืองของประเทศก็มีความก้าวหน้าไปมาก รวมทั้งกรอบความร่วมมือที่ช่วยทำให้ประเทศไทยสามารถยกระดับมาตรฐานต่างๆ ไปสู่ระดับสากลก็มีความคืบหน้ามากขึ้น

นอกจากนั้น ประสบการณ์ในช่วงวิกฤตเศรษฐกิจและการเงินในปี ๒๕๔๐ - ๒๕๔๑ ได้ส่งผลให้ภาครัฐและภาคเอกชนปรับตัวในการบริหารความเสี่ยงและสร้างภูมิคุ้มกัน ให้ดีขึ้นตามแนวคิดการบริหารจัดการที่ดีอันได้แก่ การดำเนินการที่มีประสิทธิภาพ โปร่งใส รับผิดชอบและตรวจสอบได้อย่างเป็นระบบดีขึ้น มีการกำกับดูแลวินัยทางการเงินการคลังที่กำหนดกรอบของความยั่งยืนทางการเงินการคลังเป็นแนวปฏิบัติที่ดีขึ้น และฐานะการคลังมีความมั่นคงมากขึ้น และฐานะเงินสำรองระหว่างประเทศอยู่ในระดับสูง มีการปรับปรุงในเรื่องกฎหมาย กฎระเบียบต่างๆ ให้มีการดำเนินการอย่างเป็นระบบมากขึ้น มีการสร้างความเป็นธรรมให้กับกลุ่มต่างๆ สามารถคุ้มครองผู้บริโภคและประชาชนจากการถูกเอารัดเอาเปรียบได้ดีขึ้น ช่วยสร้างบรรยากาศของการแข่งขันในตลาด และสนับสนุนให้การดำเนินธุรกิจในประเทศไทยมีความสะดวกคล่องตัวมากขึ้น

แต่ประเทศไทยก็ยังมีจุดอ่อนในเชิงโครงสร้างหลายด้านทั้งทางเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง จุดอ่อนสำคัญของประเทศไทยได้แก่ โครงสร้างประชากรสูงอายุมากขึ้นตามลำดับ แต่คุณภาพคนโดยเฉลี่ยยังต่ำและการออมไม่เพียงพอ ประเทศขาดแคลนแรงงานทั้งในกลุ่มทักษะฝีมือสูงและกลุ่มทักษะฝีมือระดับล่าง ผลผลิตภาพแรงงานโดยเฉลี่ยยังต่ำ ทั้งระบบเศรษฐกิจมีผลิตภาพการผลิตรวมต่ำ ต้องอาศัยการเพิ่มปริมาณเป็นแรงขับเคลื่อนหลัก ขณะที่โครงสร้างเศรษฐกิจมีส่วนภาคการค้าระหว่างประเทศต่อขนาดของเศรษฐกิจสูงกว่าเศรษฐกิจภายในประเทศมาก จึงมีความอ่อนไหวและผันผวนตามปัจจัยภายนอกเป็นสำคัญ ฐานการผลิตเกษตรและบริการมีผลิตภาพการผลิตต่ำ โดยที่การใช้องค์ความรู้ เทคโนโลยี และนวัตกรรมเพื่อการเพิ่มมูลค่ายังมีน้อย การลงทุนเพื่อการวิจัยและพัฒนาไม่เพียงพอ การวิจัยที่ดำเนินการไปแล้วไม่ถูกนำมาใช้ให้เกิดประโยชน์เชิงเศรษฐกิจและสังคมได้อย่างคุ้มค่า การพัฒนานวัตกรรมมีน้อย สำหรับการดำเนินงานและการบริหารจัดการภาครัฐก็ยังมีขาดการบูรณาการจึงสิ้นเปลืองงบประมาณ การดำเนินงานเพื่อพัฒนามักขาดความต่อเนื่องประสิทธิภาพต่ำ ขาดความโปร่งใส และขาดความรับผิดชอบ ขณะที่ปัญหาคอร์รัปชันมีเป็นวงกว้าง การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและระบบโลจิสติกส์รวมทั้งการบริหารจัดการน้ำยังไม่เป็นระบบโครงข่ายที่สมบูรณ์และล่าช้า การบังคับใช้กฎหมายยังขาดประสิทธิภาพ และกฎระเบียบต่างๆ ล้าสมัยไม่ทันกับการเปลี่ยนแปลง คนไทยยังมีปัญหาด้านคุณธรรมจริยธรรม ไม่เคารพสิทธิผู้อื่นและไม่ยึดผลประโยชน์ส่วนรวมเป็นสำคัญขณะที่ความเหลื่อมล้ำและความแตกแยกในสังคมไทยยังเป็นปัญหาที่ท้าทายมาก รวมทั้งปัญหาในด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่เผชิญกับภาวะขยะล้นเมืองและสิ่งแวดล้อมเสื่อมโทรมลงในทุกด้าน

ทั้งนี้ ปัจจัยและเงื่อนไขภายในประเทศที่จะส่งผลกระทบต่ออนาคตการพัฒนาประเทศไทยที่สำคัญได้แก่ การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างประชากรสู่สังคมผู้สูงอายุอย่างสมบูรณ์ ในระยะเวลา ๒๐ ปีต่อจากนี้ไป จะมีนัยยะที่สำคัญยิ่งต่อการพัฒนาประเทศ กำลังคนในวัยเด็กและวัยแรงงานจะลดลง ผู้สูงอายุจะเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วส่งผลกระทบต่อศักยภาพทางเศรษฐกิจของประเทศ รูปแบบการใช้จ่ายการลงทุนและการออม ตลอดจนค่าใช้จ่ายด้านสุขภาพ ความมั่นคงทางสังคมและคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ ขณะเดียวกันประเทศไทยก็เผชิญกับข้อจำกัดด้านทรัพยากร ทั้งด้านแรงงานและทรัพยากรธรรมชาติที่มีนัยยะต่อต้นทุนการผลิตและสภาพแวดล้อม ความเป็นอยู่ของประชาชนนอกจากนี้ปัญหาความเหลื่อมล้ำในมิติต่างๆ ก็มีนัยต่อการสร้างความสามัคคีสมานฉันท์ในสังคม ข้อจำกัดต่อการยกระดับศักยภาพทุนมนุษย์ ความจำเป็นในการลงทุนเพื่อยกระดับบริการทางสังคมและโครงสร้างพื้นฐานที่มีคุณภาพอย่างทั่วถึง และการปฏิรูปกฎระเบียบและกฎหมายที่ทำให้เกิดความเป็นธรรมและลดความเหลื่อมล้ำ และที่สำคัญเงื่อนไขภายในที่ต้องปรับตัวคือ การแก้ปัญหาความอ่อนแอของการบริหารราชการแผ่นดิน ที่ทำให้จำเป็นต้องเร่งปฏิรูประบบราชการและการเมืองเพื่อให้เกิดการบริหารราชการที่ดี

โครงสร้างที่เป็นจุดอ่อนและการบริหารจัดการที่ขาดประสิทธิภาพและความโปร่งใสดังกล่าวจะส่งผลให้ประเทศไทยยังต้องเผชิญกับแรงกดดันและความเสี่ยงมากขึ้นภายใต้สถานการณ์ที่กระแสโลกาภิวัตน์เข้มข้นขึ้น เป็นโลกไร้พรมแดนอย่างแท้จริง โดยที่การเคลื่อนย้ายของผู้คน สินค้าและบริการ เงินทุน องค์ความรู้เทคโนโลยี ข้อมูลและข่าวสารต่างๆ เป็นไปอย่างเสรี ส่งผลให้การแข่งขันในตลาดโลกรุนแรงขึ้นโดยที่ประเทศต่างๆ เร่งผลักดันการเพิ่มผลิตภาพและการพัฒนานวัตกรรมเพื่อการแข่งขัน ขณะเดียวกันความเสี่ยงและข้อจำกัดที่เกิดจากสภาพภูมิอากาศผันผวนรุนแรงต่อการดำเนินธุรกิจและการดำเนินชีวิตของผู้คนก็เพิ่มขึ้น กฎเกณฑ์และกฎระเบียบของสังคมโลกจึงมีความเข้มงวดมากขึ้นทั้งในเรื่องการปลดปล่อยมลพิษ สิทธิมนุษยชน

และกฎระเบียบทางการเงิน เป็นต้นเงื่อนไขต่างๆ ดังกล่าวจะเป็นแรงกดดันให้ประเทศไทยต้องปรับตัวและมีการบริหารความเสี่ยงอย่างชาญฉลาดมากขึ้น โดยที่การปรับตัวจะต้องหยั่งรากลึกลงไปถึงการเปลี่ยนแปลงในเชิงโครงสร้างเพื่อแก้จุดอ่อนและควบคู่ไปกับการสร้างกลไกเชิงรุกให้จุดแข็งของประเทศเป็นประโยชน์สูงสุดแก่ประชาชนส่วนใหญ่ของประเทศ ซึ่งหากไม่สามารถแก้ปัญหาและปฏิรูปให้สัมฤทธิ์ผลได้ในระยะ ๔ - ๕ ปีต่อจากนี้ไป ประเทศไทยจะสูญเสียความสามารถในการแข่งขัน รายได้เฉลี่ยของประชาชนจะไม่สามารถยกระดับให้ดีขึ้นได้ คุณภาพคนโดยเฉลี่ยจะยังต่ำ และปัญหาความเหลื่อมล้ำจะรุนแรงขึ้น รวมทั้งทรัพยากรจะร่อยหรอเสื่อมโทรมลงไปอีก และในที่สุดการพัฒนาประเทศจะไม่สามารถยั่งยืนไปได้ในระยะยาว

ทั้งนี้ เงื่อนไขในปัจจุบันและแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงในอนาคตในทุกมิติจะส่งผลกระทบต่ออนาคตการพัฒนาประเทศไทยอย่างมากโดยเฉพาะอย่างยิ่งลักษณะในเชิงโครงสร้างทั้งทางเศรษฐกิจและสังคมภายในประเทศทั้งที่เป็นจุดแข็งและเป็นจุดอ่อนที่จะต้องเผชิญและผสมผสานกับปัจจัยภายนอกและก่อให้เกิดทั้งโอกาสและความเสี่ยงในหลากหลายมิติ การที่ประเทศไทยจะสามารถแสวงหาโอกาสจากการพัฒนาของโลกและรับมือกับภัยคุกคามเหล่านี้ได้นั้น จำเป็นจะต้องมีการวิเคราะห์แนวโน้มการเปลี่ยนแปลงในอนาคตอย่างรอบด้านขณะเดียวกันต้องวิเคราะห์ศักยภาพภายในประเทศ เพื่อเตรียมความพร้อมของประเทศต่อการเปลี่ยนแปลงเหล่านั้น โดยที่ประเทศไทยต้องปฏิรูปและปรับเปลี่ยนอย่างเป็นระบบขนานใหญ่เพื่อให้โครงสร้างทางเศรษฐกิจและสังคมของประเทศเหมาะสมกับภูมิทัศน์ใหม่ของโลกยืดหยุ่นปรับตัวได้เร็ว สามารถรับมือกับความเสี่ยงและภัยคุกคามแบบใหม่ได้ และสามารถอาศัยโอกาสจากการเปลี่ยนแปลงบริบทโลกมาสร้างประโยชน์สุขให้กับคนในชาติได้ ไม่ว่าจะเป็นการปรับโครงสร้างเศรษฐกิจและสังคม การลงทุนเพื่อพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ การปรับเปลี่ยนค่านิยมและวัฒนธรรมการดำรงชีวิตการทำงานและการเรียนรู้ ซึ่งจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องอาศัยความร่วมมือจากทุกภาคส่วนในการดำเนินการร่วมกันอย่างเป็นเอกภาพมีการจัดลำดับความสำคัญและแบ่งหน้าที่รับผิดชอบอย่างชัดเจนของผู้ที่เกี่ยวข้องกับประเด็นปัญหานั้นๆ ซึ่งการดำเนินการดังกล่าวจะต้องกำหนดเป็นยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศในระยะยาว เพื่อกำหนดวิสัยทัศน์และเป้าหมายการพัฒนาประเทศและกรอบการทำงานของภาคส่วนต่างๆ เพื่อให้ขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศไปสู่เป้าหมายที่กำหนดไว้

ดังนั้น จึงจำเป็นต้องกำหนดยุทธศาสตร์ที่เหมาะสมเพื่อแก้ไขจุดอ่อนและเสริมจุดแข็งให้เอื้อต่อการพัฒนาประเทศ เพื่อให้บรรลุซึ่งเป้าหมายการสร้างและรักษาไว้ซึ่งผลประโยชน์แห่งชาติในการที่จะให้ประเทศไทยมีความมั่นคงในทุกด้าน คนในชาติมีคุณภาพชีวิตที่ดีและมั่งคั่ง และประเทศสามารถพัฒนาไปได้อย่างยั่งยืน ทั้งนี้การวิเคราะห์ที่ได้ข้อสรุปเกี่ยวกับจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาสและข้อจำกัดรวมทั้งความเสี่ยงของประเทศ จะนำไปสู่การกำหนดตำแหน่งเชิงยุทธศาสตร์และเป้าหมายของประเทศที่ชัดเจนและได้รับการยอมรับร่วมกันในสังคมไทยที่จะส่งผลให้เกิดการผนึกกำลังและระดมทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพในการขับเคลื่อนการพัฒนาไปในทิศทางที่สอดคล้องกัน การดำเนินการมีบูรณาการและเป็นเอกภาพภายใต้การมองภาพอนาคตของประเทศที่เป็นภาพเดียวกัน

อย่างไรก็ตามในช่วงที่ผ่านมา ประเทศไทยมิได้มีการกำหนดวิสัยทัศน์ประเทศ เป้าหมายและยุทธศาสตร์ของประเทศในระยะยาว การบริหารราชการแผ่นดินของฝ่ายบริหารจึงให้ความสำคัญกับนโยบายพรรคการเมืองหรือนโยบายของรัฐบาลซึ่งเมื่อมีการเปลี่ยนรัฐบาลก็ทำให้การดำเนินนโยบายขาดความต่อเนื่องถือเป็นการสูญเสียโอกาสและสิ้นเปลืองทรัพยากรของประเทศ ดังนั้น เพื่อเป็นการปฏิรูประบบการบริหารราชการแผ่นดินของประเทศไทยให้มีเป้าหมายการพัฒนาในระยะยาว และเพื่อเป็นการกำหนดให้ฝ่ายบริหารมี

ความรับผิดชอบที่จะต้องขับเคลื่อนประเทศไปสู่เป้าหมายที่เป็นที่ยอมรับร่วมกันและเป็นเอกภาพ ประเทศไทยจำเป็นต้องมี “ยุทธศาสตร์ชาติ” ซึ่งภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเทศไทยต้องปฏิรูปและปรับเปลี่ยนอย่างเป็นระบบขนานใหญ่ เพื่อให้โครงสร้างทางเศรษฐกิจและสังคมของประเทศเหมาะสมกับภูมิทัศน์ใหม่ของโลก ยืดหยุ่นปรับตัวได้เร็ว สามารถรับมือกับความเสี่ยงและภัยคุกคามแบบใหม่ได้ และสามารถอาศัยโอกาสจากการเปลี่ยนแปลงบริบทโลกมาสร้างประโยชน์สุขให้กับคนในชาติได้ จะต้องมีการกำหนดวิสัยทัศน์ เป้าหมายของประเทศ และทิศทางในการขับเคลื่อนประเทศให้สอดคล้องกับประเด็นการเปลี่ยนแปลงและความท้าทายต่างๆ ของบริบทโลก และบริบทการพัฒนาภายในประเทศ

การกำหนดให้มี “ยุทธศาสตร์ชาติ” เพื่อเป็นยุทธศาสตร์ในการพัฒนาประเทศในระยะยาว พร้อมกับการปฏิรูปและการพัฒนาระบบและกลไกการบริหารราชการแผ่นดินในการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ให้สามารถนำไปสู่การปฏิบัติอย่างจริงจังจะช่วยยกระดับคุณภาพของประเทศไทยในทุกภาคส่วนและนาพาประเทศไทยให้หลุดพ้นหรือบรรเทาความรุนแรงของสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน ทั้งปัญหาทางเศรษฐกิจ ปัญหาความเหลื่อมล้ำ ปัญหาการทุจริตคอร์รัปชัน และปัญหาความขัดแย้งในสังคม รวมถึงสามารถรับมือกับภัยคุกคามและบริหารจัดการกับความเสี่ยงที่จะเกิดขึ้นในอนาคต และสามารถเปลี่ยนผ่านประเทศไทยไปพร้อมๆ กับการเปลี่ยนแปลงภูมิทัศน์ใหม่ของโลกได้ซึ่งจะทำให้ประเทศไทยยังคงรักษาบทบาทสำคัญในเวทีโลก สามารถดำรงรักษาความเป็นชาติที่มีความมั่นคงทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม และคนไทยในประเทศมีความอยู่ดีมีสุขอย่างถ้วนหน้ากันสาระสำคัญของยุทธศาสตร์ชาติซึ่งคณะกรรมการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติกำลังดำเนินการยกร่างอยู่ในขณะนี้แน่นอนจะประกอบด้วยวิสัยทัศน์และเป้าหมายของชาติที่คนไทยทุกคนต้องการบรรลุร่วมกันรวมทั้งนโยบายแห่งชาติและมาตรการเฉพาะ ซึ่งเป็นแนวทาง ทิศทางและวิธีการที่ทุกองค์กรและคนไทยทุกคนต้องมุ่งดำเนินการไปพร้อมกันอย่างประสานสอดคล้อง เพื่อให้บรรลุซึ่งสิ่งที่คนไทยทุกคนต้องการ คือ ประเทศไทยมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน ในทุกสาขาของกำลังอำนาจแห่งชาติ อันได้แก่ การเมืองภายในประเทศ การเมืองต่างประเทศ เศรษฐกิจ สังคมจิตวิทยา การทหาร วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีการพลังงาน ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร

๒.๒ วิสัยทัศน์

วิสัยทัศน์ “ประเทศไทยมีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เป็นประเทศพัฒนาแล้ว ด้วยการพัฒนาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” หรือเป็นคติพจน์ประจำชาติว่า “มั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน” ทั้งนี้วิสัยทัศน์ดังกล่าวจะต้องสนองตอบต่อผลประโยชน์แห่งชาติ อันได้แก่การมีเอกราช อธิปไตย และบูรณภาพแห่งเขตอำนาจรัฐ การดำรงอยู่อย่างมั่นคง ยั่งยืนของสถาบันหลักของชาติ การดำรงอยู่อย่างมั่นคงของชาติและประชาชนจากภัยคุกคามทุกรูปแบบ การอยู่ร่วมกันในชาติอย่างสันติสุขเป็นปึกแผ่นมีความมั่นคงทางสังคม ท่ามกลางพหุสังคมและการมีเกียรติและศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์ ความเจริญเติบโตของชาติความเป็นธรรม และความอยู่ดีมีสุขของประชาชน ความยั่งยืนของฐานทรัพยากรธรรมชาติสิ่งแวดล้อม ความมั่นคงทางพลังงาน และอาหารความสามารถในการรักษาผลประโยชน์ของชาติภายใต้การเปลี่ยนแปลงของสภาวะแวดล้อมระหว่างประเทศและการอยู่ร่วมกันอย่างสันติประสานสอดคล้องกัน ด้านความมั่นคงในประชาคมอาเซียนและประชาคมโลกอย่างมีเกียรติและศักดิ์ศรีไม่เป็นภาระของโลกและสามารถเกื้อกูลประเทศที่มีศักยภาพทางเศรษฐกิจที่ดียิ่งกว่า

วิสัยทัศน์ : “ประเทศมีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เป็นประเทศพัฒนาแล้ว ด้วยการพัฒนาตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง”

ความมั่นคง

- **การมีความมั่นคงปลอดภัย** จากภัยและการเปลี่ยนแปลงทั้งภายในประเทศและภายนอกประเทศในทุกระดับ ทั้งระดับประเทศ สังคม ชุมชน ครอบครัว และปัจเจกบุคคล และ**มีความมั่นคงในทุกมิติ** ทั้งมิติเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม และการเมือง
- **ประเทศ** มีความมั่นคงในเอกราชและอธิปไตย มีสถาบันชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ที่เข้มแข็งเป็นศูนย์กลางและเป็นที่ยึดเหนี่ยวจิตใจของประชาชน ระบบการเมืองที่มั่นคงเป็นกลไกที่นำไปสู่การบริหารประเทศที่ต่อเนื่องและโปร่งใสตามหลักธรรมาภิบาล
- **สังคม** มีความปรองดองและความสามัคคี สามารถผนึกกำลังเพื่อพัฒนาประเทศ **ชุมชน** มีความเข้มแข็ง **ครอบครัว** มีความอบอุ่น
- **ประชาชน** มีความมั่นคงในชีวิต มีงานและรายได้ที่มั่นคงพอเพียงกับการดำรงชีวิต มีที่อยู่อาศัยและความปลอดภัยในชีวิตทรัพย์สิน
- **ฐานทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม** มีความมั่นคงของอาหาร พลังงาน และน้ำ

ความมั่งคั่ง

- **ประเทศไทยมีการขยายตัวของเศรษฐกิจอย่างต่อเนื่อง** ยกระดับเป็นประเทศในกลุ่มประเทศรายได้สูงความเหลื่อมล้ำของการพัฒนาลดลง ประชากรได้รับผลประโยชน์จากการพัฒนาอย่างเท่าเทียมกันมากขึ้น
- **เศรษฐกิจมีความสามารถในการแข่งขันสูง** สามารถสร้างรายได้ทั้งจากภายในและภายนอกประเทศ สร้างฐานเศรษฐกิจและสังคมแห่งอนาคต และเป็นจุดสำคัญของการเชื่อมโยงในภูมิภาคทั้งการคมนาคมขนส่ง การผลิต การค้า การลงทุน และการทำธุรกิจ มีบทบาทสำคัญในระดับภูมิภาคและระดับโลก เกิดสายสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจและการค้าอย่างมีพลัง
- **ความสมบูรณ์ในทุนที่จะสามารถสร้างการพัฒนาต่อเนื่อง** ได้แก่ ทุนมนุษย์ ทุนทางปัญญา ทุนทางการเงิน ทุนที่เป็นเครื่องมือเครื่องจักร ทุนทางสังคม และทุนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

ความยั่งยืน

- **การพัฒนาที่สามารถสร้างความเจริญ** รายได้ และคุณภาพชีวิตของประชาชนให้เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง ซึ่งเป็นการเจริญเติบโตของเศรษฐกิจที่ไม่ใช้ทรัพยากรธรรมชาติเกินพอดี ไม่สร้างมลภาวะต่อสิ่งแวดล้อมจนเกินความสามารถในการรองรับและเยียวยาของระบบนิเวศน์
- **การผลิตและการบริโภคเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม** และสอดคล้องกับกฎระเบียบของประชาคมโลกซึ่งเป็นที่ยอมรับร่วมกัน ความอุดมสมบูรณ์ของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมมีคุณภาพดีขึ้น คนมีความรับผิดชอบต่อสังคม มีความเอื้ออาทร เสียสละเพื่อผลประโยชน์ส่วนรวม
- **มุ่งประโยชน์ส่วนรวมอย่างยั่งยืน** ให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของประชาชนทุกภาคส่วน เพื่อการพัฒนาในทุกระดับอย่างสมดุล มีเสถียรภาพ และยั่งยืน
- **ประชาชนทุกภาคส่วนในสังคม** ยึดถือและปฏิบัติตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

อนาคตประเทศไทย ปี ๒๕๗๙ : ร่วมมือกันขับเคลื่อนประเทศให้ก้าวไปสู่.....

เศรษฐกิจและสังคมไทยมีการพัฒนายอย่างมั่นคงและยั่งยืน โดยสถาบันหลักของชาติดำรงอยู่อย่างมั่นคงเป็นจุดยึดเหนี่ยวของสังคม มีความสามัคคีของคนในชาติ มีความสงบและอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขในทุกพื้นที่ และมีระดับรายได้ในกลุ่มประเทศรายได้สูง มีความเป็นธรรมในสังคมและความเหลื่อมล้ำลดลงในทุกมิติ ประเทศไทยมีบทบาทสำคัญในภูมิภาคและโลก

ระบบเศรษฐกิจมีความเป็นชาติดการคำนวณฐานการขยายตัวของการค้าส่งค้าปลีกและเศรษฐกิจดิจิทัลที่เข้มข้นขึ้น มีการเติบโตอย่างมีคุณภาพ กระจายฐานการผลิตและบริการไปในพื้นที่ต่างๆ อย่างทั่วถึง มีเสถียรภาพ แข่งขันบนฐานการพัฒนานวัตกรรม และมีการผลิต บริการ และลงทุนที่เชื่อมโยงในอาเซียน เพื่อให้ประเทศไทยเข้าสู่การมีรายได้สูงภายในปี ๒๕๗๙ และเข้าสู่การเป็นประเทศพัฒนาแล้ว โดย

- **ภาคเกษตร** เป็นฐานการผลิต bio-bases ที่สำคัญ เป็นฐานการผลิตอาหารที่มั่นคงและปลอดภัย และเป็นฐานการผลิตที่มีผลิตภาพการผลิตสูง มีระบบบริหารจัดการที่ดินด้านประมง
- **ภาคอุตสาหกรรม** ฐานอุตสาหกรรมเดิมมีศักยภาพสูงขึ้น มีอุตสาหกรรมอนาคตที่ได้รับการพัฒนาให้เป็นฐานรายได้ใหม่ โดยมุ่งสู่การเป็น ศูนย์กลางการผลิต การค้า และการลงทุนในอนุภูมิภาคและภูมิภาคอาเซียน เช่น ศูนย์การผลิตรถยนต์และชิ้นส่วนและศูนย์ทดสอบและวิจัยพัฒนา รถยนต์และชิ้นส่วนของเอเชีย ศูนย์กลางการผลิตพลังงาน/วัสดุชีวภาพของภูมิภาคอาเซียน ศูนย์กลางการผลิตอุตสาหกรรมดิจิทัล เป็นต้น
- **ภาคบริการ** ธุรกิจบริการเดิมได้รับการพัฒนาระดับคุณภาพและศักยภาพให้สูงขึ้น เช่น การขนส่ง ทั้งทางบก ทางอากาศ และทางทะเล และส่งเสริมธุรกิจบริการอนาคตให้เป็นฐานรายได้ใหม่ โดยมุ่งสู่การเป็นศูนย์กลางการลงทุนและการให้บริการของภูมิภาคอาเซียน เช่น ศูนย์กลางการ ให้บริการสุขภาพของภูมิภาคอาเซียน เมืองหลวงแห่งการท่องเที่ยวและบริการของอาเซียน ศูนย์บริการทางการเงิน การศึกษานานาชาติ และ บริการด้านโลจิสติกส์ เป็นต้น
- **วิสาหกิจและการดำเนินธุรกิจ** วิสาหกิจขนาดกลาง ขนาดย่อมเข้มแข็ง เป็นฐานการผลิตและบริการที่สำคัญของประเทศ

คนไทยในอนาคต มีศักยภาพในการร่วมกันพัฒนาประเทศ สามารถปรับตัวรองรับบริบทการพัฒนาในอนาคต มีความพร้อมทั้งกาย ใจ สติปัญญา มีทักษะในการวิเคราะห์อย่างมีเหตุผล มีการเรียนรู้ตลอดชีวิต มีภูมิคุ้มกันต่อการเปลี่ยนแปลง มีจิตสำนึกวัฒนธรรมที่ดีงาม รู้คุณค่าความเป็นไทย และมีความรับผิดชอบ เป็นรากฐานที่มั่นคงของชุมชนสังคม รักษาดี และสถาบันพระมหากษัตริย์

สังคมไทยเป็นสังคมที่เป็นธรรม มีความเหลื่อมล้ำน้อย อัตราความยากจนต่ำ มีการกระจายโอกาสการเข้าถึงทรัพยากรการสร้างฐานอาชีพ บริการทางสังคมที่มีคุณภาพ และกระบวนการยุติธรรมอย่างทั่วถึง ไม่คอร์รัปชัน โดยที่ประชาชนทุกช่วงวัยมีคุณภาพชีวิตที่ดี ครอบครัวอยู่ดีมีสุข

เศรษฐกิจและสังคมพัฒนาอย่างเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม เป็นประเทศที่มีระบบเศรษฐกิจสีเขียว ระดับการปล่อยก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์ต่ำ มีพื้นที่สีเขียวเพิ่มขึ้น ประชาชนมีพฤติกรรมการผลิตและการบริโภคที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม

ระบบการบริหารภาครัฐมีประสิทธิภาพ ทันสมัย รับผิดชอบ โปร่งใส ตรวจสอบได้และประชาชนมีส่วนร่วม กระจายอำนาจและ มีการกำหนดภารกิจที่เหมาะสมระหว่างส่วนกลาง ภูมิภาค และท้องถิ่น

๒.๓ ยุทธศาสตร์ชาติ

ในการที่จะบรรลุวิสัยทัศน์และทำให้ประเทศไทยพัฒนาไปสู่อนาคตที่พึงประสงค์นั้น จำเป็น จะต้องมีการวางแผนและกำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนาในระยะยาว และกำหนดแนวทางการพัฒนาของทุก ภาคส่วนให้ขับเคลื่อนไปในทิศทางเดียวกัน ดังนั้น จึงจำเป็นต้องกำหนดยุทธศาสตร์ชาติในระยะยาว เพื่อ ถ่ายทอดแนวทางการพัฒนาสู่การปฏิบัติในแต่ละช่วงเวลาอย่างต่อเนื่องและมีการบูรณาการ และสร้างความ เข้าใจถึงอนาคตของประเทศไทยร่วมกัน และเกิดการรวมพลังของทุกภาคส่วนในสังคมทั้งประชาชน เอกชน ประชาสังคมในการขับเคลื่อนการพัฒนาเพื่อการสร้างและรักษาไว้ซึ่งผลประโยชน์แห่งชาติและบรรลุวิสัยทัศน์ “ประเทศไทยมีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืนเป็นประเทศพัฒนาแล้ว ด้วยการพัฒนาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจ พอเพียง ”หรือคติพจน์ประจำชาติ “มั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน” เพื่อให้ประเทศมีขีดความสามารถในการแข่งขัน มี

แผนพัฒนาท้องถิ่น ๕ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๑ - ๒๕๖๕)

โดยองค์การบริหารส่วนตำบลบุไธยะ อำเภอนองจิก จังหวัดปัตตานี

รายได้สูงอยู่ในกลุ่มประเทศพัฒนาแล้ว คนไทยมีความสุข อยู่ดี กินดี สังคมมีความมั่นคงเสมอภาคและเป็นธรรม ซึ่งยุทธศาสตร์ชาติที่จะใช้เป็นกรอบแนวทางการพัฒนาในระยะ ๒๐ ปีต่อจากนี้ไป จะประกอบด้วย ๖ ยุทธศาสตร์ ได้แก่ (๑) ยุทธศาสตร์ด้านความมั่นคง (๒) ยุทธศาสตร์ด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขัน (๓) ยุทธศาสตร์การพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพคน (๔) ยุทธศาสตร์ด้านการสร้างโอกาสความเสมอภาคและเท่าเทียมกันทางสังคม (๕) ยุทธศาสตร์ด้านการสร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม และ (๖) ยุทธศาสตร์ด้านการปรับสมดุลและพัฒนาระบบการบริหารจัดการภาครัฐ โดยมีสาระสำคัญของแต่ละยุทธศาสตร์ สรุปได้ ดังนี้

๒.๓.๑ ยุทธศาสตร์ด้านความมั่นคง มีเป้าหมายทั้งในการสร้างเสถียรภาพภายในประเทศ และช่วยลดและป้องกันภัยคุกคามจากภายนอก รวมทั้งสร้างความเชื่อมั่นในกลุ่มประเทศอาเซียนและประชาคมโลกที่มีต่อประเทศไทย กรอบแนวทางที่ต้องให้ความสำคัญ อาทิ

(๑) การเสริมสร้างความมั่นคงของสถาบันหลักและการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

(๒) การปฏิรูปกลไกการบริหารประเทศและพัฒนาความมั่นคงทางการเมือง ขจัดคอร์รัปชัน สร้างความเชื่อมั่นในกระบวนการยุติธรรม

(๓) การรักษาความมั่นคงภายในและความสงบเรียบร้อยภายใน ตลอดจนการบริหารจัดการความมั่นคงชายแดนและชายฝั่งทะเล

(๔) การพัฒนาระบบ กลไก มาตรการและความร่วมมือระหว่างประเทศทุกระดับ และรักษาคุณภาพความสัมพันธ์กับประเทศมหาอำนาจ เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาความมั่นคงรูปแบบใหม่

(๕) การพัฒนาเสริมสร้างศักยภาพการผนึกกำลังป้องกันประเทศ การรักษาความสงบเรียบร้อยภายในประเทศสร้างความร่วมมือกับประเทศเพื่อนบ้านและมิตรประเทศ

(๖) การพัฒนาระบบการเตรียมพร้อมแห่งชาติและระบบบริหารจัดการภัยพิบัติรักษาความมั่นคงของฐานทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม

(๗) การปรับกระบวนการทำงานของกลไกที่เกี่ยวข้องจากแนวดิ่งสู่แนวนานมากขึ้น

๒.๓.๒ ยุทธศาสตร์ด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขัน เพื่อให้ประเทศไทยสามารถพัฒนาไปสู่การเป็นประเทศพัฒนาแล้ว ซึ่งจำเป็นต้องยกระดับผลผลิตภาพการผลิตและการใช้นวัตกรรมในการเพิ่มความสามารถในการแข่งขันและการพัฒนาอย่างยั่งยืนทั้งในสาขาอุตสาหกรรม เกษตรและบริการ การสร้างความมั่นคงและปลอดภัยด้านอาหาร การเพิ่มขีดความสามารถทางการค้าและการเป็นผู้ประกอบการ รวมทั้งการพัฒนาฐานเศรษฐกิจแห่งอนาคต ทั้งนี้ภายใต้กรอบการปฏิรูปและพัฒนาปัจจัยเชิงยุทธศาสตร์ทุกด้าน อันได้แก่โครงสร้างพื้นฐานและระบบโลจิสติกส์ วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและนวัตกรรม การพัฒนาทุนมนุษย์ และการบริหารจัดการทั้งในภาครัฐและภาคธุรกิจเอกชน กรอบแนวทางที่ต้องให้ความสำคัญ อาทิ

(๑) การพัฒนาสมรรถนะทางเศรษฐกิจ ได้แก่การรักษาเสถียรภาพเศรษฐกิจและสร้างความเชื่อมั่น การส่งเสริมการค้าและการลงทุนที่อยู่บนการแข่งขันที่เป็นธรรมและรับผิดชอบต่อสังคม ตลอดจนการพัฒนาประเทศสู่ความเป็นชาติการค้าเพื่อให้ได้ประโยชน์จากห่วงโซ่มูลค่าในภูมิภาค และเป็นการยกระดับไปสู่ส่วนบนของห่วงโซ่มูลค่ามากขึ้น

(๒) การพัฒนาภาคการผลิตและบริการ บนฐานของการพัฒนานวัตกรรมและมีความเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม โดยมีการใช้ดิจิทัลและการค้าที่เข้มข้นเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มและขยายกิจกรรมการผลิตและบริการ โดยมุ่งสู่ความเป็นเลิศในระดับโลกและในระดับภูมิภาคในอุตสาหกรรมหลายสาขา และในภาคบริการที่หลากหลายตามรูปแบบการดำเนินชีวิตและการดำเนินธุรกิจที่เปลี่ยนไป รวมทั้งเป็นแหล่งอาหารคุณภาพ สะอาดและปลอดภัยของโลก

- ภาคเกษตร โดยเสริมสร้างฐานการผลิตให้เข้มแข็งและยั่งยืน เพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของภาคเกษตรส่งเสริมเกษตรกรรายย่อยให้ปรับไปสู่การทำเกษตรยั่งยืนที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมและรวมกลุ่มเกษตรกรในการพัฒนาอาชีพที่เข้มแข็ง และการพัฒนาสินค้าเกษตรที่มีศักยภาพและอาหารคุณภาพ สะอาด และปลอดภัย

- ภาคอุตสาหกรรม โดยพัฒนาอุตสาหกรรมศักยภาพ ยกกระตือรือร้นการพัฒนาอุตสาหกรรมปัจจุบันที่มีศักยภาพสูง และพัฒนาอุตสาหกรรมอนาคตที่มีศักยภาพ โดยการใช้ดิจิทัลและการค้ามาเพิ่มมูลค่าและยกระดับห่วงโซ่มูลค่าในระดับสูงขึ้น

- ภาคบริการ โดยขยายฐานการบริการให้มีความหลากหลาย มีความเป็นเลิศและเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม โดยการยกระดับบริการที่เป็นฐานรายได้เดิม เช่น การท่องเที่ยว และพัฒนาให้ประเทศไทยเป็นศูนย์กลางการให้บริการสุขภาพ ธุรกิจบริการด้านการเงินและธุรกิจบริการที่มีศักยภาพอื่นๆ เป็นต้น

(๓) การพัฒนาผู้ประกอบการและเศรษฐกิจชุมชน พัฒนาทักษะผู้ประกอบการยกระดับผลิตภาพแรงงานและพัฒนาวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) สู่สากล และพัฒนาวิสาหกิจชุมชนและสถาบันเกษตรกร

(๔) การพัฒนาพื้นที่เศรษฐกิจพิเศษและเมืองพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษชายแดน และพัฒนาระบบเมืองศูนย์กลางความเจริญ จัดระบบผังเมืองที่มีประสิทธิภาพและมีส่วนร่วม มีการจัดการสิ่งแวดล้อมเมือง และโครงสร้างพื้นฐานทางสังคมและเศรษฐกิจที่สอดคล้องกับศักยภาพ

(๕) การลงทุนพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน ในด้านการขนส่ง ด้านพลังงาน ระบบเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารและการวิจัยและพัฒนา

(๖) การเชื่อมโยงกับภูมิภาคและเศรษฐกิจโลกสร้างความเป็นหุ้นส่วนการพัฒนา กับนานาชาติ ส่งเสริมความร่วมมือกับนานาชาติในการสร้างความมั่นคงด้านต่างๆ เพิ่มบทบาทของไทยในองค์กรระหว่างประเทศ รวมถึงสร้างองค์ความรู้ด้านการต่างประเทศ

๒.๓.๓ ยุทธศาสตร์การพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพคน เพื่อพัฒนาคนและสังคมไทยให้เป็นรากฐานที่แข็งแกร่งของประเทศมีความพร้อมทางกาย ใจ สติปัญญา มีความเป็นสากล มีทักษะการคิดวิเคราะห์อย่างมีเหตุผล มีระเบียบวินัย เคารพกฎหมาย มีคุณธรรมจริยธรรม รู้คุณค่าความเป็นไทย มีครอบครัวที่มั่นคง กรอบแนวทางที่ต้องให้ความสำคัญ อาทิ

- (๑) การพัฒนาศักยภาพคนตลอดช่วงชีวิตให้สนับสนุนการเจริญเติบโตของประเทศ
- (๒) การยกระดับคุณภาพการศึกษาและการเรียนรู้ให้มีคุณภาพ เท่าเทียม และทั่วถึง
- (๓) การปลูกฝังระเบียบวินัย คุณธรรม จริยธรรมค่านิยมที่พึงประสงค์
- (๔) การสร้างเสริมให้คนมีสุขภาวะที่ดี

(๕) การสร้างความอยู่ดีมีสุขของครอบครัวไทยเสริมสร้างบทบาทของสถาบันครอบครัวในการบ่มเพาะจิตใจให้เข้มแข็ง

๒.๓.๔ ยุทธศาสตร์ด้านการสร้างโอกาสความเสมอภาคและเท่าเทียมกันทางสังคม เพื่อเร่งกระจายโอกาสการพัฒนาและสร้างความมั่นคงให้ทั่วถึง ลดความเหลื่อมล้ำไปสู่สังคมที่เสมอภาคและเป็นธรรม กรอบแนวทางที่ต้องให้ความสำคัญ อาทิ

- (๑) การสร้างความมั่นคงและการลดความเหลื่อมล้ำทางด้านเศรษฐกิจและสังคม
- (๒) การพัฒนาระบบบริการและระบบบริหารจัดการสุขภาพ
- (๓) การสร้างสภาพแวดล้อมและนวัตกรรมที่เอื้อต่อการดำรงชีวิตในสังคมสูงวัย
- (๔) การสร้างความเข้มแข็งของสถาบันทางสังคมทุนทางวัฒนธรรมและความเข้มแข็ง

ของชุมชน

- (๕) การพัฒนาการสื่อสารมวลชนให้เป็นกลไกในการสนับสนุนการพัฒนา

๒.๓.๕ ยุทธศาสตร์ด้านการสร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม เพื่อเร่งอนุรักษ์ฟื้นฟูและสร้างความมั่นคงของฐานทรัพยากรธรรมชาติ และมีความมั่นคงด้านน้ำ รวมทั้งมีความสามารถในการป้องกันผลกระทบและปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและภัยพิบัติธรรมชาติ และพัฒนามุ่งสู่การเป็นสังคมสีเขียว กรอบแนวทางที่ต้องให้ความสำคัญ อาทิ

- (๑) การจัดระบบอนุรักษ์ ฟื้นฟูและป้องกันการทำลายทรัพยากรธรรมชาติ
- (๒) การวางระบบบริหารจัดการน้ำให้มีประสิทธิภาพทั้ง ๒๕ ลุ่มน้ำ เน้นการปรับระบบการบริหารจัดการอุทกภัยอย่างบูรณาการ
- (๓) การพัฒนาและใช้พลังงานที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม
- (๔) การพัฒนาเมืองอุตสาหกรรมเชิงนิเวศและเมืองที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม
- (๕) การร่วมลดปัญหาโลกร้อนและปรับตัวให้พร้อมกับการเปลี่ยนแปลงสภาพ

ภูมิอากาศ

- (๖) การใช้เครื่องมือทางเศรษฐศาสตร์และนโยบายการคลังเพื่อสิ่งแวดล้อม

๒.๓.๖ ยุทธศาสตร์ด้านการปรับสมดุลและพัฒนาระบบ การบริหารจัดการภาครัฐ เพื่อให้หน่วยงานภาครัฐมีขนาดที่เหมาะสมกับบทบาทภารกิจ มีสมรรถนะสูง มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลกระจายบทบาทภารกิจไปสู่ท้องถิ่นอย่างเหมาะสม มีธรรมาภิบาลกรอบแนวทางที่ต้องให้ความสำคัญ อาทิ

- (๑) การปรับปรุงโครงสร้าง บทบาท ภารกิจของหน่วยงานภาครัฐ ให้มีขนาดที่เหมาะสม
- (๒) การวางระบบบริหารราชการแบบบูรณาการ
- (๓) การพัฒนาระบบบริหารจัดการกำลังคนและพัฒนาบุคลากรภาครัฐ
- (๔) การต่อต้านการทุจริตและประพฤติมิชอบ
- (๕) การปรับปรุงกฎหมายและระเบียบต่างๆให้ทันสมัย เป็นธรรมและเป็นสากล
- (๖) การพัฒนาระบบการให้บริการประชาชนของหน่วยงานภาครัฐ
- (๗) การปรับปรุงการบริหารจัดการรายได้และรายจ่ายของภาครัฐ

๒.๔ กลไกการขับเคลื่อนกระบวนการพัฒนา

ยุทธศาสตร์ชาติจะเป็นแผนแม่บทหลักในการพัฒนาประเทศเพื่อให้ส่วนราชการและหน่วยงานต่างๆ ใช้เป็นแนวทางในการจัดทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศในด้านต่างๆ อาทิ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ แผนเฉพาะด้านต่างๆ เช่น ด้านความมั่นคง เศรษฐกิจ การศึกษา ศิลปวัฒนธรรม ฯลฯ แผนปฏิบัติการในระดับกระทรวงและในระดับพื้นที่ ให้มีความสอดคล้องกันตามห้วงเวลานอกจากนี้ ยุทธศาสตร์ชาติจะใช้เป็นกรอบในการจัดสรรงบประมาณและทรัพยากรอื่นๆ ของประเทศ เพื่อขับเคลื่อนการพัฒนาอย่างมีเอกภาพให้บรรลุเป้าหมาย โดยจะต้องอาศัยการประสานความร่วมมือจากหลายภาคส่วน ภายใต้ระบบประชาธิปไตย คือ ความร่วมมือของภาครัฐภาคเอกชน ภาคประชาชนและประชาสังคม ทั้งนี้ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยจะได้มีการกำหนดเกี่ยวกับบทบาทของยุทธศาสตร์ชาติและแนวทางในการนำยุทธศาสตร์ชาติไปสู่การปฏิบัติ เพื่อให้ส่วนราชการและหน่วยงานต่างๆ จะสามารถขับเคลื่อนการพัฒนาได้อย่างต่อเนื่องและบูรณาการ

๒.๕ ปัจจัยความสำเร็จของยุทธศาสตร์ชาติ

๒.๕.๑ สารของยุทธศาสตร์ชาติ กำหนดวิสัยทัศน์ระยะยาวที่ชัดเจน มีการกำหนดเป้าหมายและภาพในอนาคตของประเทศที่ชัดเจนและเป็นที่ยอมรับ เข้าใจ รับรู้ และยอมรับเป็นเจ้าของร่วมกันสามารถถ่ายทอดเป้าหมายของยุทธศาสตร์ชาติ สู่เป้าหมายเฉพาะด้านต่างๆ ตามระยะเวลาเป็นช่วงๆ ของหน่วยงานปฏิบัติได้ และมีการกำหนดตัวชี้วัดที่สามารถวัดผลสัมฤทธิ์ได้

๒.๕.๒ ระบบและกฎหมาย มีกฎหมายรองรับ มีกลไกเชื่อมโยงกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติและแผนในระดับต่างๆ เพื่อให้ส่วนราชการนำยุทธศาสตร์ชาติไปปฏิบัติ รวมทั้งกรอบกฎหมายด้านการจัดสรรงบประมาณ ให้สามารถระดมทรัพยากรเพื่อผลักดันขับเคลื่อนการดำเนินการตามยุทธศาสตร์ชาติอย่างมีบูรณาการ และกรอบกฎหมายที่จะกำหนดให้การดำเนินการตามยุทธศาสตร์ชาติมีความต่อเนื่อง รวมทั้งมีระบบการติดตามและประเมินผลอย่างเป็นระบบในทุกระดับ

๒.๕.๓ กลไกสู่การปฏิบัติ มีกลไกที่สอดรับ/สอดคล้องตั้งแต่ระดับการจัดทำยุทธศาสตร์ การนำไปสู่การปฏิบัติ และการติดตามประเมินผล รวมทั้งมีกลไกในการกำกับดูแล บริหารจัดการ และการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ชาติสู่การปฏิบัติอย่างมีประสิทธิภาพและหน่วยงานปฏิบัติจะต้องมีความเข้าใจสามารถกำหนดแผนงานโครงการให้สอดคล้องกับเป้าหมายที่กำหนดไว้ในยุทธศาสตร์ชาติ

๑.๒ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๒

การจัดทำแผนพัฒนาสี่ปีของเทศบาลมีความสัมพันธ์และสอดคล้องกับแผนยุทธศาสตร์พัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาจะต้องสอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ แต่ทั้งนี้ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๑ (พ.ศ. ๒๕๕๕ - ๒๕๕๙) ได้สิ้นสุดลงและการจัดทำแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๒ อยู่ระหว่างการเสนอร่างแผนซึ่งได้กำหนดยุทธศาสตร์เอาไว้แล้ว

ดังนั้น เพื่อให้การจัดทำแผนพัฒนาสี่ปี (พ.ศ. ๒๕๖๑ - ๒๕๖๔) ของเทศบาลตำบลบ้านเหลื่อม มีความสอดคล้องกับทิศทางแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๒ เทศบาล จึงได้จัดทำแผนที่สอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๒ ซึ่งมีทั้งหมด ๑๐ ยุทธศาสตร์ ดังนี้

แผนพัฒนาท้องถิ่น ๕ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๑ - ๒๕๖๕)

โดยองค์การบริหารส่วนตำบลบุละบูโย อำเภอหนองจิก จังหวัดปัตตานี

- ยุทธศาสตร์ที่ ๑** การเสริมสร้างและพัฒนาศักยภาพทุนมนุษย์
ยุทธศาสตร์ที่ ๒ การสร้างความเป็นธรรมลดความเหลื่อมล้ำในสังคม
ยุทธศาสตร์ที่ ๓ การสร้างความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจและแข่งขันได้อย่างยั่งยืน
ยุทธศาสตร์ที่ ๔ การเติบโตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน
ยุทธศาสตร์ที่ ๕ การเสริมสร้างความมั่นคงแห่งชาติเพื่อการพัฒนาประเทศสู่ความมั่งคั่ง

และยั่งยืน

ยุทธศาสตร์ที่ ๖ การบริหารจัดการในภาครัฐ การป้องกันการทุจริตประพฤติมิ ชอบและ
ธรรมาภิบาลในสังคมไทย

- ยุทธศาสตร์ที่ ๗** การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและระบบโลจิสติกส์
ยุทธศาสตร์ที่ ๘ การพัฒนาวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี วิจัย และนวัตกรรม
ยุทธศาสตร์ที่ ๙ การพัฒนาภาค เมือง และพื้นที่เศรษฐกิจ
ยุทธศาสตร์ที่ ๑๐ ความร่วมมือระหว่างประเทศเพื่อการพัฒนา

๑. กรอบแนวคิดและหลักการ

ในช่วงของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ ๑๒ (พ.ศ. ๒๕๖๐ – ๒๕๖๔) ประเทศไทยจะยังคงประสบภาวะแวดล้อมและบริบทของการเปลี่ยนแปลงต่างๆ ที่อาจก่อให้เกิดความเสี่ยงทั้งจากภายในและภายนอกประเทศ อาทิ กระแสการเปิดเศรษฐกิจเสรี ความท้าทายของเทคโนโลยีใหม่ๆ การเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ การเกิดภัยธรรมชาติที่รุนแรง ประกอบกับสถานการณ์ด้านต่างๆ ทั้งเศรษฐกิจ สังคม ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของประเทศในปัจจุบันที่ยังคงประสบปัญหาในหลายด้าน เช่น ปัญหาผลิตภาพการผลิตความสามารถในการแข่งขัน คุณภาพการศึกษา ความเหลื่อมล้ำทางสังคม เป็นต้น ทำให้การพัฒนาในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๒ จึงจำเป็นต้องยึดกรอบแนวคิดและหลักการในการวางแผนที่สำคัญ ดังนี้

- (๑) การน้อมนำและประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
- (๒) คนเป็นศูนย์กลางของการพัฒนาอย่างมีส่วนร่วม
- (๓) การสนับสนุนและส่งเสริมแนวคิดการปฏิรูปประเทศ และ
- (๔) การพัฒนาสู่ความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน สังคมอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข

๒. สถานะของประเทศ

๒.๑ ด้านเศรษฐกิจ

๒.๑.๑ ๓ ปีแรกของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๑ เริ่มแสดงให้เห็นถึงข้อจำกัดในการขยายตัวทางเศรษฐกิจ แม้ว่าเศรษฐกิจของไทยในระยะที่ผ่านมา (ยกเว้นช่วงวิกฤตการณ์ทางเศรษฐกิจ ปี ๒๕๔๐-๒๕๔๑) จะขยายตัวได้ดีเฉลี่ยประมาณร้อยละ ๕ ต่อปี จนทำให้รายได้ประชาชาติต่อหัว (GNP Per Capita) ในปี ๒๕๕๗ มาอยู่ที่ประมาณ ๑๙๖,๒๔๐ บาท หรือประมาณ ๖,๐๔๑ ดอลลาร์ สรอ. ต่อคนต่อปี ซึ่งทำให้ประเทศไทยได้ขยับฐานะขึ้นมาเป็นประเทศรายได้ปานกลางชั้นสูง (Upper Middle Income Country) แต่ในระยะ ๘ ปีที่ผ่านมาการขยายตัวทางเศรษฐกิจจะชะลอตัวลงและมีความผันผวน โดยขยายตัวเฉลี่ยเพียงร้อยละ ๓.๒ ชะลอจากร้อยละ ๕.๗ ในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๙ ซึ่งต่ำกว่าศักยภาพของระบบเศรษฐกิจและต่ำกว่า

ระดับที่จะทำให้ประเทศไทยหลุดจากกับดักประเทศรายได้ปานกลางในระยะเวลาอันควร โดยสาเหตุที่สำคัญประการหนึ่งมาจากการชะลอตัวของการลงทุนโดยรวมอย่างต่อเนื่อง ดังจะเห็นได้จาก สัดส่วนการลงทุนรวมต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ (Gross Domestic Product : GDP) ลดลงจากร้อยละ ๔๑.๓ ในช่วงปี ๒๕๓๔ – ๒๕๓๙ เป็นร้อยละ ๒๕.๕ ในช่วงปี ๒๕๔๓ – ๒๕๕๗ นอกจากนี้ เมื่อเทียบกับประเทศอื่นๆ ในภูมิภาค จะพบว่าอัตราการขยายตัวของการลงทุนของไทยโดยเฉลี่ยในช่วงปี ๒๕๔๓ – ๒๕๕๗ อยู่ที่ประมาณร้อยละ ๔.๙ ต่ำกว่าสิงคโปร์และมาเลเซียซึ่งมีระดับการพัฒนาที่สูงกว่าไทย

๒.๒.๒ การปรับโครงสร้างการผลิตสู่ประเทศรายได้ปานกลางขั้นสูง แต่ความสามารถในการแข่งขันเริ่มลดลง โครงสร้างการผลิตของไทยได้เปลี่ยนผ่านจากภาคเกษตรไปสู่ภาคอุตสาหกรรมและบริการมากขึ้น (สัดส่วนของภาคเกษตร อุตสาหกรรม และบริการในปี ๒๕๕๓ ที่ระดับร้อยละ ๙.๙ ๒๕.๔ และ ๖๔.๗ เป็นร้อยละ ๗.๒ ๒๘.๕ และ ๖๔.๓ ในปี ๒๕๕๗ ตามลำดับ) โดยภาคอุตสาหกรรมได้มีการส่งเสริมองค์ความรู้และเทคโนโลยีอย่างต่อเนื่อง ทำให้มีการพัฒนาจากอุตสาหกรรมขั้นปฐมภายใต้การบริหารจัดการของเงินทุนต่างชาติมาเป็นอุตสาหกรรมพื้นฐาน (Supporting Industry) และอุตสาหกรรมที่มีเทคโนโลยีสูงขึ้น ภายใต้เครือข่ายของบริษัทแม่ในต่างชาติและของนักลงทุนไทยที่มีสัดส่วนสูงขึ้น จนประเทศไทยกลายเป็นประเทศรายได้ปานกลางขั้นสูง ขณะเดียวกันก็มีการเคลื่อนย้ายแรงงานจากภาคเกษตรไปยังภาคอุตสาหกรรมและบริการที่มีประสิทธิภาพการผลิตสูงกว่า ทำให้ผลิตภาพแรงงานในระยะที่ผ่านมายังเพิ่มในระดับที่น่าพอใจ แต่การชะลอตัวของการจ้างแรงงานและการเพิ่มผลิตภาพการผลิตของกำลังแรงงานเป็นไปอย่างล่าช้า ประกอบกับผลิตภาพการผลิตของปัจจัยการผลิตรวม (Total Factor Productivity : TFP) ที่ลดลงทำให้ความสามารถในการแข่งขันระหว่างประเทศในระยะหลังลดลงซึ่งสะท้อนมาที่ปริมาณการส่งออกรวมขยายตัวช้าลงจากร้อยละ ๙.๗ ต่อปีในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๙ (พ.ศ. ๒๕๔๕-๒๕๔๙) เป็นเฉลี่ยร้อยละ ๑.๑ ในช่วง ๓ ปีของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๑ (พ.ศ. ๒๕๕๕-๒๕๕๙)

๒.๑.๓ ผลิตภาพการผลิตของปัจจัยการผลิตรวม (TFP) ยังคงอยู่ในระดับต่ำทำให้ขาดพลังในการขับเคลื่อนการขยายตัวทางเศรษฐกิจให้หลุดพ้นจากการเป็นประเทศรายได้ปานกลาง ซึ่งต้องอาศัยการผลิตที่มีเทคโนโลยีและนวัตกรรมการผลิตที่เป็นของตนเองมากขึ้น แม้ว่าการขยายตัวของผลิตภาพการผลิตรวมในช่วงก่อนแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๐ จะอยู่ในระดับที่น่าพอใจก็ตาม แต่มีแนวโน้มลดลงในระยะ ๘ ปี ที่ผ่านมา และยังมีค่าต่ำเมื่อเทียบกับประเทศที่เริ่มพัฒนาประเทศในช่วงเวลาเดียวกันและสามารถยกระดับการพัฒนาประเทศเข้าสู่การเป็นประเทศรายได้สูงในช่วงก่อนหน้านี้ ทั้งนี้การขยายตัวของผลิตภาพการผลิตรวม ลดลงจากร้อยละ ๓.๓๒ ในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๙ เป็นร้อยละ ๒.๐๕ ในช่วงครึ่งแรกของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๑ ทำให้ประเทศไทยจำเป็นต้องให้ความสำคัญกับการพัฒนาเทคโนโลยีและนวัตกรรมการผลิตเพิ่มการลงทุนเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพของระบบเศรษฐกิจ และเพิ่มแรงขับเคลื่อนจากผลิตภาพการผลิตของปัจจัยแรงงาน

๒.๑.๔ การลดลงของความแข็งแกร่งด้านเสถียรภาพทางเศรษฐกิจจะเป็นอุปสรรคต่อการแก้ไขปัญหาคะอับโครงสร้าง การรองรับเงื่อนไขในระบบเศรษฐกิจโลก และการดำเนินนโยบายและการบริหารจัดการเศรษฐกิจในอนาคต แม้ว่าเศรษฐกิจไทยจะประสบปัญหาเสถียรภาพทางเศรษฐกิจรุนแรงถึงสองครั้งในปี ๒๕๒๔ และ ๒๕๔๐ แต่การให้ความสำคัญกับการรักษาวินัยทางการเงินและการคลังทำให้เสถียรภาพ

ของเศรษฐกิจไทยอยู่ในเกณฑ์ที่แข็งแกร่ง โดยเฉพาะเมื่อเทียบกับประเทศที่มีระดับการพัฒนาในระดับใกล้เคียงกันอย่างไรก็ตาม เสถียรภาพทางเศรษฐกิจซึ่งเป็นจุดแข็งของเศรษฐกิจไทยและเอื้ออำนวยต่อการขยายตัวทางเศรษฐกิจมาอย่างต่อเนื่องเริ่มมีสัญญาณที่จะเป็นข้อจำกัดต่อการขยายตัวทางเศรษฐกิจในระยะยาวมากขึ้น โดยเฉพาะหนี้สาธารณะซึ่งเพิ่มขึ้นจากเฉลี่ยร้อยละ ๓๗.๙ ในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๐ เป็นร้อยละ ๔๒.๒ ในช่วง ๓ ปีแรกของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๑ ซึ่งให้เห็นว่าแม้จะอยู่ภายใต้กรอบวินัยทางการคลังแต่มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นจากผลของการดำเนินมาตรการกระตุ้นเศรษฐกิจระยะสั้นในระยะที่ผ่านมาและจะเป็นข้อจำกัดต่อการใช้มาตรการทางการคลังในการกระตุ้นเศรษฐกิจและการพัฒนาศักยภาพการขยายตัวทางเศรษฐกิจในระยะต่อไป

๒.๑.๕ อันดับความสามารถในการแข่งขันโดยรวมยังปรับตัวดีขึ้นไม่มากนัก เนื่องจากต่างประเทศมีพลังการขับเคลื่อนมากกว่าไทย และประเทศไทยอยู่ในสถานการณ์การแข่งขันที่อยู่ตรงกลางระหว่างประเทศที่มีความได้เปรียบด้านต้นทุนแรงงานและการผลิต และประเทศที่มีความก้าวหน้าและความสามารถในการแข่งขันทางนวัตกรรมและความคิดสร้างสรรค์ โดยในปี พ.ศ. ๒๕๕๗ WEF (World Economic Forum) ได้จัดอันดับความสามารถในการแข่งขันของประเทศไทยเป็นอันดับที่ ๓๑ จาก ๑๔๔ ประเทศ และในปี พ.ศ. ๒๕๕๗ IMD (International Institute for Management Development) ได้จัดอันดับไว้ที่ ๓๐ จาก ๖๑ ประเทศชั้นนำ ในขณะที่ผลการวิจัยประเทศที่มีความสะดวกในการเข้าไปประกอบธุรกิจประจำปี ๒๕๕๘ หรือ Ease of Doing Business ๒๐๑๕ ซึ่งดำเนินการโดยธนาคารโลกนั้นประเทศไทยได้รับการจัดให้อยู่ในอันดับที่ ๒๖ จาก ๑๘๙ ประเทศทั่วโลก

๒.๑.๖ สถานการณ์การพัฒนาวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี วิจัย และนวัตกรรมของประเทศ ได้รับการยกระดับดีขึ้นจากการผนึกกำลังของหน่วยงานด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี วิจัย และนวัตกรรม และเชื่อมโยงให้เกิดความมั่นใจของภาคธุรกิจเอกชน แต่ยังคงอยู่ในระดับต่ำเมื่อเปรียบเทียบกับกลุ่มประเทศที่มีรายได้สูง โดยในปี ๒๕๕๗ อันดับความพร้อมด้านโครงสร้างพื้นฐานทางวิทยาศาสตร์อยู่ที่ ๔๗ และด้านเทคโนโลยีที่ ๔๔ จาก ๖๑ ประเทศที่จัดอันดับโดย IMD ลดลงเมื่อเทียบกับอันดับที่ ๓๗ และ ๔๓ ตามลำดับในปี ๒๕๕๑ และตลอดช่วงระยะเวลา ๑๔ ปีที่ผ่านมา (๒๕๔๓-๒๕๕๖) ค่าเฉลี่ยการลงทุนด้านการวิจัยและพัฒนาต่อ GDP ยังคงอยู่ในระดับร้อยละ ๐.๑๗ ต่อ GDP โดยในปี ๒๕๕๖ (ข้อมูลล่าสุด) ประเทศไทยมีการลงทุนด้านการวิจัยและพัฒนาเพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ ๐.๔๘ ต่อ GDP โดยเป็นการลงทุนวิจัยและพัฒนาจากภาครัฐประมาณร้อยละ ๕๓ และจากภาคเอกชนประมาณร้อยละ ๔๗ ขณะที่ประเทศที่พัฒนาแล้ว เช่น เกาหลีใต้ ญี่ปุ่น สหรัฐอเมริกา ออสเตรเลีย มีค่าใช้จ่ายเพื่อการวิจัยและพัฒนาอยู่ที่ร้อยละ ๔.๐๓, ๓.๓๕, ๒.๗๙, และ ๒.๒๗ ต่อ GDP ในปี ๒๕๕๕ ตามลำดับ

ขณะเดียวกันบุคลากรด้านการวิจัยและพัฒนาของประเทศไทยยังมีจำนวนไม่เพียงพอต่อการส่งเสริมการพัฒนาวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี วิจัย และนวัตกรรมในระดับก้าวหน้า โดยในปี ๒๕๕๖ บุคลากรด้านการวิจัยและพัฒนาที่มีจำนวน ๑๑ คนต่อประชากร ๑๐,๐๐๐ คน ซึ่งเมื่อเปรียบเทียบกับประเทศพัฒนาแล้วส่วนใหญ่จะอยู่ที่ระดับ ๒๐-๓๐ คนต่อประชากร ๑๐,๐๐๐ คน

๒.๑.๗ สถานการณ์ด้านโครงสร้างพื้นฐานยังคงมีปัญหาในหลายๆ ด้าน ประกอบด้วยรูปแบบการขนส่งยังไม่สามารถปรับเปลี่ยนจากทางถนนเป็นทางน้ำและทางรางได้ตามเป้าหมายและยังขาดการพัฒนาคุณภาพการให้บริการ การบริหารจัดการกิจการประปาอย่างขาดเอกภาพ การให้บริการน้ำประปายัง

กระจุกในเขตนครหลวงและเขตเมืองหลักในภูมิภาค และมีแหล่งน้ำดิบไม่เพียงพอ การให้บริการ ICT ยังไม่ทั่วถึงกระจุกตัวอยู่ในเมือง และมีราคาค่อนข้างสูง ประสิทธิภาพการใช้พลังงานของประเทศมีแนวโน้มลดลงเล็กน้อยและยังคงเผชิญกับความเสี่ยงด้านความมั่นคงทั้งในระยะสั้นและระยะยาว นอกจากนี้ การส่งเสริมการวิจัยและพัฒนาเทคโนโลยีและการพัฒนานวัตกรรมด้านพลังงานและ ICT อยู่ในระดับต่ำและมีข้อจำกัด ยังไม่สามารถ

พัฒนาต่อยอดในเชิงพาณิชย์ได้อย่างเป็นรูปธรรมนอกจากนี้ ด้านบุคลากรและการบริหารจัดการ รวมทั้งกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการด้านโครงสร้างพื้นฐานยังขาดประสิทธิภาพ โดยเฉพาะการคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญา การทำธุรกรรมอิเล็กทรอนิกส์ การรักษาความปลอดภัย และข้อจำกัดต่อการทำธุรกิจใหม่และการประกอบกิจการในต่างประเทศ ตลอดจนบุคลากรด้านโลจิสติกส์ยังขาดความรู้และทักษะเฉพาะด้านที่ตรงต่อความต้องการของอุตสาหกรรม เช่น ความรู้ด้านภาษา ความรู้ด้านเทคโนโลยี และความรู้ในการดำเนินธุรกิจต่างประเทศ เป็นต้น

๒.๒ ด้านสังคม

๒.๒.๑ โครงสร้างประชากรเปลี่ยนแปลงเข้าสู่การเป็นสังคมสูงวัย แต่ยังคงมีปัญหาทั้งในเชิงปริมาณและคุณภาพของประชากรในทุกช่วงวัย เนื่องจากปัจจัยหลักๆ ได้แก่

(๑) ประชากรวัยเด็กของไทยมีจำนวนลดลงอย่างรวดเร็ว มีพัฒนาการไม่สมวัย และการตั้งครรภ์ในกลุ่มวัยรุ่นที่มีแนวโน้มเพิ่มขึ้น อัตราการเจริญพันธุ์รวมลดลงจาก ๖.๓ คน ในช่วงปี ๒๕๐๗-๒๕๐๘ เป็น ๑.๖๒ คน ในช่วงปี ๒๕๔๘-๒๕๕๘ และคาดว่าจะในปี ๒๕๘๓ จะลดลงเหลือเพียง ๑.๓ คน

(๒) กำลังแรงงานมีแนวโน้มลดลง และแรงงานกว่าร้อยละ ๓๐ เป็นประชากรกลุ่มเจนเอเรชั่น Y (Gen Y)* ขณะที่ผลิตภาพแรงงานยังเพิ่มขึ้นช้า ซึ่งจะเป็ข้อจำกัดต่อการพัฒนาในระยะต่อไป กำลังแรงงานของไทยมีจำนวน ๓๘.๙ ล้านคนในช่วงปี ๒๕๕๕-๒๕๕๗ และเริ่มลดลงร้อยละ ๐.๑ ในปี ๒๕๕๖ และร้อยละ ๐.๒ ในปี ๒๕๕๗ ขณะที่ผลิตภาพแรงงานเฉลี่ยเพิ่มขึ้นร้อยละ ๒.๒ ต่อปีในช่วง ๑๐ ปีที่ผ่านมา (ปี ๒๕๔๘-๒๕๕๗) แต่ยังต่ำกว่าประเทศเพื่อนบ้าน เช่น มาเลเซีย ๑ เท่าตัว และสิงคโปร์ ๕ เท่าตัว และกำลังแรงงานกว่าร้อยละ ๖๕.๑ มีการศึกษาระดับมัธยมต้นและต่ำกว่า นอกจากนี้ กำลังแรงงานกลุ่มเจนเอเรชั่นวาย ซึ่งมีจำนวนร้อยละ ๒๗ ของประชากรในปี ๒๕๕๓ มีลักษณะความเป็นปัจเจกสูง ไม่ให้ความสำคัญกับการมีครอบครัว ส่งผลต่อรูปแบบการประกอบอาชีพและอัตราการเจริญพันธุ์รวมของประเทศในอนาคต

(๓) กลุ่มผู้สูงอายุวัยกลางและวัยปลายมีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้น สะท้อนถึงภาระค่าใช้จ่ายด้านสุขภาพที่เพิ่มมากขึ้น ขณะที่ผู้สูงอายุจำนวนมากยังมีรายได้ไม่เพียงพอในการยังชีพ ผู้สูงอายุมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นจาก ๑๐.๓ ล้านคน (ร้อยละ ๑๖.๒) ในปี ๒๕๕๘ เป็น ๒๐.๕ ล้านคน (ร้อยละ ๓๒.๑) ในปี ๒๕๘๓ การเพิ่มขึ้นของผู้สูงอายุวัยกลางและวัยปลายจะส่งผลต่อภาระค่าใช้จ่ายในการดูแลที่เพิ่มสูงขึ้น แม้ผู้สูงอายุมีส่วนร่วมในกำลังแรงงานเพิ่มขึ้น แต่มีรายได้ไม่เพียงพอกับค่าใช้จ่าย เนื่องจากมีการออมน้อย และแหล่งรายได้หลักร้อยละ ๗๘.๕ ของรายได้ทั้งหมดมาจากการเกษียณของบุตร

๒.๒.๒ ครีวเรือนไทยโดยเฉลี่ยมีขนาดลดลงและรูปแบบของครอบครัวเปลี่ยนแปลงมีหลากหลายรูปแบบมากขึ้น อัตราการเจริญพันธุ์ที่ลดลงส่งผลให้ขนาดครัวเรือนโดยเฉลี่ยลดลงจาก ๓.๖ คน ในปี ๒๕๔๓ เหลือ ๓ คน ในปี ๒๕๕๖ โดยครัวเรือนเดี่ยว ครัวเรือน ๑ รุ่น และครัวเรือนแหว่งกลางมีการขยายตัว

มากที่สุดในช่วงปี ๒๕๔๓-๒๕๕๖ ส่งผลให้ความสัมพันธ์ทางสังคมและครอบครัวเปลี่ยนแปลงไปทำให้ครอบครัวเสี่ยงต่อการล่มสลาย

๒.๒.๓ คนไทยยังมีปัญหาเชิงคุณภาพทั้งด้านสุขภาพ การเรียนรู้ และคุณธรรมจริยธรรม
โดยคนไทยมีอายุคาดเฉลี่ยสูงขึ้น อายุคาดเฉลี่ยเมื่อแรกเกิดของคนไทย ปี ๒๕๕๗ เพศชาย ๗๑.๓ ปี เพศหญิง ๗๘.๒ ปี แต่เสียชีวิตก่อนวัยอันควรจากโรคและการบาดเจ็บ เนื่องจากโรคไม่ติดต่อและอุบัติเหตุ อย่างไรก็ตามคนไทยได้รับโอกาสทางการศึกษาสูงขึ้น จำนวนปีการศึกษาเฉลี่ยของประชากรวัยแรงงานอายุ ๑๕-๕๙ ปี เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยช่วงปี ๒๕๕๑-๒๕๕๖ มีการศึกษาเฉลี่ย ๘.๙ ปี ขณะที่คุณภาพการศึกษาอยู่ในระดับต่ำ สะท้อนได้จากคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นพื้นฐาน (O-NET) ในปี ๒๕๕๖ มีค่าเฉลี่ยต่ำกว่าร้อยละ ๕๐ นอกจากนี้ คนไทยส่วนใหญ่มีปัญหาด้านคุณธรรมจริยธรรม โดยผลการวิจัยและการสำรวจต่างๆ พบว่าปัญหาสำคัญที่สุด คือ ความซื่อสัตย์สุจริต และการทุจริตคอร์รัปชัน โดยเห็นว่าต้องส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมในสังคมไทยเร่งด่วน

๒.๒.๔ สถานการณ์ความยากจนมีแนวโน้มลดลง แต่ยังคงมีความเหลื่อมล้ำของการกระจายรายได้ สัดส่วนคนจนลดลงอย่างต่อเนื่องจากร้อยละ ๔๒ ในปี ๒๕๔๓ เหลือร้อยละ ๑๐.๙ ในปี ๒๕๕๖ แต่ความยากจนยังกระจุกตัวหนาแน่นในภาคตะวันออกเฉียงเหนือและภาคเหนือ ขณะที่ความเหลื่อมล้ำด้านรายได้มีแนวโน้มดีขึ้นเล็กน้อย ค่าสัมประสิทธิ์ความไม่เสมอภาค (Gini Coefficient) ด้านรายได้ลดลงจาก ๐.๔๘๔ ในปี ๒๕๕๔ เหลือ ๐.๔๖๕ ในปี ๒๕๕๖ อย่างไรก็ตามความแตกต่างของรายได้ระหว่างกลุ่มคนรวยที่สุดกับกลุ่มคนจนที่สุดแตกต่างกันถึง ๓๔.๙ เท่า ในปี ๒๕๕๖ โดยกลุ่มคนรวยที่สุดร้อยละ ๑๐ ถือครองรายได้สูงถึงร้อยละ ๓๖.๘ ของรายได้ทั้งหมด ขณะที่กลุ่มคนจนที่สุดร้อยละ ๑๐ ถือครองรายได้เพียงร้อยละ ๑.๑ สำหรับพื้นฐานที่สำคัญจากโครงสร้างเศรษฐกิจที่ไม่สมดุล ส่งผลให้การกระจายประโยชน์ของการพัฒนาไปยังกลุ่มคนต่างๆ ในสังคมไม่ทั่วถึง* ประชากรที่เกิดช่วงปี ๒๕๕๕-๒๕๕๖

๒.๒.๕ ความเหลื่อมล้ำระหว่างกลุ่มคนยังคงเป็นปัญหาสำคัญของสังคมไทย อันเนื่องมาจาก

(๑) **ความเหลื่อมล้ำด้านสินทรัพย์ทั้งด้านการเงินและการถือครองที่ดินยังคงกระจุกตัวอยู่ในกลุ่มคนเพียงส่วนน้อย** โดยเฉพาะอย่างยิ่งการถือครองที่ดินโดยกลุ่มผู้ถือครองที่ดินร้อยละ ๒๐ มีการถือครองที่ดินมากที่สุด มีสัดส่วนการถือครองที่ดินสูงกว่ากลุ่มผู้ถือครองที่ดินร้อยละ ๒๐ ที่มีการถือครองที่ดินน้อยที่สุด ๓๒๕.๗ เท่า เนื่องจากปัญหากรรมสิทธิ์ที่ดิน และการขาดประสิทธิภาพในการบริหารจัดการที่ดินว่างเปล่าของภาครัฐ

(๒) **เด็กยากจนยังเข้าไม่ถึงการศึกษาขั้นพื้นฐาน** ขณะที่โอกาสในการเข้าถึงการศึกษาในระดับปริญญาตรียังมีความแตกต่างกันตามฐานะของกลุ่มประชากร ระหว่างเขตเมือง-ชนบท และระหว่างภูมิภาค มีปัจจัยหลักมาจากปัญหาเรื่องค่าครองชีพและการเดินทางไปศึกษา โดยกลุ่มประชากรร้อยละ ๑๐ ที่มีฐานะความเป็นอยู่ดีที่สุด มีโอกาสเข้าถึงการศึกษาระดับปริญญาตรีมากกว่ากลุ่มประชากรร้อยละ ๑๐ ที่มีฐานะความเป็นอยู่ด้อยที่สุดประมาณ ๑๙.๑ เท่า นักศึกษาในเขตเมืองมีโอกาสมากกว่านักศึกษาในเขตชนบทประมาณ ๒.๒ เท่า

(๓) **คุณภาพการให้บริการสาธารณสุขยังคงมีความเหลื่อมล้ำกันระหว่างภูมิภาค** โดยเฉพาะการกระจายทรัพยากรทางการแพทย์และสาธารณสุข อาทิ จากการสำรวจทรัพยากรสาธารณสุขในปี

๒๕๕๖ พบว่า อัตราส่วนแพทย์ต่อประชากรระหว่างกรุงเทพฯ และภาคตะวันออกเฉียงเหนือต่างกันถึง ๓.๖ เท่า

(๔) **ความเหลื่อมล้ำการเข้าถึงการคุ้มครองทางสังคมของแรงงาน** แรงงานอิสระเข้าถึงการคุ้มครองมากขึ้น จากการเข้าถึงการประกันตนตามมาตรา ๕๐ ที่เพิ่มขึ้นจาก ๑.๒๙ ล้านคน ในปี ๒๕๕๕ เป็น ๒.๔๗๑ ล้านคน ในปี ๒๕๕๗ ทำให้แรงงานในระบบมีสัดส่วนเพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ ๔๒.๔ ในปี ๒๕๕๗ อย่างไรก็ตาม แรงงานในระบบได้รับค่าจ้างเฉลี่ยสูงกว่าแรงงานนอกระบบประมาณ ๒.๑ เท่า ในปี ๒๕๕๖

(๕) **ความเหลื่อมล้ำด้านกระบวนการยุติธรรม** เนื่องจากประชาชนไม่เข้าใจกฎหมาย เข้าไม่ถึงกระบวนการยุติธรรม และหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมขาดการบูรณาการในการทำงาน นอกจากนี้ ผู้มีรายได้น้อยมักไม่ได้รับความเป็นธรรม ไม่สามารถต่อสู้คดีจากการที่ไม่สามารถรับภาระค่าใช้จ่ายในกระบวนการยุติธรรมและต้องใช้เวลายาวนาน

๒.๒.๖ คนไทยมีความมั่นคงทางสังคมมากขึ้น จากการที่คนไทยกว่าร้อยละ ๙๙.๙ ได้รับความคุ้มครองทางด้านสุขภาพ โดยอยู่ภายใต้ระบบประกันสุขภาพถ้วนหน้าร้อยละ ๗๓.๘ ระบบประกันสังคมร้อยละ ๑๖.๗ และระบบสวัสดิการรักษายาบาลข้าราชการ/รัฐวิสาหกิจร้อยละ ๗.๑ ขณะที่ กลุ่มผู้ด้อยโอกาสมีหลักประกันทางรายได้มั่นคงขึ้นและมีความครอบคลุมมากขึ้น โดยในปี ๒๕๕๘ ผู้สูงอายุได้รับการสงเคราะห์เบี้ยยังชีพเพิ่มขึ้นเป็นแบบขั้นบันไดตามช่วงอายุ ๘.๓ ล้านคน จากผู้สูงอายุทั่วประเทศ ๑๐.๔ ล้านคน ส่วนผู้พิการได้รับเบี้ยยังชีพเพิ่มขึ้นเป็น ๘๐๐ บาท ครอบคลุมผู้พิการร้อยละ ๘๙.๕ และรัฐให้เงินอุดหนุนแก่เด็กด้อยโอกาสที่อยู่ในครอบครัวยากจนให้ได้รับการเลี้ยงดูที่มีคุณภาพภายใต้โครงการอุดหนุนเพื่อการเลี้ยงดูเด็กแรกเกิดอย่างไรก็ตาม สวัสดิการด้านที่อยู่อาศัยยังไม่ครอบคลุมกลุ่มผู้มีรายได้น้อยและผู้ยากไร้ แม้ว่ารัฐจัดสวัสดิการด้านที่อยู่อาศัยภายใต้โครงการต่างๆ แต่ปัจจุบันกลุ่มผู้มีรายได้น้อยและรายได้ปานกลางยังไม่มีกรรมสิทธิ์ในที่อยู่อาศัยถึง ๔.๕๔๔,๙๒๖ ครัวเรือน อย่างไรก็ตาม รัฐเริ่มให้ความสำคัญกับการพัฒนาที่อยู่อาศัยแก่ผู้สูงอายุโดยเฉพาะผู้ที่มีรายได้น้อยและผู้ยากไร้

๒.๒.๗ วัฒนธรรมอันดีงามของไทยเริ่มเสื่อมถอยและสังคมไทยมีแนวโน้มเป็นสังคมพหุวัฒนธรรมมากขึ้น อาทิ การให้คุณค่ากับความสนุกสนาน และความสะดักสะบาย ละเลยเรื่องวินัย มีความเห็นแก่ตัว ไม่รู้จักเสียสละไม่เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ และขาดความรับผิดชอบ นอกจากนี้ยังมีแนวโน้มการเป็นสังคมพหุวัฒนธรรม โดยเฉพาะการเข้ามาของแรงงานต่างชาติที่ก่อให้เกิดการนำเอาวัฒนธรรมต้นทางผสมผสานกับวัฒนธรรมท้องถิ่น

๒.๒.๘ ความเข้มแข็งของชุมชนมีแนวโน้มที่ดีขึ้น ชุมชนสามารถแก้ปัญหาและสนองตอบความต้องการของชุมชนด้วยตนเองได้ดีขึ้น โดยมีกระบวนการจัดทำแผนชุมชนที่ครอบคลุมทุกพื้นที่ และบูรณาการเป็นแผนตำบลเพื่อเชื่อมโยงกับแผนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น แผนพัฒนาอำเภอ และแผนพัฒนาจังหวัดเพื่อให้ได้รับการสนับสนุนทั้งในด้านองค์ความรู้และงบประมาณในกิจกรรมที่เกินความสามารถของชุมชน มีการรวมกลุ่มทำกิจกรรมทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อมและเชื่อมโยงเป็นเครือข่ายเพิ่มขึ้นจาก ๑๔๒,๖๓๒ แห่งในปี ๒๕๕๕ เป็น ๑๕๒,๓๗๗ แห่ง ในปี ๒๕๕๖ ส่วนใหญ่เป็นกลุ่มธุรกิจชุมชนและอาชีพ ร้อยละ ๓๒.๕๑ ขององค์กรทั้งหมด และองค์กรการเงิน ร้อยละ ๒๖.๗๗

๒.๒.๙ ความไม่ยอมรับในความคิดเห็นที่แตกต่างกันส่งผลให้เกิดความขัดแย้งในสังคม ในช่วงระยะเวลากว่า ๑๐ ปีที่ผ่านมา ความขัดแย้งในเชิงความคิดเห็นทางการเมืองของกลุ่มต่างๆ ที่มีความ

รุนแรงมากขึ้น นำไปสู่ความสูญเสียต่อชีวิต ทรัพย์สิน และส่งผลกระทบต่อสภาพจิตใจของประชาชนทั้งทางตรงและทางอ้อม

๒.๓ ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

๒.๓.๑ ทรัพยากรธรรมชาติส่วนใหญ่ถูกนำไปใช้ในการพัฒนาจำนวนมาก ก่อให้เกิดความเสื่อมโทรมอย่างต่อเนื่องและเกิดปัญหาความขัดแย้งในการใช้ประโยชน์ทรัพยากรธรรมชาติมากขึ้น

(๑) พื้นที่ป่าไม้ลดลง เนื่องจากจำนวนประชากรที่เพิ่มมากขึ้น ทำให้ความต้องการใช้ที่ดินเพื่อการผลิตทางการเกษตร การอยู่อาศัย และการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานเพิ่มมากขึ้นตามไปด้วย พื้นที่ป่าไม้จึงถูกบุกรุกทำลายมากขึ้น โดยพื้นที่ป่าไม้ลดลงจาก ๑๗๑.๐๒ ล้านไร่ หรือร้อยละ ๕๓.๓๓ ของพื้นที่ทั้งหมดของประเทศในปี ๒๕๐๔ เป็น ๑๐๒ ล้านไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ ๓๑.๖ ในปี ๒๕๕๖

(๒) ทรัพยากรดินเสื่อมโทรม ทำให้ความหลากหลายทางชีวภาพถูกคุกคาม ทรัพยากรดินและที่ดินมีปัญหาความเสื่อมโทรมของดินจากการใช้ประโยชน์ที่ไม่ถูกต้องตามหลักวิชาการ ดินเกษตรกรรมเสื่อมคุณภาพ การชะล้างพังทลายของดิน นอกจากนี้ ยังมีปัญหาพื้นที่สูงชันหรือพื้นที่ภูเขา ซึ่งมีข้อจำกัดในการนำไปใช้ประโยชน์ การใช้ทรัพยากรที่ดินของประเทศยังไม่มีประสิทธิภาพและขาดการบูรณาการของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง การบริหารจัดการที่ดินมีปัญหาความไม่เป็นธรรมและการกระจายสิทธิการถือครองที่ดิน ความหลากหลายทางชีวภาพกำลังตกอยู่ภายใต้ภาวะถูกคุกคาม โดยมีส่วนมาจากการสูญเสียระบบนิเวศป่าไม้อย่างต่อเนื่องเป็นเวลานาน

(๓) ป่าชายเลนและระบบนิเวศชายฝั่งถูกทำลาย และมีการเปลี่ยนแปลงสภาพไปใช้ประโยชน์อื่นๆ จำนวนมาก เช่น การเพาะเลี้ยงชายฝั่ง โดยเฉพาะการทำนากุ้ง การขยายตัวของเมืองและอุตสาหกรรม ทำให้พื้นที่ป่าชายเลนลดลงจากปี ๒๕๐๔ ที่มีพื้นที่ป่าชายเลนกว่า ๒.๓ ล้านไร่ เหลือเพียง ๑.๕ ล้านไร่ ในปี ๒๕๕๒ คิดเป็นการลดลงร้อยละ ๓๔.๘ ทำให้รัฐเริ่มมีนโยบายปกป้องป่าชายเลนอย่างจริงจัง โดยไม่อนุญาตการต่อสัมปทานบัตรทั้งหมดตั้งแต่ปี ๒๕๓๔ และห้ามการใช้ประโยชน์อื่นๆ ใดๆ ก็ตาม ในระหว่างปี ๒๕๔๙-๒๕๕๔ พบว่า ป่าชายเลนมีสภาพดีขึ้น ในปี ๒๕๕๔ ผลผลิตประมงทะเลมีปริมาณเพียง ๑.๖๑ ล้านตัน ลดลงจากปี ๒๕๔๙ ที่มีปริมาณ ๒.๔๒ ล้านตัน ในขณะที่พื้นที่เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำชายฝั่งของประเทศไทยยังคงขยายตัวอย่างต่อเนื่องจากปริมาณความต้องการสัตว์น้ำที่เพิ่มมากขึ้น

(๔) การผลิตพลังงานในประเทศไม่เพียงพอกับความต้องการ แต่ประสิทธิภาพการใช้พลังงานดีขึ้น ความต้องการใช้พลังงานของประเทศเพิ่มขึ้นตลอด ๓๐ ปีที่ผ่านมาแต่การผลิตพลังงานเชิงพาณิชย์เพื่อการบริโภคภายในประเทศไม่เพียงพอกับความต้องการ ทำให้ต้องนำเข้าจากต่างประเทศเพิ่มขึ้น โดยในปี ๒๕๕๕ ต้องนำเข้าเพิ่มขึ้นร้อยละ ๖ อยู่ที่ระดับ ๑.๐๘ ล้านบาร์เรลเทียบเท่าน้ำมันดิบต่อวัน คิดเป็นร้อยละ ๕๔ ของความต้องการใช้ในปี ๒๕๕๕ และคิดเป็นร้อยละ ๑๒.๕ ของ GDP โดยน้ำมันดิบมีการนำเข้าสูงที่สุดคิดเป็นร้อยละ ๗๖ ของการนำเข้าพลังงานทั้งหมด ขณะที่การใช้พลังงานเชิงพาณิชย์ขึ้นต้นในปี ๒๕๕๕ เพิ่มขึ้นร้อยละ ๖.๘ อยู่ที่ระดับ ๑.๙๘๑ พันบาร์เรลเทียบเท่าน้ำมันดิบต่อวัน ทั้งนี้ ประสิทธิภาพการใช้พลังงานของประเทศไทยมีแนวโน้มดีขึ้น โดยมีอัตราการเพิ่มขึ้นของการใช้พลังงานต่ำกว่าอัตราขยายตัวของ GDP โดยในปี ๒๕๕๕ การเพิ่มขึ้นของ GDP ร้อยละ ๑ ขณะที่มีการใช้พลังงานเพิ่มขึ้นเพียงร้อยละ ๐.๖

(๕) ทรัพยากรน้ำยังมีส่วนที่ไม่สามารถจัดสรรได้ตามความต้องการ ประเทศไทยประกอบด้วย ๒๕ กลุ่มน้ำหลัก น้ำท่าตามธรรมชาติมีปริมาณรวม ๒๘๕,๒๒๗ ล้านลูกบาศก์เมตร ขณะที่การพัฒนาแหล่งเก็บกักน้ำในประเทศมีความจุคิดเป็นร้อยละ ๒๘ ของปริมาณน้ำท่าธรรมชาติ มีอ่างน้ำบาดาล

ทั้งหมด ๒๗ แอ่งน้ำบาดาล มีปริมาณการกักเก็บในชั้นบาดาลรวมประมาณ ๑.๑๓ ล้านล้านลูกบาศก์เมตร มีศักยภาพที่จะพัฒนาขึ้นมาใช้ได้ โดยไม่กระทบต่อปริมาณน้ำบาดาลที่มีอยู่ได้รวมปีละ ๖๘,๒๐๐ ล้านลูกบาศก์เมตร อย่างไรก็ตาม การพัฒนาน้ำบาดาลขึ้นมาใช้ มีข้อจำกัดในเรื่องของความคุ้มทุนเนื่องจากมีค่าใช้จ่ายในการสูบน้ำ และการดำเนินการสำรวจสูง ขณะที่ภาพรวมความต้องการใช้น้ำในประเทศ ในปี ๒๕๕๗ มีจำนวนประมาณ ๑๕๑,๗๕๐ ล้านลูกบาศก์เมตร โดยที่ศักยภาพของการเข้าถึงแหล่งน้ำของภาคส่วนต่างๆ มีจำนวน ๑๐๒,๑๔๐ ล้านลูกบาศก์เมตร และยังไม่สามารถจัดสรรน้ำตามความต้องการได้อีกประมาณ ๔๙,๖๑๐ ล้านลูกบาศก์เมตร

๒.๓.๒ ปัญหาสิ่งแวดล้อมเพิ่มสูงขึ้นตามการขยายตัวของเศรษฐกิจและชุมชนเมือง

(๑) ปัญหาขยะมูลฝอยยังไม่ได้มีการแก้ไขอย่างมีประสิทธิภาพ แนวโน้มอัตราการเกิดขยะมูลฝอยเฉลี่ยต่อคนต่อวันเพิ่มสูงขึ้นจาก ๑.๐๔ กิโลกรัม/คน/วัน ในปี ๒๕๕๓ เป็น ๑.๑๑ กิโลกรัม/คน/วัน ในปี ๒๕๕๗ สถานที่กำจัดขยะแบบถูกต้องตามหลักวิชาการมีเพียงร้อยละ ๑๙ และมีการนำมูลฝอยกลับไปใช้ประโยชน์เพียงร้อยละ ๑๘ ทำให้มีปริมาณขยะสะสมตกค้างเพิ่มสูงขึ้นถึง ๑๙.๙ ล้านตัน ในปี ๒๕๕๖ ของเสียอันตราย ในปี ๒๕๕๗ มีประมาณ ๒.๖๙ ล้านตัน โดยขยะอิเล็กทรอนิกส์มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นร้อยละ ๑๐ ต่อปี เนื่องจากความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีที่มีการปรับเปลี่ยนอย่างรวดเร็ว ส่งผลให้ในอนาคตอาจต้องประสบปัญหาการกำจัดซากของเสียเหล่านี้ หากภาครัฐไม่มีมาตรการหรือมีกฎหมายควบคุมการรีไซเคิลขยะอย่างครบวงจร ขณะที่การจัดการของเสียอันตรายจากภาคอุตสาหกรรมสามารถจัดการได้ประมาณร้อยละ ๗๐ โดยภาคอุตสาหกรรมมีการนำของเสียอันตรายกลับมาใช้ประโยชน์ใหม่มากขึ้น แต่ยังพบการลักลอบทิ้งกากอุตสาหกรรมในหลายพื้นที่อย่างต่อเนื่อง เนื่องจากต้นทุนในการกำจัดสูง

(๒) มลพิษทางอากาศยังเกินมาตรฐานหลายแห่ง แต่มีแนวโน้มดีขึ้น ในปี ๒๕๕๗ พบสารมลพิษทางอากาศเกินค่ามาตรฐานในหลายพื้นที่ของประเทศ และที่เป็นปัญหาสำคัญได้แก่ฝุ่นละออง ก๊าซโอโซน และสารอินทรีย์ระเหยง่าย (VOCs) โดยมีพื้นที่วิกฤติในเขตพื้นที่มาบตาพุด จังหวัดระยอง ที่ยังคงประสบปัญหาสารอินทรีย์ระเหยง่าย ในขณะที่พื้นที่อื่น เช่น กรุงเทพฯ ปทุมธานี เชียงใหม่ ขอนแก่น พบสารเบนซินเกินค่ามาตรฐาน แต่ส่วนใหญ่มีปริมาณลดลงจากปีที่ผ่านมา ซึ่งได้รับผลดีจากการปรับปรุงมาตรฐานน้ำมันเชื้อเพลิงเมื่อต้นปี ๒๕๕๗ ทั้งนี้ ในพื้นที่กรุงเทพมหานคร การที่ปัญหาฝุ่นละอองและเบนซินมีปริมาณลดลงส่วนหนึ่งเป็นผลการปรับปรุงมาตรฐานน้ำมันเชื้อเพลิงจาก EURO ๓ เป็น EURO ๔ ตั้งแต่ปี ๒๕๕๕ และการปรับปรุงระบบขนส่งสาธารณะและทางจักรยาน การเข้มงวดกับการตรวจจับรถควันดำ อย่างไรก็ตาม ปัญหามลพิษทางอากาศในพื้นที่มาจากสาเหตุหลักคือปริมาณรถยนต์จำนวนมากสำหรับมลพิษจากหมอกควัน ในพื้นที่ภาคเหนือตอนบน พบว่าสถานการณ์ดีขึ้นเป็นลำดับ โดยความร่วมมือและการทำงานระหว่างภาครัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) และประชาชนดีขึ้น

(๓) คุณภาพน้ำที่อยู่ในเกณฑ์ดีมีแนวโน้มลดลง สถานการณ์คุณภาพน้ำในช่วง ๑๐ ปีที่ผ่านมา (พ.ศ. ๒๕๔๘-๒๕๕๗) มีแนวโน้มเสื่อมโทรมลง โดยแหล่งน้ำที่อยู่ในเกณฑ์ดีมีแนวโน้มลดลงส่วนแหล่งน้ำที่อยู่ในเกณฑ์พอใช้และเสื่อมโทรมมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น สาเหตุสำคัญมาจากการชะหน้าดินที่มีปฏิกิริยาค้าง

จากการเกษตรและการปศุสัตว์ และการระบายน้ำเสียจากชุมชน ระบบบำบัดน้ำเสียรวมของชุมชน มีจำนวนไม่เพียงพอต่อการบำบัดน้ำเสียที่เพิ่มขึ้นตามการขยายตัวและการเจริญเติบโตของชุมชน โดยปัจจุบัน มีปริมาณน้ำเสียจากชุมชน ๑๐.๓ ล้านลูกบาศก์เมตรต่อวัน ขณะที่ระบบบำบัดน้ำเสียรองรับน้ำเสียที่เกิดขึ้นได้เพียงร้อยละ ๓๑

(๔) ประเทศไทยปล่อยก๊าซเรือนกระจกเพิ่มขึ้น แต่อัตราการเติบโตลดลงปริมาณ
การปล่อยก๊าซเรือนกระจกจากสาขาพลังงานมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง ตามปริมาณความต้องการใช้พลังงานที่เพิ่มขึ้นตามการขยายตัวทางเศรษฐกิจของประเทศ จากรายงานแห่งชาติฉบับที่ ๒ การจัดทำบัญชีก๊าซเรือนกระจกของประเทศไทย ระบุว่าประเทศไทยมีการปล่อยก๊าซเรือนกระจก ในปี ๒๕๓๓ ปริมาณ ๒๒๙.๐๘ ล้านตันคาร์บอนไดออกไซด์เทียบเท่า และเพิ่มเป็น ๒๖๕.๙ ล้านตันคาร์บอนไดออกไซด์เทียบเท่า ในปี ๒๕๔๗ โดยปริมาณการปล่อยก๊าซเรือนกระจกมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นร้อยละ ๓.๓ ต่อปี อย่างไรก็ตาม อัตราการเติบโตลดลงในช่วง ๕ ปีที่ผ่านมา ทั้งนี้เนื่องจากมาตรการการลดก๊าซเรือนกระจกต่างๆ ที่มีการดำเนินงานเพิ่มมากขึ้นในประเทศ ประกอบกับการกักเก็บก๊าซเรือนกระจกในภาคป่าไม้และการใช้ประโยชน์ที่ดินมีแนวโน้มเพิ่มมากขึ้นร้อยละ ๑.๑ จึงส่งผลให้ภาคดังกล่าวเป็นภาคที่มีความสำคัญมากในการเพิ่มการดูดกลับและช่วยลดปริมาณการปล่อยก๊าซเรือนกระจกโดยรวมของประเทศ

๒.๓.๓ ภัยพิบัติทางธรรมชาติโดยเฉพาะอย่างยิ่งอุทกภัยเกิดขึ้นบ่อยครั้งและมีความรุนแรงมากขึ้น ส่งผลกระทบต่อภาคการผลิตและวิถีการดำรงชีวิตของคนไทย ทั้งอุทกภัย ภัยแล้ง วาตภัย และดินถล่ม สร้างความเสียหายนับเป็นมูลค่ากว่าหมื่นล้านบาท อันเป็นผลกระทบมาจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ภัยพิบัติทางธรรมชาติโดยเฉพาะอย่างยิ่งอุทกภัยมีแนวโน้มและความถี่มากขึ้น ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อภาคการผลิตและวิถีการดำรงชีวิตของคนไทยเป็นประจำทุกปีในมิติของจำนวนประชากรเสี่ยงภัยจะพบว่าภัยแล้งเป็นภัยธรรมชาติที่ส่งผลกระทบต่อประชากรเป็นจำนวนมากกว่าภัยประเภทอื่นๆ ในขณะที่น้ำท่วมเป็นภัยธรรมชาติที่ส่งผลกระทบต่อประเทศไทยถูกจัดอยู่ในลำดับประเทศที่มีความเสี่ยงต่อน้ำท่วมของโลก

๒.๔ ด้านการบริหารจัดการและการปรับปรุงประสิทธิภาพกลไกการพัฒนา

๒.๔.๑ ด้านธรรมาภิบาล

(๑) ประเทศไทยจะต้องให้ความสำคัญกับเรื่องธรรมาภิบาลอย่างเร่งด่วนจากการประเมินผ่านดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทย ซึ่งว่า สังคมไทยในภาพรวมมีความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันอยู่ในระดับปานกลางในปี ๒๕๕๖ แต่องค์ประกอบด้านสังคมประชาธิปไตยที่มีธรรมาภิบาลอยู่ในระดับที่ต้องเร่งแก้ไข สถานการณ์ดังกล่าว ถือเป็นความจำเป็นของประเทศไทยที่จะต้องให้ความสำคัญกับเรื่องธรรมาภิบาลอย่างเร่งด่วน เนื่องจากสถานการณ์วิกฤตคุณธรรม จริยธรรมและธรรมาภิบาลของสังคมไทยหลักธรรมาภิบาล ตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการสร้างระบบบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี พ.ศ. ๒๕๕๒ มีอย่างน้อย ๖ ประการคือ (๑) หลักนิติธรรม (๒) หลักคุณธรรม (๓) หลักความโปร่งใส (๔) หลักความมีส่วนร่วม (๕) หลักความรับผิดชอบ (๖) หลักความคุ้มค่า ขณะนี้ ได้มีการสะสมตัวและลุกลามสู่ทุกภาคส่วนได้แก่ ภาคการเมืองทั้งระดับชาติและระดับท้องถิ่นที่มีการซื้อสิทธิ์ ขยายเสียง มีการทุจริตเพื่อให้ได้รับการเลือกตั้ง มีผลประโยชน์ส่วนตนทับซ้อนกับ

ผลประโยชน์รัฐหน่วยงานภาครัฐ มีระบบการบริหารงานที่ไม่เป็นธรรมาภิบาล มีการใช้อำนาจหน้าที่โดยมิชอบหาผลประโยชน์ให้ตนเองและพวกพ้อง ภาคธุรกิจบางส่วนมีการร่วมมือกับนักการเมืองและข้าราชการ กระทำการทุจริตเพื่อให้ได้งานจากภาครัฐ ปิดงานอย่างรวดเร็ว ผูกขาดทางธุรกิจ หลีกเลียงภาษี ขาดความรับผิดชอบต่อ

ต่อผู้บริโภค ภาคประชาชนมีแนวโน้มยอมรับการทุจริตต่างๆ ที่ตนเองได้รับประโยชน์มากขึ้น สถาบันทางศาสนาบางส่วนประพฤติดุศีลธรรมและจริยธรรมเสียเอง มีปัญหาการบริหารจัดการทรัพย์สินของส่วนรวมขาดความโปร่งใส ปลอมให้คนบางกลุ่มใช้ศาสนาเป็นเครื่องมือแสวงหาประโยชน์ สื่อมวลชนหลายสำนักวางตัวไม่เป็นกลาง ไม่แสดงบทบาทในการต่อต้านการทุจริตหรือปกปิดข้อเท็จจริง รับผลประโยชน์จากกลุ่มนายทุนและนักธุรกิจการเมืองจนไม่สามารถรักษาจริยธรรมหรือจรรยาบรรณของวิชาชีพได้

(๒) ภาคเอกชนมีการประเมินหลักบรรษัทภิบาล ตั้งแต่ปี ๒๕๔๔ โดยสมาคมส่งเสริมสถาบันกรรมการบริษัทไทย (Thai Institute of Directors : IOD) ได้สำรวจการกำกับดูแลกิจการของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยอย่างต่อเนื่อง พบว่า บริษัทจดทะเบียนที่มีธรรมาภิบาลมีคะแนนเฉลี่ยอยู่ที่ ๗๒% ในปี ๒๕๕๗ ถือว่าอยู่ในระดับดีเมื่อเทียบกับปี ๒๕๔๕ ที่มีคะแนนเฉลี่ยอยู่ที่ ๕๒% และมีคะแนนเฉลี่ยลดลงเมื่อเทียบกับปี ๒๕๔๔ ที่มีคะแนนเฉลี่ยอยู่ที่ ๗๗% แสดงให้เห็นว่า

บริษัทจดทะเบียนไทย ให้ความสำคัญในการพัฒนาการกำกับดูแลกิจการที่ดีเพื่อโอกาสในการเติบโตอย่างยั่งยืน และสร้างความเชื่อมั่นแก่ผู้ลงทุนทั้งในประเทศและต่างประเทศสู่การยอมรับในระดับสากล

๒.๔.๒ ด้านการบริหารจัดการภาครัฐและการกระจายอำนาจ

(๑) การบริหารจัดการภาครัฐมีการปรับปรุงตามยุคสมัย พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๓๔ ได้จัดระเบียบการบริหารราชการแผ่นดินแบ่งออกเป็น ๓ ส่วนได้แก่ บริหารราชการส่วนกลาง บริหารราชการส่วนภูมิภาค และบริหารราชการส่วนท้องถิ่นที่ใช้หลักการกระจายอำนาจที่ส่วนกลางได้มอบอำนาจระดับหนึ่งให้ประชาชนในท้องถิ่นไปดำเนินการปกครองตนเองอย่างอิสระโดยไม่ขัดต่อกฎหมายของประเทศ ทั้งสามส่วนนี้อยู่ในการควบคุมและบริหารงานของคณะรัฐมนตรี ซึ่งมีหน้าที่รับผิดชอบบริหารราชการแผ่นดิน รวมไปถึงการกำหนดนโยบายเพื่อให้ข้าราชการนำไปปฏิบัติ ทั้งนี้การปฏิรูประบบราชการที่เกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างชัดเจนในโครงสร้างของหน่วยราชการเกิดขึ้นจากพระราชบัญญัติปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม พ.ศ. ๒๕๔๕ มีการกำหนดส่วนราชการไว้เป็น ๒๐ กระทรวง และส่วนราชการไม่สังกัดสำนักนายกรัฐมนตรี กระทรวง หรือทบวง

(๒) การกระจายอำนาจเกิดผลสำเร็จหลายด้านแต่ยังมีปัญหาที่ต้องแก้ไขการกระจายอำนาจให้แก่ อปท. ในระยะที่ผ่านมาได้ดำเนินการตามแนวทางของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๔๐ และ ๒๕๕๐ และตามแผนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และแผนปฏิบัติการกำหนดขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นฉบับที่ ๑ และฉบับที่ ๒ นอกจากนี้ มีการใช้งบประมาณเป็นตัวกระตุ้นให้เกิดการถ่ายโอนภารกิจ หน้าที่และเพิ่มรายได้ในการดำเนินงานของ อปท. โดยในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๔๓ สัดส่วนของรายได้ของท้องถิ่นต่อรายได้รัฐบาลคิดเป็นร้อยละ ๑๓.๓๑ เพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ ๒๕.๑๗ ในปีงบประมาณ ๒๕๕๐ และร้อยละ ๒๘.๒๑ ในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๕๔ มีการถ่ายโอนภารกิจไปแล้วตามแผนปฏิบัติการกำหนดขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่ อปท. ฉบับที่ ๑ จำนวน ๑๘๕ ภารกิจจากภารกิจที่จะต้องถ่ายโอน ๒๔๕ ภารกิจและถ่ายโอนภารกิจตามแผนปฏิบัติการฯ ฉบับที่ ๒ จำนวน ๗๕ งาน/กิจกรรมจาก ๑๑๔ งาน/กิจกรรม และถ่ายโอนบุคลากรจากส่วนกลางให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จำนวน ๙,๘๕๐ คน แบ่งเป็นข้าราชการ ๑,๓๗๘ คน บุคลากรทางการศึกษา ๕,๒๙๕ คน ข้าราชการ

กระทรวงสาธารณสุขซึ่งประจำอยู่ที่สถานีนามัย จำนวน ๗๙ คน และลูกจ้างประจำ ๓,๐๙๘ คน อย่างไรก็ตามยังมีปัญหาที่ต้องการการแก้ไข เช่น การทับซ้อนของอำนาจหน้าที่และเขตพื้นที่ระหว่างองค์การบริหารส่วนจังหวัดและเทศบาลหรือองค์การบริหารส่วนตำบล ทำให้การจัดบริการสาธารณะให้กับประชาชนยังขาดความสมดุล ปัญหาการซื้อเสียง ทำให้การเลือกตั้งระดับท้องถิ่นขาดความชอบธรรม และปัญหาการขาดแคลนรายได้ของ อปท. ซึ่งรายได้ที่ท้องถิ่นจัดเก็บเองในภาพรวมมีสัดส่วนเพียงร้อยละ ๙.๙๐ ของรายได้รัฐบาลในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๔๙ และเพิ่มเป็นร้อยละ ๑๐.๖๕ ในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๕๙ ท้องถิ่นจำเป็นต้องพึ่งพาเงินอุดหนุนจากรัฐบาล คิดเป็นร้อยละ ๓๘.๕๒ และร้อยละ ๓๙.๔๖ ตามลำดับ ส่งผลให้ อปท. ในพื้นที่ที่มีกิจกรรมทางเศรษฐกิจหนาแน่น เช่น การเป็นแหล่งที่ตั้งของอุตสาหกรรม การค้า การบริการ การเป็นพื้นที่เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ แหล่งท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียงระดับโลก การจัดการบริการสาธารณะรองรับการเติบโตของเมืองและการเพิ่มขึ้นของประชากรแฝงและแรงงานต่างด้าวได้อย่างมีขอบเขตจำกัด

๒.๔.๓ ด้านการทุจริตคอร์รัปชัน

ไทยกำลังประสบปัญหาการทุจริตเชิงนโยบายและผลประโยชน์ทับซ้อนเป็นอย่างมาก พัฒนาการของการทุจริตคอร์รัปชันในสังคมไทยเปลี่ยนแปลงจากในอดีตที่มีรูปแบบการทุจริตจัดซื้อจัดจ้างรับสินบน ซึ่งสามารถตรวจสอบหาหลักฐานจับผิดมาลงโทษได้ เนื่องจากมีความซับซ้อนไม่มากเท่ากับการทุจริตคอร์รัปชันในปัจจุบันที่ประเทศไทยมีความเสียหายจากการทุจริตคอร์รัปชันขนาดใหญ่ที่สูงเป็นแสนล้านบาท อันเนื่องจากการทุจริตเชิงนโยบายและผลประโยชน์ทับซ้อนซึ่งเป็นรูปแบบใหม่ที่เกิดขึ้นในช่วงที่รัฐเข้ามามีบทบาทในการพัฒนาเศรษฐกิจและการหาประโยชน์จากธุรกิจในโลกสมัยใหม่ มีความซับซ้อนเพิ่มขึ้นและในปัจจุบันประเทศไทยประสบปัญหาการทุจริตเชิงนโยบายและผลประโยชน์ทับซ้อนเป็นอย่างมาก ไม่ว่าจะเป็นองค์กรภาครัฐหรือภาคเอกชน และมาตรการต่างๆ ที่ออกมา รวมทั้งกฎหมายเกี่ยวกับการทุจริตและการตรวจสอบจากองค์กรต่างๆ ยังไม่สามารถที่จะเข้าไปแก้ไขปัญหาลำนี้ได้ ดังปรากฏตามดัชนีภาพลักษณ์คอร์รัปชัน (Corruption Perception Index : CPI) พ.ศ. ๒๕๕๗ ขององค์กรเพื่อความโปร่งใสนานาชาติพบว่าประเทศไทยได้ ๓๘ คะแนนจากคะแนนเต็ม ๑๐๐ คะแนน อยู่อันดับที่ ๘๕ จากการจัดอันดับทั้งหมด ๑๗๕ ประเทศทั่วโลก จะเห็นได้ว่าประเทศไทยมีคะแนนดีขึ้นเล็กน้อยเทียบกับปี ๒๕๕๖ ที่ได้ ๓๕ คะแนน อยู่อันดับ ๑๐๒ โดยเมื่อเทียบกับประเทศในกลุ่มอาเซียนพบว่า ประเทศไทยมีคะแนนเท่ากับประเทศฟิลิปปินส์ ส่วนประเทศสิงคโปร์สูงถึง ๘๔ คะแนน และมาเลเซียได้ ๕๒ คะแนน (คะแนนมากหมายถึงมีคอร์รัปชันน้อย)

๓. บริบทการเปลี่ยนแปลงและภาพอนาคตประเทศไทย

๓.๑ บริบทภายใน

๓.๑.๑ ภาพเศรษฐกิจไทยในกรณีฐาน

ภายใต้สมมติฐาน (๑) แนวโน้มการขยายตัวของเศรษฐกิจโลกเฉลี่ยร้อยละ ๓.๘ ในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๒ และร้อยละ ๔.๒ ในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๓ (๒) การลงทุนภาครัฐขยายตัวเฉลี่ยร้อยละ ๔ (๓)ราคาน้ำมันเฉลี่ย ๗๐-๙๐ ดอลลาร์ สรอ. ต่อบาร์เรลในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๒ และเฉลี่ย ๘๐-๑๐๐ ดอลลาร์ สรอ. ต่อบาร์เรลในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๓ (๔) ผลผลิตภาพการผลิตรวมขยายตัว

แผนพัฒนาท้องถิ่น ๕ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๑ - ๒๕๖๕)

โดยองค์การบริหารส่วนตำบลบุละบูโย อำเภอนองจิก จังหวัดปัตตานี

ร้อยละ ๒.๑ โดยผลิตภาพการผลิตภาคเกษตรหดตัวต่อเนื่องเฉลี่ยร้อยละ ๐.๘ ภาคอุตสาหกรรมขยายตัวเฉลี่ยร้อยละ ๒.๐ และภาคบริการขยายตัวเฉลี่ยร้อยละ ๓.๐ (๕) การลงทุนภาคเอกชนขยายตัวเฉลี่ยร้อยละ ๕ และ (๖) กำลังแรงงานลดลงเฉลี่ยร้อยละ ๐.๒ และร้อยละ ๐.๗ ในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๒ และ ๑๓ ตามลำดับ ภายใต้สมมติฐานเหล่านี้ เศรษฐกิจไทยในช่วง ๑๐ ปีข้างหน้ามีแนวโน้มที่จะขยายตัวเฉลี่ยร้อยละ ๓.๓-๔.๓ โดยมีค่ากลางของการประมาณการร้อยละ ๓.๘ ซึ่งทำให้เศรษฐกิจไทยจะสามารถขยายฐานะขึ้นเป็นประเทศรายได้สูงในช่วงปี ๒๕๗๑ (ในกรณีเศรษฐกิจขยายตัวเฉลี่ยร้อยละ ๔.๓ - ๒๕๗๔) (ในกรณีเศรษฐกิจขยายตัวเฉลี่ยร้อยละ ๓.๓) การขยายตัวในกรณีฐานดังกล่าวทำให้เศรษฐกิจไทยมีความเสี่ยงที่จะตกอยู่ภายใต้กับดักประเทศรายได้ปานกลางอย่างถาวรมากขึ้น เมื่อคำนึงถึงเงื่อนไขในระยะยาว โดยเฉพาะ (๑) การลดลงของกำลังแรงงานที่จะหดตัวเร่งขึ้นเป็นเฉลี่ยร้อยละ ๑.๐ ในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๔ ซึ่งจะเป็นปัจจัยถ่วงต่อการขยายตัวทางเศรษฐกิจมากขึ้น (๒) ชีตความสามารถด้านการคิดค้นเทคโนโลยีและนวัตกรรมซึ่งเป็นสิ่งจำเป็นในการยกระดับฐานะประเทศเข้าสู่การเป็นประเทศรายได้สูงจะลดลงตามการเพิ่มขึ้นของสัดส่วนของประชากรผู้สูงอายุ (๓) จำนวนประชากร

รวมจะเริ่มลดลงในปี ๒๕๗๐ ซึ่งส่งผลให้อุปสงค์และการผลิตเพื่อตอบสนองความต้องการในประเทศขยายตัวช้าลง

(๔) การเพิ่มขึ้นของขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศต่างๆ ที่การปรับตัวเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุช้ากว่าไทย (๕) ภาระการใช้จ่ายเพื่อดูแลผู้สูงอายุเพิ่มขึ้นทำให้การจัดสรรงบประมาณเพื่อการพัฒนาประเทศเพื่อยกระดับฐานะการพัฒนาประเทศมีข้อจำกัดมากขึ้น (๖) เกณฑ์รายได้ขั้นต่ำสำหรับการเป็นประเทศรายได้ขั้นสูงปรับตัวเพิ่มขึ้นเฉลี่ยประมาณ ๑๐๐-๒๐๐ ดอลลาร์ สรอ. ต่อคนต่อปีตามการเพิ่มขึ้นของรายได้และมาตรฐานการครองชีพของประเทศสำคัญ เงื่อนไขดังกล่าวทำให้ประเทศไทยมีความเสี่ยงที่จะไม่สามารถหารายได้ที่เพียงพอในการที่จะทำให้คนไทยได้รับการพัฒนาอย่างเต็มศักยภาพ มีความภาคภูมิใจ มีเกียรติและศักดิ์ศรีในประชาคมภูมิภาคและในเวทีโลก

๓.๑.๒ การเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ

การเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุของประเทศไทยส่งผลให้อัตราการพึ่งพิงของประชากรวัยแรงงานต้องแบกรับการดูแลผู้สูงอายุเพิ่มสูงขึ้น โดยในปี ๒๕๕๓ มีประชากรวัยแรงงาน ๕ คนที่มีศักยภาพแบกรับผู้สูงอายุ ๑ คน และคาดการณ์ว่าในปี ๒๕๘๓ จะเหลือประชากรวัยแรงงานเพียง ๑.๗ คนแบกรับผู้สูงอายุ ๑ คน การขาดแคลนกำลังแรงงานทำให้ต้องนำเข้าแรงงานไร้ทักษะจากประเทศเพื่อนบ้าน ซึ่งส่งผลกระทบต่อตลาดแรงงานไทยในด้านการยกระดับรายได้และทักษะฝีมือแรงงานจะช้าลง ผลิตภาพแรงงานไทยอาจเพิ่มขึ้นช้า ปัญหาการค้ำมนุษย์ และการขาดการคุ้มครองทางสังคมขั้นพื้นฐานที่จำเป็น ซึ่งจะเป็นปัญหาต่อเนื่องที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตของคนไทย อาทิ อาชญากรรม โรคระบาด และภาระทางการคลังของระบบบริการทางสังคม อย่างไรก็ตาม นับเป็นโอกาสในการพัฒนาสินค้าและบริการ ธุรกิจบริการที่เหมาะสมกับกลุ่มผู้สูงอายุที่เพิ่มขึ้นเป็นตัวเลขเบื้องต้น สศช. จะคำนวณใหม่อีกครั้งเมื่อการปรับปรุงฐานข้อมูลในแบบจำลองเสร็จสมบูรณ์เกณฑ์ขั้นต่ำในปี ๒๕๔๖ ซึ่งอยู่ที่ ๑๒,๗๔๕ ดอลลาร์ สรอ. ต่อคนต่อปี

๓.๑.๓ ความเหลื่อมล้ำ

ความเหลื่อมล้ำเป็นปัญหาสำคัญในสังคมไทยทั้งความเหลื่อมล้ำด้านรายได้ โอกาส การเข้าถึงบริการภาครัฐและการเข้าถึงทรัพยากรธรรมชาติ นำไปสู่ความขัดแย้งในสังคม และเป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาประเทศที่ลดทอนความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจและความมั่นคงทางสังคม จากการกระจายรายได้และผลประโยชน์ของการพัฒนาไปยังกลุ่มคนต่างๆ ในสังคม บางพื้นที่และบางสาขาการผลิตไม่ทั่วถึงเป็นธรรม ผลประโยชน์ส่วนใหญ่ตกอยู่ในกลุ่มที่มีโอกาสและรายได้สูง ทำให้สัดส่วนรายได้ระหว่างกลุ่มคนรวยร้อยละ ๑๐ ของประชากรกับกลุ่มคนจนร้อยละ ๑๐ ของประชากร มีความแตกต่างกันถึง ๓๔.๙ เท่าในปี ๒๕๕๖ นอกจากนี้ความเหลื่อมล้ำยังส่งผลให้เกิดปัญหาต่างๆ อาทิ ปัญหาการทุจริตคอร์รัปชัน คนยากจนขาดโอกาส การเข้าถึงบริการการศึกษาและสาธารณสุขที่มีคุณภาพอย่างเท่าเทียม การแย่งชิงทรัพยากร การรับรู้ข้อมูล ข่าวสารปัญหาอาชญากรรมและยาเสพติด

๓.๑.๔ ความเป็นเมือง

การเปลี่ยนแปลงพื้นที่ชนบทไปสู่ความเป็นเมืองมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นเพื่อลดความแออัดของเมืองหลวงและเมืองหลัก อันเป็นการกระจายความเจริญสู่พื้นที่อื่นๆ จึงจำเป็นที่จะต้องมีการลงทุนโครงสร้างพื้นฐาน การจัดการบริการสาธารณะเพื่อรองรับการเติบโตของเมือง การใช้ประโยชน์ของทรัพยากร ท้องถิ่นทั้งปัจจัยการผลิตและแรงงานไปสู่ภาคการค้า บริการ และอุตสาหกรรม ตลอดจนการแสวงหาเทคโนโลยีใหม่ๆ ที่จะช่วยลดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม ซึ่งจะส่งผลต่อการลดลงและความเสื่อมโทรมของทรัพยากรท้องถิ่น การลดลงของแรงงานในภาคเกษตร รวมทั้งปัญหาการบริหารจัดการขยะทั้งขยะชุมชนและอุตสาหกรรม ทั้งนี้ การเพิ่มขึ้นของประชากรและแรงงานในพื้นที่อาจส่งผลกระทบต่อเปลี่ยนแปลงของวิถีชีวิตและวัฒนธรรมท้องถิ่น อย่างไรก็ตาม การผลิตและกิจกรรมทางเศรษฐกิจที่มีขนาดใหญ่ขึ้นเพื่อตอบสนองความต้องการคนในเมืองที่มากขึ้น จะส่งผลให้เกิดการประหยัดจากขนาด การขนส่งมีต้นทุนต่ำลง และการลงทุนในระบบสาธารณูปโภคจะมีความคุ้มค่ามากขึ้น นอกจากนี้ ความต้องการแรงงานที่มากขึ้นจะมีส่วนเอื้อหรือทำให้จำเป็นต้องมีการจัดตั้งสถาบันการศึกษาในพื้นที่เพื่อตอบสนองความต้องการของสถานประกอบการที่มีจำนวนมาก

๓.๑.๕ การบริหารจัดการภาครัฐ

(๑) ร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๕๘ วางกรอบด้านการบริหารจัดการภาครัฐ เอื้อต่อการพัฒนาธรรมาภิบาลภาครัฐ ร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๕๘ มีมาตราสำคัญๆ ที่จะช่วยสนับสนุนให้การบริหารจัดการและการปรับปรุงประสิทธิภาพกลไกการพัฒนา อาทิ มาตรา ๖๙ หน่วยงานของรัฐ องค์การเอกชนหรือองค์กรใดที่ดำเนินกิจกรรมโดยใช้เงินแผ่นดิน มีหน้าที่ต้องเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับการดำเนินการดังกล่าวต่อสาธารณะเพื่อให้พลเมืองได้ติดตามและตรวจสอบมาตรา ๘๒ รัฐต้องดำเนินการตามแนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ และต้องจัดระบบงานราชการและงานของรัฐอย่างอื่นให้เป็นไปตามหลักธรรมาภิบาล พัฒนาและสร้างโอกาสเพื่อลดความเหลื่อมล้ำและสร้างความเป็นธรรมอย่างยั่งยืน กระจายอำนาจและจัดการกิจ อำนาจหน้าที่ และขอบเขตความรับผิดชอบที่ชัดเจนระหว่างราชการส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค และส่วนท้องถิ่น รวมทั้งมีกลไกป้องกันและจัดการทุจริตและประพฤติมิชอบที่มีประสิทธิภาพทั้งในภาครัฐและภาคเอกชน ฯลฯ มาตรา ๘๙ รัฐต้องดำเนินนโยบายการเงิน การคลัง และงบประมาณภาครัฐ โดยยึดหลักการรักษาวินัยและความยั่งยืนทางการคลัง และการใช้จ่ายเงินแผ่นดิน อย่างคุ้มค่า จัดให้มีระบบการเงินการคลังเพื่อสังคม มีระบบภาษีอากรที่มีความเป็นธรรมมีประสิทธิภาพ เกิดประโยชน์สูงสุดต่อประชาชน และสอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคม

(๒) ภาคประชาสังคมให้ความสำคัญกับการบริหารจัดการของภาครัฐสถาบันทางสังคม อาทิ มูลนิธิ สถาบันการศึกษา หน่วยงานวิจัยต่างๆ นำเสนอผลการติดตาม วิเคราะห์ สังเคราะห์ เรื่องที่เกี่ยวกับการบริหารจัดการประเทศและการปรับปรุงประสิทธิภาพกลไกการพัฒนาทั้งประเด็นธรรมาภิบาล การทุจริตคอร์รัปชันทั้งการคอร์รัปชันขนาดใหญ่และคอร์รัปชันภาคครัวเรือน การบริหารจัดการภาครัฐและการกระจายอำนาจ เพื่อรายงานข้อค้นพบและข้อเสนอแนะสู่สาธารณะ เป็นแรงกดดันให้ผู้มีอำนาจภาครัฐหันมาพิจารณา ทบทวน แนวนโยบาย มาตรการ และกลไกการทำงานต่างๆ ให้เหมาะสมมากขึ้น

๓.๒ บริบทภายนอก

๓.๒.๑ การเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุของโลก

องค์การสหประชาชาติประเมินสถานการณ์ว่าในช่วงปี ๒๕๔๔-๒๖๔๓ (ค.ศ. ๒๐๐๑-๒๑๐๐) จะเป็นศตวรรษแห่งผู้สูงอายุ หมายถึงการมีประชากรอายุ ๖๐ ปีขึ้นไปมากกว่าร้อยละ ๑๐ ของประชากรรวมทั่วโลก โดยประเทศที่พัฒนาแล้วจะใช้ระยะเวลาที่ค่อนข้างยาวนานในการเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุเช่น ญี่ปุ่น อเมริกา ยุโรป ขณะที่กลุ่มประเทศกำลังพัฒนาจะมีระยะเวลาเปลี่ยนแปลงโครงสร้างประชากรดังกล่าวค่อนข้างสั้นกว่า สะท้อนถึงระยะเวลาในการเตรียมความพร้อมเพื่อรองรับสังคมผู้สูงอายุที่สั้นกว่าประเทศพัฒนาแล้วค่อนข้างมาก โดยการเป็นสังคมผู้สูงอายุจะส่งผลให้มีการขาดแคลนแรงงานในประเทศ และมีการเคลื่อนย้ายแรงงานต่างด้าวมากขึ้น นอกจากนี้ มีความต้องการสินค้าและบริการที่เหมาะสมกับผู้สูงอายุมากขึ้น นับเป็นโอกาสอย่างมากสำหรับประเทศไทยที่จะพัฒนาด้านธุรกิจและลงทุนด้านการค้าและบริการ ด้านการท่องเที่ยว ที่พักอาศัย การให้บริการสุขภาพในรูปแบบต่างๆ รวมทั้งเป็นโอกาสของแรงงานไทยในการไปทำงานในประเทศที่พัฒนาแล้ว

๓.๒.๒ การปรับเปลี่ยนด้านเทคโนโลยีและนวัตกรรมที่รวดเร็ว

การปรับเปลี่ยนที่รวดเร็วด้านเทคโนโลยีและนวัตกรรมส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในรูปแบบการผลิตและการค้าที่มีการใช้เทคโนโลยีมาช่วยในการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต การพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์กลายมาเป็นรูปแบบการค้าที่มีบทบาทมากขึ้น มีการยกระดับกระบวนการผลิตแบบอัตโนมัติไปสู่การใช้เทคโนโลยีที่ผสมผสานระหว่าง Information Technology กับ Operational Technology หรือที่เรียกว่า Internet of Things (เทคโนโลยีอินเทอร์เน็ตที่เชื่อมอุปกรณ์และ เครื่องมือต่างๆ เช่น โทรศัพท์มือถือ รถยนต์ ตู้เย็น โทรทัศน์ และอื่นๆ เข้าไว้ด้วยกัน) เพื่อผลิตสินค้าตามความต้องการของผู้บริโภคจำนวนมากยิ่งขึ้น โดยหากภาคการผลิตที่ปรับตัวตามการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีไม่ทัน ขาดการลงทุนด้านการวิจัยและพัฒนา และนวัตกรรม จะทำให้ความสามารถในการแข่งขันลดลง

๓.๒.๓ ความเชื่อมโยงกับเศรษฐกิจในระดับภูมิภาคและระดับโลกที่สูงขึ้น

(๑) แนวโน้มการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศเพื่อนบ้านมีการพัฒนาระบบเศรษฐกิจและเขตเศรษฐกิจพิเศษภายในประเทศ ซึ่งจะมีผลต่อทิศทางการวางแผนพัฒนาด้านโครงสร้างพื้นฐานของประเทศไทย ตลอดจนการปรับเปลี่ยนกฎ ระเบียบ กติกา ด้านการค้าการลงทุนที่มุ่งเน้นให้ความสำคัญกับเรื่องความโปร่งใสและสิ่งแวดล้อมมากขึ้น

(๒) การเปิดเสรีภายใต้ข้อตกลงประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนในปี ๒๕๕๘ จะนำมาซึ่งโอกาสที่สำคัญๆ หลายประการต่อการยกระดับศักยภาพการขยายตัวของเศรษฐกิจไทย ได้แก่ ๑) การลดข้อจำกัดในด้านอุปสงค์ในประเทศ ๒) โอกาสในการใช้ปัจจัยการผลิตและแรงงานสำหรับการพัฒนาภาคเกษตรและอุตสาหกรรมที่ใช้แรงงานและวัตถุดิบเข้มข้นในการเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันและพัฒนาตนเอง

ไปสู่ระดับการผลิตที่สูงขึ้นทั้งการผลิตในประเทศและการใช้ฐานการผลิตในประเทศเพื่อนบ้านและ ๓) โอกาสในการใช้ความได้เปรียบด้านสถานที่ตั้งและด้านโครงสร้างพื้นฐานและโลจิสติกส์ในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจให้เป็นศูนย์กลางทางด้านการบริการและการผลิตภาคอุตสาหกรรมอนาคตในอนุภูมิภาคและในภูมิภาค

(๓) การเปิดเสรีทางการค้ากับประเทศที่พัฒนาแล้ว จะมีการนำประเด็นด้านมาตรฐานของการค้าและบริการมาเป็นข้อกีดกันทางการค้าซึ่งผู้ประกอบการภายในประเทศโดยเฉพาะวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมต้องปรับตัวเพื่อพัฒนาผลิตภาพการผลิตและรูปแบบธุรกิจ พัฒนามาตรฐานของอุตสาหกรรม ตลอดจนพัฒนาสินค้าที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมและมีความรับผิดชอบต่อสังคม/ชุมชนมากขึ้นโดยแรงเหวี่ยงจากการกระแสดังกล่าวจะก่อให้เกิดการเคลื่อนย้ายเงินทุน แนวโน้มราคาสินค้าเกษตรและสินค้าขั้นปฐม แรงกดดันจากการเพิ่มขึ้นของขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศต่างๆ ในอนุภูมิภาค โดยเฉพาะในการผลิตสินค้าเกษตร สินค้ากึ่งทุนและเทคโนโลยีเข้มข้น รวมทั้งแนวโน้มและมาตรการการพัฒนาของภาครัฐที่ยังไม่ทั่วถึง ยังมีแนวโน้มที่จะตอกย้ำปัญหาความเหลื่อมล้ำทางด้านรายได้ให้มีความรุนแรงมากขึ้นและเป็นอุปสรรคต่อการสร้างการเติบโตของเศรษฐกิจแบบทั่วถึง (Inclusive Growth) ซึ่งเป็นปัจจัยที่จำเป็นต่อการขยายตัวทางเศรษฐกิจที่ต่อเนื่องและยั่งยืน

(๔) ตลาดเงิน ตลาดทุน และเศรษฐกิจโลกยังมีความเสี่ยงที่จะผันผวนตลอดช่วงแผนฯ ๑๒ เนื่องจาก ๑) ผลกระทบจากการปรับทิศทางนโยบายการเงินในสหรัฐอเมริกาในช่วงต้นแผนพัฒนาฯ และแนวโน้มการปรับทิศทางนโยบายการเงินในยุโรปในช่วงกลางถึงปลายแผนพัฒนาฯ และ ๒) ปัญหาการสั่งสมหนี้สาธารณะในประเทศสำคัญๆ ในช่วงหลังวิกฤติเศรษฐกิจโลกที่มีความเสี่ยงจะพัฒนาไปสู่วิกฤติและสร้างผลกระทบต่อเสถียรภาพของระบบเศรษฐกิจและการเงินโลกหากมาตรการปฏิรูปในประเทศสำคัญๆ ของโลกไม่ประสบความสำเร็จอย่างเป็นรูปธรรม

(๕) ความเคลื่อนไหวของกระแสวัฒนธรรมโลก ความก้าวหน้าในการติดต่อสื่อสาร การขยายตัวของเครือข่ายทางสังคมออนไลน์ ส่งผลให้มีทั้งโอกาสและความเสี่ยง ต่อวิถีชีวิตทัศนคติ และความเชื่อในสังคม ตลอดจนความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล กระบวนการเรียนรู้ และพฤติกรรมการบริโภคของคนในประเทศ

๓.๒.๔ การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ

(๑) การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ (Climate Change) จะส่งผลกระทบซ้ำเติมต่อสถานการณ์ความเสื่อมโทรมของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมให้มีความรุนแรงมากขึ้น อุณหภูมิของโลกเพิ่มขึ้น ทำให้เกิดความแห้งแล้งเป็นระยะเวลายาวนาน เกิดฝนขาดช่วง และมีฤดูกาลเปลี่ยนไป ส่งผลกระทบต่อความอุดมสมบูรณ์ของดิน ป่าไม้เกิดความเสื่อมโทรม แหล่งน้ำขาดแคลน ผลผลิตทางการเกษตรลดลง เกิดโรคระบาดในพืชและสัตว์ และอาจเกิดผลกระทบต่อสุขภาพของมนุษย์กรณีที่เกิดโรคระบาดใหม่ เกิดความเสี่ยงต่อการสูญเสียความหลากหลายทางชีวภาพ เช่น ระบบนิเวศป่าไม้ ระบบนิเวศชายฝั่ง พื้นที่ชุ่มน้ำ เกิดการกัดเซาะชายฝั่ง และการสูญเสียแนวปะการัง การสูญเสียความหลากหลายทางชีวภาพดังกล่าวข้างต้น จะส่งผลกระทบต่อความมั่นคงด้านอาหาร สุขภาพ พลังงาน และลดทอนขีดความสามารถในการพึ่งพาตนเองของชุมชน

(๒) การเปลี่ยนแปลงของสภาพภูมิอากาศยังส่งผลให้ภัยพิบัติทางธรรมชาติมีแนวโน้มเกิดบ่อยครั้งขึ้นและมีความรุนแรงมากขึ้น ทั้งอุทกภัย ภัยแล้ง แผ่นดินไหวและดินโคลนถล่ม ส่งผล

กระทบต่อภาคการผลิต การพัฒนาอุตสาหกรรม และการพัฒนาเศรษฐกิจโดยรวมของประเทศ รวมทั้งวิถีการดำรงชีวิตของประชาชน นอกจากนี้ ข้อตกลงระหว่างประเทศเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศจะทวีความเข้มข้นและเป็นแรงกดดันให้ประเทศไทยต้องเตรียมพร้อมรับภาระในการลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจกภายใต้กระแสการแข่งขันทางการค้า

๓.๒.๕ วาระการพัฒนาของโลกภายหลัง ค.ศ. ๒๐๑๕ (Post ๒๐๑๕ Agenda)

ประเด็นสำคัญของวาระการพัฒนาโลกภายหลัง ค.ศ. ๒๐๑๕ คือ การจัดทำเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนในกรอบสหประชาชาติ (Sustainable Development Goals-SDGs) ในช่วงเวลา ๑๕ ปี โดยสหประชาชาติให้การรับรองแล้วเมื่อวันที่ ๑๐ กันยายน ๒๕๕๗ ประกอบด้วยเป้าประสงค์ (Goal) จำนวน ๑๗ ข้อ และเป้าหมาย (Target) จำนวน ๑๖๙ ข้อ

ซึ่งจะส่งผลกระทบกับการวางแผนทางการพัฒนาประเทศในอนาคต ที่ต้องเน้นจัดความยากจนให้หมดไป ประชาชนมีสุขภาพที่ดี มีระบบการศึกษา มีความเท่าเทียมกันทางเพศ ส่งเสริมการเติบโตทางเศรษฐกิจแบบยั่งยืน มีระบบโครงสร้างพื้นฐานที่รองรับการพัฒนาอุตสาหกรรมที่ยั่งยืน ลดความไม่เท่าเทียมกันทั้งภายในประเทศและระหว่างประเทศ มีรูปแบบการผลิตและการบริโภคแบบยั่งยืน เตรียมความพร้อมในการรับมือการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ส่งเสริมสุขภาพทรัพยากรธรรมชาติและความหลากหลายทางชีวภาพ มีการจัดการทรัพยากรทางทะเลอย่างยั่งยืน ส่งเสริมให้สังคมมีความสุข มีความยุติธรรมและส่งเสริมความเป็นหุ้นส่วนเพื่อการพัฒนาในระดับโลกร่วมกัน

๔. กรอบวิสัยทัศน์และเป้าหมาย

๔.๑ กรอบวิสัยทัศน์แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๒

จากสถานะของประเทศและบริบทการเปลี่ยนแปลงต่างๆ ที่ประเทศกำลังประสบอยู่ ทำให้การกำหนดวิสัยทัศน์แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๒ ยังคงมีความต่อเนื่องจากวิสัยทัศน์แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๑ และกรอบหลักการของการวางแผนที่น้อมนำและประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ยึดคนเป็นศูนย์กลางของการพัฒนาอย่างมีส่วนร่วม การพัฒนาที่ยึดหลักสมดุล ยั่งยืน โดยวิสัยทัศน์ของการพัฒนาในแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๒ ต้องให้ความสำคัญกับการกำหนดทิศทางพัฒนาที่มุ่งสู่การเปลี่ยนผ่านประเทศไทยจากประเทศที่มีรายได้ปานกลางไปสู่ประเทศที่มีรายได้สูง มีความมั่นคง และยั่งยืน สังคมอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข และนำไปสู่การบรรลุวิสัยทัศน์ระยะยาว “มั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน” ของประเทศ

๔.๒ การกำหนดตำแหน่งทางยุทธศาสตร์ของประเทศ (Country Strategic Positioning) เป็นการกำหนดตำแหน่งทางยุทธศาสตร์ของประเทศที่สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติที่ สศช. ได้จัดทำขึ้น

ประเทศไทยเป็นประเทศรายได้สูงที่มีการกระจายรายได้อย่างเป็นธรรม เป็นศูนย์กลางด้านการขนส่งและโลจิสติกส์ของภูมิภาคสู่ความเป็นชาติการค้าและบริการ (Trading and Service Nation) เป็นแหล่งผลิตสินค้าเกษตรอินทรีย์และเกษตรปลอดภัย แหล่งอุตสาหกรรมสร้างสรรค์และนวัตกรรมสูงที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม

๔.๓ เป้าหมาย

๔.๓.๑ การหลุดพ้นจากกับดักประเทศรายได้ปานกลางสู่รายได้สูง

(๑) เศรษฐกิจขยายตัวเฉลี่ยไม่ต่ำกว่าร้อยละ ๕.๐

(๒) ผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศต่อหัว (GDP Per Capita) และรายได้ประชาชาติต่อหัว (GNP Per Capita) ณ สิ้นแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๒ ในปี ๒๕๔๖ เพิ่มขึ้นเป็น ๓๑๗,๐๕๑ บาท (๙,๓๒๕ ดอลลาร์ สรอ.) และ ๓๐๑,๑๙๙ บาท (๘,๘๕๙ ดอลลาร์ สรอ.) ต่อคนต่อปี

(๓) ผลิภาพการผลิตเพิ่มขึ้นไม่ต่ำกว่าเฉลี่ยร้อยละ ๒.๕ ต่อปี

(๔) การลงทุนรวมขยายตัวไม่ต่ำกว่าเฉลี่ยร้อยละ ๘.๐ (การขยายตัวของการลงทุนภาครัฐไม่ต่ำกว่าร้อยละ ๑๐.๐ และการลงทุนของภาคเอกชนขยายตัวไม่ต่ำกว่าเฉลี่ยร้อยละ ๗.๕ ในขณะที่ปริมาณการส่งออกขยายตัวเฉลี่ยไม่ต่ำกว่าร้อยละ ๔.๐ ต่อปี)

๔.๓.๒ การพัฒนาศักยภาพคนให้สนับสนุนการเจริญเติบโตของประเทศและการสร้างสังคมสูงวัยอย่างมีคุณภาพ

(๑) ประชาชนทุกช่วงวัยมีความมั่นคงทางด้านเศรษฐกิจและสังคม (Socio-Economic Security) และมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น

(๒) การศึกษาและการเรียนรู้ได้รับการพัฒนาคุณภาพ

(๓) สถาบันทางสังคมมีความเข้มแข็งเป็นฐานรากที่เอื้อต่อการพัฒนาคน

๔.๓.๓ การลดความเหลื่อมล้ำในสังคม

(๑) การกระจายรายได้มีความเท่าเทียมกันมากขึ้น

(๒) บริการทางสังคมมีคุณภาพและมีการกระจายอย่างทั่วถึง

๔.๓.๔ การสร้างการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจและสังคมที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม

(๑) รักษาความมั่นคงของฐานทรัพยากร สร้างสมดุลระหว่างการอนุรักษ์และการใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืนและเป็นธรรม

(๒) ขับเคลื่อนประเทศสู่เศรษฐกิจและสังคมที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม

(๓) เพิ่มขีดความสามารถในการรับมือภัยพิบัติและการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ

(๔) เพิ่มประสิทธิภาพและเสริมสร้างธรรมาภิบาลในการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

(๕) มีการบริหารจัดการน้ำให้สมดุลระหว่างการอุปสงค์และอุปทานของน้ำ

๔.๓.๕ การบริหารราชการแผ่นดินที่มีประสิทธิภาพ

(๑) การบริหารงานภาครัฐที่โปร่งใส เป็นธรรม มีประสิทธิภาพ และมีส่วนร่วม

(๒) จัดการทุจริตคอร์รัปชัน

(๓) มีการกระจายอำนาจที่เหมาะสม

๕. แนวทางการพัฒนา

๕.๑ การยกระดับศักยภาพการแข่งขันและการหลุดพ้นกับดักรายได้ปานกลางสู่รายได้สูง

๕.๑.๑ การส่งเสริมด้านการวิจัยและพัฒนา

พัฒนาสถานะแวดล้อมของการพัฒนาวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี วิจัย และนวัตกรรม ทั้งด้านการลงทุนในการวิจัยและพัฒนา ด้านบุคลากรวิจัย ด้านโครงสร้างพื้นฐาน และด้านการบริหารจัดการ รวมทั้งสนับสนุนและผลักดันให้ผู้ประกอบการมีบทบาทหลักด้านเทคโนโลยีและนวัตกรรม ตลอดจนผลักดัน

งานวิจัยและพัฒนาให้ใช้ประโยชน์อย่างแท้จริงทั้งเชิงพาณิชย์และสาธารณะโดยให้ความคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญา

๕.๑.๒ การพัฒนาผลิตภาพแรงงาน

สร้างความร่วมมือระหว่างภาครัฐและภาคเอกชนในการพัฒนากำลังคนและแรงงานให้มีทักษะความรู้และสมรรถนะที่สอดคล้องกับความต้องการของตลาดและรองรับการเปิดเสรีของประชาคมอาเซียน โดยยกระดับและพัฒนาสมรรถนะแรงงานไทยด้วยเทคโนโลยี เร่งรัดให้แรงงานทั้งระบบมีการเรียนรู้ขั้นพื้นฐานเพื่อสามารถแข่งขันในตลาดแรงงานได้ สนับสนุนให้แรงงานและปัจจัยการผลิตมีความยืดหยุ่นในการเคลื่อนย้ายระหว่างสาขาการผลิตและระหว่างพื้นที่การผลิต เพื่อให้แรงงานสามารถเคลื่อนย้ายไปสู่สาขาการผลิตที่มีผลิตภาพการผลิตสูงสุด และสนับสนุนให้ผู้ประกอบการในภาคอุตสาหกรรมและบริการจัดทำกรอบคุณวุฒิวิชาชีพและมาตรฐานฝีมือแรงงานให้เป็นมาตรฐานที่เชื่อมโยงกันเพื่อยกระดับทักษะของแรงงานไทย

๕.๑.๓ การส่งเสริมผู้ประกอบการที่เข้มแข็งและพาณิชย์ดิจิทัล

พัฒนาขีดความสามารถของผู้ประกอบการให้มีความยืดหยุ่น สามารถปรับตัวและดำเนินธุรกิจท่ามกลางการดำเนินนโยบายและมาตรการการกีดกันทางการค้าในรูปแบบต่างๆ เพิ่มสัดส่วนความเป็นเจ้าของของคนไทยและสนับสนุนให้มีการขยายตลาดที่มีแบรนด์สินค้าและช่องทางการตลาดที่เป็นของตนเองมากขึ้น ตลอดจนพัฒนาต่อยอดอุตสาหกรรมและบริการเพื่อเข้าสู่การเป็นศูนย์กลางการผลิต บริการและอุตสาหกรรมดิจิทัล

๕.๑.๔ การลงทุนโครงสร้างพื้นฐานเร่งลงทุนและพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานด้านการคมนาคมขนส่งเพื่อเชื่อมโยงพื้นที่

เศรษฐกิจในประเทศและต่างประเทศ ทั้งการพัฒนาและปรับปรุงโครงข่ายรถไฟให้เป็นโครงข่ายหลักในการเดินทางและขนส่งของประเทศ พัฒนาโครงข่ายระบบขนส่งสาธารณะและโครงข่ายทางหลวงพิเศษระหว่างเมือง ขยายขีดความสามารถของท่าอากาศยานหลักของประเทศ พัฒนาท่าเรือที่มีศักยภาพให้เป็นท่าเรืออเล็กทรอนิกส์เต็มรูปแบบ รวมทั้งพัฒนาและปรับปรุงระบบโทรคมนาคมของประเทศ ตลอดจนสนับสนุนการพัฒนาด้านอุตสาหกรรมที่เกิดจากลงทุนด้านโครงสร้างพื้นฐาน เช่น อุตสาหกรรมซ่อมบำรุงและผลิตชิ้นส่วนอากาศยาน และอุตสาหกรรมระบบราง เป็นต้น เพื่อสร้างโอกาสทางเศรษฐกิจให้กับประเทศในการเป็นฐานการผลิตในภูมิภาคอาเซียน

๕.๑.๕ การปรับโครงสร้างการผลิต

ปรับโครงสร้างการผลิตภาคเกษตร โดยการปรับเปลี่ยนจากการผลิตสินค้าเกษตรขึ้นปฐมนเป็นสินค้าเกษตรแปรรูปที่มีมูลค่าสูงมีคุณภาพและมาตรฐานสากล สามารถสร้างความเชื่อมโยงทางด้านวัตถุดิบกับประเทศเพื่อนบ้านและลดระดับการผลิตสินค้าขึ้นปฐมนที่สูญเสียขีดความสามารถในการแข่งขัน ลงสู่ระดับที่จำเป็นสำหรับการสร้างความมั่นคงทางด้านอาหารและพลังงาน จัดระบบการผลิตให้สอดคล้องกับศักยภาพพื้นที่และความต้องการของตลาดตั้งแต่ต้นน้ำถึงปลายน้ำทั้งด้านกายภาพและเศรษฐกิจ รวมทั้งส่งเสริมการรวมกลุ่มทางการเกษตรจากกิจการเจ้าของคนเดียวเป็นการประกอบการในลักษณะสหกรณ์ ห้างหุ้นส่วน และบริษัทเพื่อให้เกิดการประหยัดจากขนาด พิจารณาพันธุ์พืชที่เหมาะสมกับศักยภาพของพื้นที่และแหล่งน้ำ ใช้เทคโนโลยีการผลิตในระดับที่เหมาะสม ใช้กลไกตลาดในการป้องกันความเสี่ยง ตลอดจนส่งเสริมและเร่งขยายผลแนวคิดการทำการเกษตรตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และระบบเกษตรกรรมยั่งยืน

ปรับโครงสร้างการผลิตภาคบริการโดยเร่งพัฒนาระบบคมนาคมขนส่งให้เกิดความเชื่อมโยงกันเป็นโครงข่ายทั้งทางบก ทางน้ำ และทางอากาศ เร่งพัฒนาท่าเทียบเรือขนาดใหญ่เพื่อรองรับการเติบโตของการท่องเที่ยวทางทะเล ปรับปรุงแก้ไขกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวให้ครอบคลุมและทันสมัยทั้งการควบคุมกิจกรรมต่างๆ เกี่ยวกับการท่องเที่ยวและส่งเสริมการท่องเที่ยวและกำหนดและจัดทำกฎหมายเพื่อยกระดับมาตรฐานการท่องเที่ยวของไทยสู่สากลและรองรับการพัฒนาการท่องเที่ยวให้สามารถแข่งขันได้ในระดับนานาชาติ รวมทั้งส่งเสริมการพัฒนาเชิงพื้นที่ในลักษณะกลุ่มคลัสเตอร์ท่องเที่ยว โดยสนับสนุนการพัฒนาด้านการท่องเที่ยวของพื้นที่ที่มีความเชื่อมโยงทั้งทางกายภาพ วิถีชีวิต/วัฒนธรรมท้องถิ่นและกิจกรรมการท่องเที่ยว ตลอดจนส่งเสริมการสร้างเชื่อมโยงด้านการท่องเที่ยวในภูมิภาคอาเซียน ทั้งประเทศที่มีพรมแดนติดกัน และประเทศที่มีโครงข่ายคมนาคมขนส่งเชื่อมโยงกันเพื่อให้เกิดการพัฒนาแบบองค์รวมทั้งระบบพัฒนาต่อยอดอุตสาหกรรมอนาคตเพื่อเป็นแหล่งการถ่ายทอดเทคโนโลยี เชื่อมโยงการผลิตกับอุตสาหกรรมที่เป็นฐานรายได้ประเทศ และเป็นกลไกการขับเคลื่อนเศรษฐกิจไทยให้เข้าสู่การเป็นศูนย์กลางการผลิตและบริการทั้งในระดับอนุภูมิภาคและในภูมิภาคอาเซียนพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานที่สนับสนุนการขยายตัวด้านการค้าการลงทุน เช่น โลจิสติกส์ และพลังงาน รวมทั้งปัจจัยสนับสนุนการลงทุนอื่นๆ เช่น ลดอุปสรรคการเคลื่อนย้ายเงินทุนระหว่างประเทศ เป็นต้น ส่งเสริมการนำเทคโนโลยีและนวัตกรรมมาประยุกต์ใช้ทั้งภาคการผลิต การตลาด การบริหารจัดการการเงิน และโลจิสติกส์ เชื่อมโยงเศรษฐกิจดิจิทัล ในการอำนวยความสะดวกทางการค้าการลงทุนด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์ และสนับสนุนการลงทุนเพื่อสร้างเศรษฐกิจและสังคมแห่งปัญญาและการเรียนรู้ มุ่งเน้นการพัฒนาธุรกิจเชิงสร้างสรรค์ การลงทุนที่ใช้เทคโนโลยีขั้นสูงและเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม การประหยัดพลังงานและการใช้พลังงานทดแทน การลงทุนด้านการวิจัยและพัฒนาเชิงพาณิชย์ การจัดตั้งสำนักงานใหญ่ข้ามประเทศ บริษัทการค้าระหว่างประเทศ รวมทั้งการให้ความสำคัญเรื่องความรับผิดชอบต่อสังคมและการตอบแทนสู่สังคมขององค์กร และกิจการเพื่อสังคม

๕.๒ การพัฒนาศักยภาพคนตามช่วงวัยและการปฏิรูประบบเพื่อสร้างสังคมสูงวัยอย่างมีคุณภาพ

๕.๒.๑ การพัฒนาศักยภาพคนในทุกช่วงวัยให้สนับสนุนการเจริญเติบโตของประเทศ

โดยช่วงวัยเด็กตั้งแต่แรกเกิดให้มีพัฒนาการที่สมวัยในทุกด้าน วัยเรียน วัยรุ่นให้มีความรู้ ทักษะชีวิตสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นภายใต้บริบทสังคมที่เป็นพหุวัฒนธรรม วัยแรงงานให้มีการพัฒนาระดับสมรรถนะฝีมือแรงงานเพื่อสร้างผลิตภาพเพิ่มให้กับประเทศ วัยผู้สูงอายุให้มีความรู้ ทักษะชีวิตที่เหมาะสมตามศักยภาพและประสบการณ์ มีรายได้ในการดำรงชีวิต มีการสร้างเสริมและฟื้นฟูสุขภาพเพื่อป้องกันหรือชะลอความทุพพลภาพและโรคเรื้อรังต่างๆ ที่จะก่อให้เกิดภาระแก่ปัจเจกบุคคล ครอบครัว และระบบบริการสุขภาพ

๕.๒.๒ การยกระดับคุณภาพการศึกษาและการเรียนรู้ให้มีคุณภาพ เท่าเทียมและทั่วถึง

- (๑) ปฏิรูประบบบริหารจัดการทางการศึกษา โดยปรับระบบบริหารจัดการการศึกษาใหม่เพื่อสร้างความรับผิดชอบต่อผลลัพธ์ (Accountability)
- (๒) ปฏิรูประบบการคลังด้านการศึกษา เพื่อเพิ่มคุณภาพและประสิทธิภาพการจัดการศึกษาโดยการจัดสรรงบประมาณตรงสู่ผู้เรียน ส่งเสริมการมีส่วนร่วมจากภาคเอกชนในการจัดการศึกษา

(๓) พัฒนาคุณภาพครูทั้งระบบ ตั้งแต่กระบวนการผลิต สรรหา และการคัดเลือกให้ได้คนดีคนเก่ง รวมทั้งระบบการประเมินและรับรองคุณภาพที่เน้นผลลัพธ์จากตัวผู้เรียน และ

(๔) ปฏิรูประบบการเรียนรู้ โดยมุ่งจัดการเรียนรู้เพื่อสร้างสมรรถนะกำลังคนทั้งระบบ การศึกษาตั้งแต่ระดับประถมศึกษาจนถึงการเรียนรู้ตลอดชีวิต พัฒนาสื่อเพื่อการเรียนรู้ ปรับหลักสูตรและผลิตกำลังคนให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงและความต้องการของตลาด การวิจัยและการใช้เทคโนโลยีและสื่อเพื่อการเรียนรู้

๕.๒.๓ การพัฒนาด้านสุขภาพ โดยส่งเสริมการพัฒนาเทคโนโลยีและนวัตกรรมทาง

การแพทย์เพื่อรองรับการเป็นสังคมผู้สูงอายุทั้งในด้านผลิตภัณฑ์สุขภาพและที่อยู่อาศัยสำหรับผู้สูงอายุยกระดับการบริหารจัดการระบบสุขภาพเพื่อลดความเหลื่อมล้ำและสร้างความยั่งยืนในระยะยาว โดยพัฒนาระบบข้อมูลสารสนเทศเพื่อการบริหารทรัพยากรด้านสาธารณสุข บูรณาการระบบหลักประกันสุขภาพภาครัฐให้เกิดความเป็นเอกภาพในการบริหารจัดการและการใช้ทรัพยากร และส่งเสริมการอภิบาลระบบสุขภาพในรูปแบบเครือข่ายที่มีการใช้ทรัพยากรร่วมกัน พัฒนาศักยภาพของประเทศไทยสู่การเป็นศูนย์กลางสุขภาพนานาชาติทั้งในด้านศูนย์กลางบริการสุขภาพ (Medical Service Hub) ศูนย์กลางบริการเพื่อส่งเสริมสุขภาพ (Wellness Hub) ศูนย์กลางยาและผลิตภัณฑ์เพื่อสุขภาพ (Product Hub) และศูนย์กลางบริการวิชาการและงานวิจัย (Academic Hub) เพื่อนำรายได้กลับมาใช้ยกระดับคุณภาพบริการสาธารณสุขภายในประเทศรวมทั้งส่งเสริมการให้ความสำคัญกับมิติสุขภาพในทุกนโยบายสาธารณะ (Health in All Policies) เพื่อให้การขับเคลื่อนนโยบายของทุกภาคส่วนตระหนักถึงผลกระทบของนโยบายสาธารณะที่มีต่อสุขภาพของประชาชน

๕.๒.๔ การสร้างสภาพแวดล้อมและนวัตกรรมที่เอื้อต่อการดำรงชีพในสังคมสูงวัย โดยการปรับปรุงสภาพแวดล้อมและความจำเป็นทางกายภาพให้เหมาะกับวัย และการพัฒนาระบบการดูแลสุขภาพในรูปแบบที่หลากหลายทั้งในด้านการจัดบริการสุขภาพและสวัสดิการสังคมอย่างบูรณาการ โดยการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนอย่างต่อเนื่อง รวมทั้งพัฒนาชุมชนที่มีศักยภาพและความพร้อมให้เป็นต้นแบบของการดูแลผู้สูงอายุเพื่อขยายผลไปสู่ชุมชนอื่น ตลอดจนการพัฒนาวัตรกรรมในการใช้ชีวิตประจำวันสำหรับผู้สูงอายุ

๕.๓ การลดความเหลื่อมล้ำทางสังคม

๕.๓.๑ การยกระดับรายได้และสร้างโอกาสในการประกอบอาชีพ มุ่งเน้นการเพิ่มผลิตภาพแรงงาน โดยสนับสนุนให้แรงงานมีโอกาสเข้าถึงการเรียนรู้และพัฒนาทักษะฝีมือแรงงานอย่างมีมาตรฐาน ปรับโครงสร้างค่าจ้างแรงงานให้ชัดเจนและสะท้อนทักษะฝีมือแรงงานอย่างแท้จริง เร่งผลักดันให้การใช้ระบบมาตรฐานคุณวุฒิวิชาชีพและมาตรฐานฝีมือแรงงานในทางปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรม นอกจากนี้ เพิ่มผลิตภาพทางการผลิตของเกษตรกรรายย่อย โดยสนับสนุนการวิจัยและพัฒนาและการผลิตทางการเกษตรที่สอดคล้องกับพื้นที่ สร้างหลักประกันรายได้แทนการอุดหนุนด้านราคาสินค้าเกษตร ลดต้นทุนทางการเกษตรโดยสนับสนุนปัจจัยการผลิต

๕.๓.๒ การจัดบริการทางสังคมให้ทุกคนตามสิทธิขั้นพื้นฐาน และเน้นการสร้างภูมิคุ้มกันระดับปัจเจก โดย (๑) พัฒนาระบบบริการสาธารณะให้มีคุณภาพและมีช่องทางการเข้าถึงอย่างหลากหลาย โดยเฉพาะระบบบริการสาธารณสุขและการศึกษาขั้นพื้นฐาน สวัสดิการสังคม และกระบวนการยุติธรรม (๒) สนับสนุนการจัดหาที่อยู่อาศัยของผู้มีรายได้น้อยและการเข้าถึงระบบสาธารณสุขภาค กำหนดเป็นนโยบายที่อยู่อาศัยแห่งชาติและเมื่องน่าอยู่ พัฒนาโครงการที่อยู่อาศัยแก้ปัญหาชุมชนแออัดในเมืองโดยดำเนินการร่วมกับ

ภาคธุรกิจเอกชน และ (๓) การจัดรูปแบบสวัสดิการพื้นฐานที่จำเป็นและเหมาะสมตามกลุ่มเป้าหมาย (Customized Welfare) ที่คำนึงถึงฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมที่แตกต่างกัน โดยมีแนวทางการรับภาระค่าใช้จ่ายร่วมกัน (Cost Sharing)

๕.๓.๓ การสร้างความเสมอภาคในการเข้าถึงทรัพยากร โดยปฏิรูปที่ดินเพื่อการเกษตร สนับสนุนให้เกษตรกรรายย่อยที่ไร้ที่ดินทำกินและยากจนได้มีที่ดินเป็นของตนเองหรือมีสิทธิทำกินในที่ดินปฏิรูป ระบบการบริหารจัดการน้ำอย่างเป็นระบบและเข้าถึงพื้นที่เป้าหมายได้อย่างแท้จริงด้วยการผลักดัน พรบ. ทรัพยากรน้ำ พ.ศ. .... และบูรณาการแผนงานและงบประมาณร่วมกันของหน่วยงาน และสร้างกระบวนการมีส่วนร่วม รวมทั้งปรับโครงสร้างภาษีที่เป็นธรรม เช่น ภาษีที่ดินและสิ่งปลูกสร้าง ภาษีมรดก และภาษีสิ่งแวดล้อม เป็นต้น

๕.๓.๔ การเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมอย่างเสมอภาค การคุ้มครองสิทธิขั้นพื้นฐาน และการเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมอย่างเท่าเทียมโดยการเสริมศักยภาพและความเข้มแข็งด้านกฎหมายให้แก่ประชาชน รวมทั้งการปรับปรุงและบังคับใช้กฎหมายเพื่อลดปัญหาความเหลื่อมล้ำ เช่น กฎหมายป่าชุมชน กฎหมายภาษีมรดก กฎหมายที่ดิน เป็นต้น

๕.๔ การรองรับการเชื่อมโยงภูมิภาคและความเป็นเมือง

๕.๔.๑ การลงทุนด้านโครงสร้างพื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวกของเมือง เตรียมความพร้อมรองรับความเป็นเมือง ทั้งด้านการบริหารจัดการด้านผังเมืองด้านสาธารณูปโภค สาธารณูปการ ระบบคมนาคมขนส่ง ระบบบริหารจัดการสิ่งแวดล้อม ระบบการศึกษาและระบบสาธารณสุขที่ได้มาตรฐาน มีคุณภาพ และเพียงพอต่อความต้องการของคนในเมือง รวมทั้งเสริมสร้างความสามารถในการบริหารจัดการเมืองตามระดับการพัฒนา

๕.๔.๒ การพัฒนาด้านการขนส่งและโลจิสติกส์เชื่อมโยงกับเพื่อนบ้าน ส่งเสริมและเร่งรัด การพัฒนาระบบการบริหารจัดการโลจิสติกส์ของประเทศเพื่อเพิ่มความสามารถในการแข่งขันของประเทศทั้ง ด้านการค้า การลงทุน และการบริการ โดยคำนึงถึงการเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม (Green Logistics) สนับสนุนให้เกิดความร่วมมือในห่วงโซ่อุปทาน และปรับปรุงกฎหมาย กฎระเบียบ รวมทั้งปรับลดกระบวนการด้าน อำนวยความสะดวกทางการค้า ขนส่ง และโลจิสติกส์ให้มีความสะดวกและมีประสิทธิภาพต่อภาคธุรกิจอย่าง แท้จริง

๕.๔.๓ การส่งเสริมการลงทุน การค้าชายแดน และการจัดตั้งเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ ให้มีความสำคัญกับนโยบายส่งเสริมการลงทุนและการค้าชายแดนเพื่อดึงดูดให้นักลงทุนในภูมิภาคเข้ามาลงทุนใน ไทยและประเทศเพื่อนบ้าน รวมทั้งส่งเสริมการจัดตั้งเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษในพื้นที่ชายแดนโดยให้ ความสำคัญกับการลงทุนโครงสร้างพื้นฐาน การส่งเสริมการลงทุนและสิทธิประโยชน์ การบริหารจัดการแรงงาน ต่างด้าว และการให้บริการจุดเดียวเบ็ดเสร็จ เพื่อช่วยอำนวยความสะดวกด้านการค้าชายแดนและการผ่านแดน ระหว่างไทยกับประเทศในภูมิภาคมากขึ้น

๕.๕ การสร้างความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจและสังคมอย่างเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม

๕.๕.๑ การรักษาทุนทางธรรมชาติเพื่อการเติบโตสีเขียว ใช้ประโยชน์จากทุนธรรมชาติ โดยคำนึงถึงขีดจำกัดและศักยภาพในการฟื้นตัว ปกป้องรักษาทรัพยากรป่าไม้ โดยสนธิกำลังของทุกภาคส่วนนำ ระบบสารสนเทศมาใช้ในการบริหารจัดการ บังคับใช้กฎหมายอย่างมีประสิทธิภาพและเป็นธรรม เพิ่มพื้นที่ป่า

ไม่โดยส่งเสริมการปลูกไม้มีค่าทางเศรษฐกิจระยะยาว อนุรักษ์และใช้ประโยชน์ความหลากหลายทางชีวภาพ อย่างยั่งยืนและแบ่งปันผลประโยชน์อย่างเป็นธรรม รวมทั้งผลักดันแนวทางการประเมินมูลค่าของระบบนิเวศ และการสร้างรายได้จากการอนุรักษ์ จัดสรรที่ดินให้แก่ผู้ยากไร้ กระจายการถือครองที่ดิน จัดทำฐานข้อมูลที่ดิน เพื่อการบริหารจัดการอย่างเป็นระบบ การจัดเก็บภาษีที่ดินในอัตราก้าวหน้า กำหนดเพดานการถือครองที่ดินที่เหมาะสม และกำหนดมาตรการป้องกันการถือครองที่ดินของคนต่างชาติ บริหารจัดการน้ำเพื่อให้เกิดความยั่งยืน บูรณาการระหว่างหน่วยงานอย่างเป็นระบบ สร้างศูนย์ข้อมูลทรัพยากรน้ำ จัดตั้งองค์กรบริหารจัดการน้ำ ในระดับพื้นที่ เช่น คณะกรรมการลุ่มน้ำ และองค์กรผู้นำ คุ่มครองทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง ลดความขัดแย้งเชิงนโยบายระหว่างการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน การท่องเที่ยว การประมง และวิถีชีวิตของชุมชน บริหารจัดการแร่โดยกำหนดปริมาณที่เหมาะสมในการน้ำแร่มาใช้ประโยชน์ คำนึงถึงความจำเป็นและมูลค่าในอนาคต บังคับใช้มาตรการควบคุมผลกระทบจากการทำเหมืองแร่ที่ก่อมลพิษต่อสภาพแวดล้อมและสุขภาพอนามัยของประชาชน

๕.๕.๒ การส่งเสริมการบริโภคที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม สร้างระบบหมุนเวียนวัสดุที่ใช้แล้ว ที่มีประสิทธิภาพ ขับเคลื่อนสู่ Zero Waste Society ผ่านมาตรการต่างๆ เช่น การปฏิรูประบบภาษีและค่าธรรมเนียมเพื่อสิ่งแวดล้อม การศึกษาเพื่อสิ่งแวดล้อม มาตรฐานและฉลากสินค้า เป็นต้น

๕.๕.๓ การส่งเสริมการผลิต การลงทุน และการสร้างงานสีเขียว เพื่อยกระดับประเทศสู่ เศรษฐกิจและสังคมที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม พัฒนากลยุทธ์อุตสาหกรรมสีเขียว ส่งเสริมผู้ประกอบการให้ สามารถปรับระบบห่วงโซ่อุปทานหรือห่วงโซ่มูลค่าที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม (Green Supply Chain/Green Value Chain) ส่งเสริมการทำการเกษตรกรรมยั่งยืน รวมทั้งส่งเสริมภาคบริการที่มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม น้อย เพื่อให้ประเทศไทยมีศักยภาพให้มีความก้าวหน้ามากขึ้นในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจ

๕.๕.๔ การจัดการมลพิษและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม ด้วยการเร่งรัดการควบคุมมลพิษทั้ง ทางอากาศ ขยะ น้ำเสีย และของเสียอันตราย ที่เกิดจากการผลิตและบริโภค เพื่อสร้างคุณภาพสิ่งแวดล้อมที่ดี ให้กับประชาชน เร่งรัดแก้ไขปัญหามลพิษเป็นลำดับแรก โดยส่งเสริมให้เกิดกลไกการคัดแยกขยะเพื่อนำกลับมาใช้ใหม่ให้มากที่สุดเร่งกำจัดขยะมูลฝอยตกค้างสะสมในสถานที่กำจัดในพื้นที่วิกฤต สร้างรูปแบบการจัดการขยะมูลฝอยและของเสียอันตรายที่เหมาะสม เน้นการแปรรูปเป็นพลังงาน สร้างวินัยของคนในชาติมุ่งสู่ การจัดการที่ยั่งยืน โดยให้ความรู้แก่ประชาชน และการบังคับใช้กฎหมาย

๕.๕.๕ การพัฒนาความร่วมมือด้านสิ่งแวดล้อมระหว่างประเทศ ผลักดันการจัดทำแผนแม่บทการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของอาเซียน หาแนวทางความร่วมมือกับอาเซียน และอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขงในประเด็นการขนส่งข้ามพรมแดน การเคลื่อนย้ายแรงงาน การบริหารจัดการพลังงาน และการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติ

๕.๕.๖ การเพิ่มขีดความสามารถในการปรับตัวเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและการบริหารจัดการเพื่อลดความเสี่ยงด้านภัยพิบัติ เพิ่มขีดความสามารถในการรับมือและปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ เพิ่มศักยภาพในการลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจกให้กับทุกภาคส่วน ส่งเสริมการวิจัยและพัฒนาทางวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และนวัตกรรมเพื่อลดผลกระทบและปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ พัฒนาระบบฐานข้อมูลและระบบการเตือนภัย ตลอดจนส่งเสริมความร่วมมือระหว่างประเทศด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและภัยพิบัติทางธรรมชาติ ให้ความสำคัญกับการป้องกันน้ำท่วม วางแผนป้องกันเมืองและพื้นที่ชายฝั่ง พัฒนาเมืองที่สามารถปรับตัวและยืดหยุ่นต่อการเปลี่ยนแปลง

สภาพภูมิอากาศ (Climate Resilience City) การให้บริการของระบบนิเวศ ส่งเสริมการลงทุนของภาคเอกชน ในการรับมือภัยพิบัติโดยสร้างแนวป้องกันตามธรรมชาติ และการจัดทำแผนธุรกิจต่อเนื่อง รวมทั้งการพัฒนา ระบบการจัดการภัยพิบัติให้มีประสิทธิภาพพร้อมรองรับแนวโน้มการเกิดภัยพิบัติที่รุนแรงในอนาคต

๕.๖ การบริหารราชการแผ่นดินที่มีประสิทธิภาพ

๕.๖.๑ การสร้างความโปร่งใสในทุกขั้นตอนของการปฏิบัติราชการ โดยให้มีช่องทางให้ทุก ภาคส่วนสามารถเข้าถึง เข้าตรวจสอบข้อมูลของภาคราชการและร้องเรียนได้ เช่น ข้อมูลการประกวดราคา จัดซื้อ จัดจ้างโครงการของทางราชการ ข้อมูลการประมูลโครงการ ผู้ชนะการประมูลและราคาปิดประมูลข้อมูล ความก้าวหน้าตามกระบวนการยุติธรรม เช่น คดีที่ไม่ดำเนินการตามหลักธรรมาภิบาล คดีทุจริตคอร์รัปชันและ คดีที่ประชาชนให้ความสนใจในแต่ละยุคสมัย ฯลฯ

๕.๖.๒ การพัฒนาบุคลากรภาครัฐให้มีความเป็นมืออาชีพและเพียงพอต่อการขับเคลื่อน ภารกิจภาครัฐร่วมกับภาคเอกชนและภาคประชาสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป เพื่อให้ระบบราชการเล็กกะทัดรัดแต่มี ความคล่องตัวและมีประสิทธิภาพสูง

๕.๖.๓ การสร้างรูปแบบการพัฒนา อปท. ให้เหมาะสม สามารถรับมือการเปลี่ยนแปลง ทางด้านเศรษฐกิจ สังคมและสิ่งแวดล้อม รวมทั้งเป็นแกนหลักในการประสานเครือข่ายและเชื่อมโยงภาคส่วน ต่างๆ ในระดับพื้นที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

๕.๖.๔ การสร้างระบบตรวจสอบ ติดตามและประเมินผลที่มีประสิทธิภาพ สร้างผลงานที่มี คุณภาพ รวดเร็วและน่าเชื่อถือ สามารถเป็นเครื่องมือให้กับคณะรัฐมนตรีประกอบการตัดสินใจในเชิงนโยบาย ได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการติดตาม ประเมินผลโครงการใหญ่ๆ ที่มีการใช้จ่ายงบประมาณเป็นจำนวนมาก และเป็นโครงการที่มีผลกระทบในวงกว้าง

๑.๓ แผนพัฒนาภาค/แผนพัฒนากลุ่มจังหวัด/แผนพัฒนาจังหวัด

ภาพ

แผนพัฒนาภาคใต้ พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๖๕ (ฉบับทบทวน)

๑. สภาพทั่วไป

๑.๑ ที่ตั้ง ภาคใต้ตั้งอยู่บนคาบสมุทรมลายู ขนาบด้วยทะเลอ่าวไทย ทางฝั่งตะวันออกมีความยาวชายฝั่งทะเล ๘๗๗ กิโลเมตร และทะเลอันดามัน ทางฝั่งตะวันตกความยาวชายฝั่ง ๑,๐๙๓ กิโลเมตร ประกอบด้วย ๑๑ จังหวัด คือ จังหวัดชุมพร สุราษฎร์ธานี นครศรีธรรมราช พัทลุง สงขลา ระนอง พังงา ภูเก็ต กระบี่ ตรัง และสตูล ตอนบนมีพรมแดนติดกับประเทศเมียนมา เป็นระยะทางสั้นๆ และตอนล่างของภาคมีพรมแดนติดกับประเทศมาเลเซีย เป็นระยะทางประมาณ ๑๘๐ กิโลเมตร

๑.๒ พื้นที่และลักษณะภูมิประเทศ ภาคใต้มีพื้นที่รวม ๓๗.๓๖ ล้านไร่ สภาพภูมิประเทศมี ๒ ลักษณะ คือ ด้านตะวันตกมีแนวเทือกเขา ตะนาวศรี และเทือกเขาภูเก็ต ซึ่งเป็นต้นกำเนิดแม่น้ำสายต่างๆ อาทิ แม่น้ำกระบุรี และแม่น้ำตาปี ส่วนพื้นที่ตอนกลางของภาคมีเทือกเขาานครศรีธรรมราชทอดเป็นแนวเหนือ-ใต้ สำหรับด้านตะวันออกมีลักษณะเป็นพื้นที่ราบขนาดใหญ่เหมาะสำหรับการเพาะปลูกพืชที่สำคัญของภาค รวมทั้งมีพื้นที่ชุ่มน้ำที่สำคัญ ได้แก่ ทะเลน้อยและทะเลสาบสงขลา ตลอดจนมีพื้นที่เกาะกระจายอยู่ในทะเลทั้ง สองฝั่งซึ่งเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญของภาค เช่น เกาะสมุย เกาะพะงัน เกาะลันตา เกาะสุรินทร์ เกาะพีพี และเกาะหลีเป๊ะ เป็นต้น

๑.๓ ภูมิอากาศ สภาพภูมิอากาศของภาคใต้เป็นแบบมรสุมเขตร้อนและมีฝนตกชุก เนื่องจาก อยู่ภายใต้อิทธิพลของลมมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือ ลมมรสุมตะวันออกเฉียงใต้ และลมมรสุมตะวันตกเฉียงใต้ มีฤดูกาลเพียง ๒ ฤดู อุณหภูมิเฉลี่ย ๓๒ องศาเซลเซียส ปริมาณน้ำฝนเฉลี่ยประมาณ ๒,๖๓๔ มิลลิเมตรต่อปี สูงกว่าค่าเฉลี่ยของประเทศ (๑,๓๕๖ มิลลิเมตร/ปี) เหมาะสำหรับการปลูกพืชเขตร้อน และมีน้ำเพียงพอกับการทำเกษตร

๑.๔ การใช้ประโยชน์ที่ดิน จากพื้นที่ทั้งหมด ๓๗.๓๖ ล้านไร่ มีการจำแนกการใช้ประโยชน์พื้นที่แบ่งเป็น พื้นที่ป่าไม้ ๙.๓๖ ล้านไร่ หรือร้อยละ ๒๕.๐ ของพื้นที่ภาค พื้นที่ป่าชายเลน ๑.๒๘ ล้านไร่ พื้นที่ ถือกครองเพื่อการเกษตร ๑๘.๓๑ ล้านไร่ ซึ่งส่วนใหญ่เป็นพื้นที่ปลูกยางพาราและปาล์มน้ำมัน ประมาณ ๑๕.๗๕ ล้านไร่ หรือ ร้อยละ ๘๖.๑ ของพื้นที่การเกษตร รองลงมาเป็นพื้นที่นา และพื้นที่ปลูกไม้ผล คิดเป็นร้อยละ ๔.๑ และ ๓.๙ ของพื้นที่การเกษตร ตามลำดับ

๑.๕ ทรัพยากรธรรมชาติ

๑.๕.๑ ดิน ภาคใต้มีดินที่มีปัญหาทางการเกษตร จำนวน ๑๘.๔๑ ล้านไร่ หรือร้อยละ ๔๙.๓ ของพื้นที่ภาค ซึ่งในจำนวนนี้เป็นพื้นที่ลาดเชิงชัน ๑๒.๑๓ ล้านไร่ รวมทั้งพื้นที่ดินเค็ม ๑.๔๖ ล้านไร่ ดินทราย ๑.๐๑ ล้านไร่ ดินเปรี้ยวจัด ๐.๗๒ ล้านไร่ และอื่นๆ อีก ๓.๘๑ ล้านไร่ ส่วนใหญ่เป็นพื้นที่บริเวณ ชายทะเลและพื้นที่ป่าพรุ ๒ แผนพัฒนาภาคใต้

๑.๕.๒ แหล่งน้ำ ภาคใต้มีลุ่มน้ำที่สำคัญ คือ ลุ่มน้ำภาคใต้ฝั่งตะวันออก ลุ่มน้ำภาคใต้ ฝั่งตะวันตก ลุ่มน้ำตาปี และลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา คุณภาพน้ำอยู่ในเกณฑ์พอใช้ถึงดี มีปริมาณน้ำท่า ๖๑,๘๑๖ ล้านลูกบาศก์เมตรต่อปี กักเก็บน้ำได้ ๔,๗๗๐ ล้านลูกบาศก์เมตรต่อปี หรือร้อยละ ๗.๗ ของปริมาณ น้ำท่ารายปี

๑.๕.๓ ป่าไม้ ในปี ๒๕๖๐ มีพื้นที่ป่าไม้ ๙.๓๖ ล้านไร่ ส่วนใหญ่มีลักษณะเป็นป่าดิบชื้น และมีพื้นที่ป่าชายเลน ๑.๒๘ ล้านไร่ บริเวณชายฝั่งทะเลอ่าวไทย จำนวน ๐.๑๘ ล้านไร่ และชายฝั่งทะเลอันดามัน

จำนวน ๑.๑๐ ล้านไร่ ซึ่งพื้นที่ป่าชายเลนมีความสำคัญในการเป็นแนวกันคลื่นและเป็นแหล่งเพาะพันธุ์สัตว์น้ำบริเวณชายฝั่งที่มีความหลากหลายทางชีวภาพ โดยทรัพยากรป่าไม้ของภาค เป็นแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่สวยงาม เช่น ถ้ำ น้ำตก และแหล่งธรรมชาติประเภทภูเขา ป่าไม้ อุทยานแห่งชาติ และเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า ฯลฯ ซึ่งตั้งอยู่ กระจายทั่วทั้งภาค

๒. โครงข่ายคมนาคมขนส่งและบริการสาธารณูปโภค

๒.๑ โครงข่ายถนน มีเส้นทาง ๔ ช่องจราจรด้านฝั่งอ่าวไทยที่เชื่อมโยงโครงข่ายคมนาคมกับภาคกลางและภาคใต้ชายแดนต่อเนื่องไปยังมาเลเซีย ส่วนเส้นทางคมนาคมฝั่งอันดามันบางช่วง (ระนอง) ยังเป็น ๒ ช่องจราจร

๒.๑.๑ ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข ๔ (สายเพชรเกษม) สายกรุงเทพฯ-จุดผ่านชายแดนถาวร สะเดา เชื่อมโยงจังหวัดชุมพร-ระนอง-พังงา-ภูเก็ต-กระบี่-ตรัง-พัทลุง-สงขลาจนถึงชายแดนไทย (อำเภอ สะเดา จังหวัดสงขลา) ระยะทางประมาณ ๘๐๕ กิโลเมตร และเชื่อมต่อกับทางพิเศษเหนือ-ใต้ สายเหนือ เมืองภูเก็ตกาญูฮัตุม ประเทศมาเลเซีย โดยมีบางช่วงที่เป็นส่วนหนึ่งของทางหลวงเอเชียสาย ๒ (AH๒)

๒.๑.๒ ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข ๔๑ (สายสี่แยกปฐมพร-พัทลุง) เชื่อมโยงจังหวัดชุมพร- สุราษฎร์ธานี-นครศรีธรรมราช-พัทลุง ระยะทางประมาณ ๓๘๒.๖๑ กิโลเมตร ปัจจุบันถนนเป็น ๔ ช่องจราจร และเป็นส่วนหนึ่งของทางหลวงเอเชียสาย ๒ (AH๒) ตลอดสาย ๒.๑.๓ ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข ๔๒ (สายคลองแงะ-สุโข-ลก) เชื่อมโยงจากอำเภอ สะเดา จังหวัดสงขลาผ่านจังหวัดปัตตานีไปยังชายแดนอำเภอสุโข-ลก จังหวัดนราธิวาส โดยเส้นทางจาก จังหวัดปัตตานีเข้าสู่จังหวัดนราธิวาสเป็น ๔ ช่องจราจร และเส้นทางนี้เป็นส่วนหนึ่งของทางหลวงเอเชีย สาย ๑๘ (AH๑๘) เชื่อมต่อกับทางหลวงหมายเลข ๓ ที่เมืองรันเตาปันจิง รัฐกลันตัน ประเทศมาเลเซีย และ ทางหลวงหมายเลข ๔๓ (สายหาดใหญ่-มะพร้าวตันเดียว) เชื่อมต่อจากอำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ไปยัง จังหวัดปัตตานี เป็นทางหลวงขนาด ๔ ช่องจราจรตลอดสายรวมระยะทาง ๙๔.๙๕ กิโลเมตร ๒.๑.๔ ทางหลวงหมายเลข ๔๔ (สายอ่าวลึก-หินงอก หรือ สายเขาคีไทร) เป็นส่วนหนึ่งใน โครงการสะพานเศรษฐกิจ (Land Bridge) เชื่อมโยงระหว่างพื้นที่ฝั่งทะเลอันดามันกับฝั่งทะเลอ่าวไทย โดยเชื่อมโยงจังหวัดกระบี่-สุราษฎร์ธานี เป็นถนนขนาด ๔ ช่องจราจร ระยะทางประมาณ ๑๓๓.๑๗ กิโลเมตร

๒.๒ รถไฟ มีแนวเส้นทางหลักจากกรุงเทพฯ-ชุมพร-สุราษฎร์ธานี-นครศรีธรรมราช-พัทลุง-หาดใหญ่- ปาดังเบซาร์ และเชื่อมต่อไปยังมาเลเซียและสิงคโปร์ และเส้นทางแยกจากชุมทางทุ่งสง (นครศรีธรรมราช)- ตรัง เพื่อเชื่อมโยงการขนส่งสินค้าและประชาชนจากรถไฟสายหลักที่ชุมทางรถไฟทุ่งสง จังหวัด นครศรีธรรมราชไปยังฝั่งทะเลอันดามันที่สถานีกันตัง จังหวัดตรัง

๒.๓ สนามบิน ภาคใต้มีสนามบินนานาชาติ ๕ แห่ง ประกอบด้วย สนามบินหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา สนามบินภูเก็ต สนามบินสมุย และสนามบินสุราษฎร์ธานี จังหวัดสุราษฎร์ธานี และสนามบินกระบี่ สำหรับสนามบินภายในประเทศ มี ๔ แห่ง ในจังหวัดชุมพร ระนอง ตรัง และนครศรีธรรมราช ปัจจุบันมีการใช้ประโยชน์เพิ่มมากขึ้นจากการเพิ่มเที่ยวบินของสายการบินต้นทุน และประชาชนให้ความสนใจ ในการเดินทางโดยเครื่องบินมากขึ้น

๒.๔ ท่าเรือ ภาคใต้มีท่าเรือสำหรับการขนส่งสินค้าเชื่อมโยงกับท่าเรือแหลมฉบัง ในบริเวณพื้นที่ชายฝั่งทะเลด้านตะวันออก และสามารถเชื่อมโยงกับท่าเรือของประเทศมาเลเซีย สิงคโปร์ และอินโดนีเซีย

ได้แก่ ท่าเรือน้ำลึกสงขลา ซึ่งเป็นท่าเรือหลักของภาค และท่าเรือขนอม จังหวัดนครศรีธรรมราช เป็นท่าเรือเอกชนที่ใช้สำหรับขนถ่ายแร่ปิซัมและแร่โคโลไมต์ไปประเทศมาเลเซีย อินโดนีเซีย และญี่ปุ่น ส่วนท่าเรือด้านฝั่งทะเลอันดามัน ได้แก่ ท่าเรือน้ำลึกภูเก็ต เป็นท่าเรือขนส่งสินค้าและท่องเที่ยวระหว่างประเทศ ท่าเรือกันตัง จังหวัดตรัง เป็นท่าเรือหลักในการขนถ่ายถ่านหินลิกไนต์จากประเทศอินโดนีเซียเพื่อส่งต่อไปยังโรงงานปูนซีเมนต์ในอำเภอทุ่งสง จังหวัดนครศรีธรรมราช และท่าเรือระนอง ซึ่งมีการใช้ประโยชน์ค่อนข้างน้อย โดยปัจจุบันให้บริการขนถ่ายวัสดุอุปกรณ์ต่างๆ ของแท่นขุดเจาะปิโตรเลียม

๒.๕ ด้านชายแดน ภาคใต้มีพรมแดนด้านทิศตะวันตกเฉียงเหนือติดกับประเทศเมียนมาบริเวณจังหวัดชุมพรและจังหวัดระนอง โดยในจังหวัดระนอง เป็นพรมแดนทางน้ำเชื่อมโยงที่มีการขนส่งสินค้าอุปโภคบริโภค และ เดินทางสัญจรทางเรือไปยังเมืองตะนาวศรี พื้นที่ตอนล่างของภาคติดกับประเทศมาเลเซีย มีด่านชายแดนที่สำคัญ คือ ด่านชายแดนสะเดา ปาดังเบซาร์และบ้านประกอบ จังหวัดสงขลา รวมทั้งด่านชายแดนวังประจัน ซึ่งเป็น การเชื่อมโยงการค้าการเดินทางผ่านแดนระหว่างจังหวัดสตูลและรัฐเปอร์ลิส ประเทศมาเลเซีย ในขณะที่ ด่านชายแดนตำมะลังเป็นด่านทางน้ำที่เชื่อมต่อจังหวัดสตูลกับท่าเรือลิงกาวิ ประเทศมาเลเซีย และสามารถเชื่อมต่อกับแหล่งท่องเที่ยวทางทะเลของฝั่งอันดามัน

๒.๖ แผนงานพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานขนาดใหญ่ที่อยู่ระหว่างการดำเนินการในภาค ที่สำคัญ ได้แก่

๒.๖.๑ โครงการก่อสร้างทางหลวง บริเวณพื้นที่ภาคใต้ตอนบน (ชุมพร – ระนอง ก่อสร้างแล้วเสร็จ ๑๔๒ กิโลเมตร จากระยะทางทั้งสิ้น ๒๖๐ กิโลเมตร) และบริเวณพื้นที่ภาคใต้ตอนกลาง เชื่อมโยงภาคใต้ ฝั่งอ่าวไทย – อันดามัน (สุราษฎร์ธานี พังงา ภูเก็ต กระบี่ นครศรีธรรมราช ก่อสร้างแล้วเสร็จ ๓๗๗ กิโลเมตร จากระยะทางทั้งสิ้น ๖๔๘ กิโลเมตร)

๒.๖.๒ โครงการรถไฟทางคู่ ช่วงประจวบคีรีขันธ์ – ชุมพร อยู่ระหว่างประกวดราคา โดยช่วง ชุมพร – สุราษฎร์ธานี สุราษฎร์ธานี – หาดใหญ่ – สงขลา อยู่ระหว่างนำเสนอคณะรัฐมนตรีพิจารณา

๒.๖.๓ โครงการระบบรถไฟทางคู่ขับเคลื่อนด้วยพลังงานไฟฟ้า ช่วงหาดใหญ่ – ปาดังเบซาร์ อยู่ระหว่างขั้นตอนการพิจารณาอนุมัติโครงการ

๒.๖.๔ โครงการทางหลวงพิเศษระหว่างเมืองสายหาดใหญ่ – ชายแดนไทย – มาเลเซีย ออกแบบ แล้วเสร็จ อยู่ระหว่างปรับปรุงแก้ไขรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม (EIA) รวมทั้งการศึกษารูปแบบ การให้เอกชนร่วมลงทุน

๒.๖.๕ โครงการพัฒนาท่าอากาศยานภูเก็ต ปรับปรุงอาคารผู้โดยสารเดิมเป็นอาคารผู้โดยสาร ภายในประเทศจะแล้วเสร็จเดือนเมษายน ๒๕๖๒

๒.๗ บริการสาธารณูปโภค

๒.๗.๑ ไฟฟ้า ภาคใต้มีโรงไฟฟ้าขนาดใหญ่ที่ใช้เชื้อเพลิงก๊าซธรรมชาติ ๒ แห่ง ได้แก่ โรงไฟฟ้าจะนะ จังหวัดสงขลา (กำลังการผลิต ๑,๔๗๖ เมกะวัตต์) โรงไฟฟ้าขนอม จังหวัดนครศรีธรรมราช (กำลังการผลิต ๘๒๔ เมกะวัตต์) รวมทั้งโรงไฟฟ้าขนาดกลางทั้งฝั่งตะวันตกและตะวันออก ได้แก่ โรงไฟฟ้ากระบี่ (กำลังการผลิต ๓๑๕ เมกะวัตต์) โรงไฟฟ้าพลังน้ำสุราษฎร์ธานี (กำลังการผลิต ๒๔๔ เมกะวัตต์) เขื่อนรัชชประภา จังหวัดสุราษฎร์ธานี (กำลังการผลิต ๒๔๐ เมกะวัตต์) นอกจากนี้ มีโรงไฟฟ้าพลังงานหมุนเวียนจาก ผู้ผลิตไฟฟ้าเอกชนรายเล็ก (SPP และ VSPP) กระจายอยู่ในจังหวัดสุราษฎร์ธานี กระบี่ ชุมพร นครศรีธรรมราช ภูเก็ต พังงา และตรัง โดยภาคใต้มีระบบสายส่งรับพลังงานไฟฟ้าจากภาคกลางทำให้ระบบมี

ความมั่นคงมากขึ้น ๒.๗.๒ การประปา ภาคใต้มีการประปาส่วนภูมิภาค ซึ่งให้บริการครอบคลุมในเขตเมือง อย่างไรก็ตาม ภาคใต้ยังประสบปัญหาขาดแคลนน้ำดิบในช่วงฤดูแล้ง โดยเฉพาะในเมืองใหญ่และเมืองท่องเที่ยวหลัก

๓. สภาพเศรษฐกิจและรายได้

๓.๑ ภาพรวมเศรษฐกิจ

๓.๑.๑ มูลค่าผลิตภัณฑ์ภาค ณ ราคาประจำปี ๒๕๕๙ เท่ากับ ๑,๑๘๑,๖๘๒ ล้านบาท หรือ คิดเป็นร้อยละ ๘.๑ ของผลิตภัณฑ์มวลรวมประเทศ หากพิจารณาในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๑ (ปี ๒๕๕๕ - ๒๕๕๙) ขนาดเศรษฐกิจภาคใต้มีสัดส่วนเฉลี่ยร้อยละ ๘.๐ ของผลิตภัณฑ์มวลรวมประเทศ ลดลงเล็กน้อย เมื่อเทียบกับช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๐ (ปี ๒๕๕๐ - ๒๕๕๔) ที่มีสัดส่วนเฉลี่ยร้อยละ ๘.๔

๓.๑.๒ โครงสร้างเศรษฐกิจภาคใต้พึ่งพาภาคเกษตร โดยพืชเศรษฐกิจหลักของภาค คือ ยางพารา และปาล์มน้ำมัน โดยในช่วงปี ๒๕๕๕ - ๒๕๕๙ มูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมภาคเกษตรขยายตัวเฉลี่ยร้อยละ ๑.๗ ต่อปี ในขณะที่ภาคบริการเพิ่มขึ้น โดยเฉพาะสาขาที่พักและบริการอาหาร และสาขาขนส่ง ขยายตัวเฉลี่ยร้อยละ ๑๖.๗ และ ๘.๗ ต่อปี ตามลำดับ ตารางที่ ๑ ผลิตภัณฑ์มวลรวมและโครงสร้างเศรษฐกิจของภาคใต้

๓.๑.๓ อัตราการขยายตัวทางเศรษฐกิจของภาคใต้สูงกว่าประเทศ เศรษฐกิจภาคใต้มีอัตราการขยายตัวในปี ๒๕๕๙ ร้อยละ ๓.๘ และมีอัตราการขยายตัวเฉลี่ยในช่วง ๕ ปี (พ.ศ. ๒๕๕๕-๒๕๕๙) ร้อยละ ๔.๐ สูงกว่าระดับประเทศที่เศรษฐกิจมีอัตราการขยายตัวร้อยละ ๓.๓ และในช่วง ๕ ปี เศรษฐกิจขยายตัวเฉลี่ยร้อยละ ๓.๔

๓.๑.๔ ผลิตภัณฑ์มวลรวมภาคใต้เฉลี่ยต่อหัวอยู่ในระดับสูง โดยปี ๒๕๕๙ ผลิตภัณฑ์มวลรวมต่อหัวประชากรของภาคใต้ (GRP Per capita) เท่ากับ ๑๕๘,๖๖๑ บาทต่อคนต่อปี เพิ่มขึ้นจากปี ๒๕๕๕ ที่มีมูลค่า ๑๔๐,๘๔๒ บาทต่อคนต่อปี โดยในช่วงของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๑ มีผลิตภัณฑ์มวลรวมเฉลี่ยต่อหัวประชากรเท่ากับ ๑๔๕,๖๕๘ บาทต่อคนต่อปี ซึ่งสูงกว่าในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๐ ที่มีค่าเท่ากับ ๑๑๙,๙๐๒ บาทต่อคนต่อปี โดยจังหวัดภูเก็ตมีผลิตภัณฑ์มวลรวมต่อหัวประชากรสูงสุด ๓๕๗,๔๙๘ บาทต่อคนต่อปี รองลงมา คือ จังหวัดพังงา ๒๓๗,๙๗๑ บาทต่อคนต่อปี และจังหวัดพัทลุงมีผลิตภัณฑ์มวลรวมต่อหัวประชากรต่ำสุด ๖๙,๑๕๙ บาทต่อคนต่อปี

๓.๑.๕ เศรษฐกิจของภาคใต้กระจุกตัวอยู่ในจังหวัดที่เป็นเมืองศูนย์กลางเศรษฐกิจและ แหล่งท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียงของภาค โดยจังหวัดที่มีขนาดเศรษฐกิจใหญ่ที่สุดของภาคใต้ ได้แก่ จังหวัดสงขลา มูลค่า ๒๔๑,๗๐๑ ล้านบาท คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ ๒๐.๕ ของผลิตภัณฑ์มวลรวมภาค รองลงมา คือ จังหวัด สุราษฎร์ธานี มูลค่า ๒๐๐,๙๙๗ ล้านบาท และภูเก็ต มูลค่า ๑๙๑,๖๙๕ ล้านบาท คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ ๑๗.๐ และ ๑๖.๒ ของผลิตภัณฑ์มวลรวมภาค ตามลำดับ

๓.๑.๖ ภาคเกษตรกรรมและบริการมีบทบาทต่อเศรษฐกิจของภาคใต้ แต่ภาคบริการมีบทบาทเพิ่มขึ้นในขณะที่ภาคเกษตรมีแนวโน้มลดลง ในปี ๒๕๕๙ ภาคเกษตรกรรมมีส่วนการผลิตร้อยละ ๒๒.๓ ลดลงจากร้อยละ ๒๙.๘ ในปี ๒๕๕๕ เนื่องจากความผันผวนด้านราคาของสินค้าเกษตรหลักในพื้นที่ โดยเฉพาะยางพาราที่ปรับตัวลดลง ขณะที่ในปี ๒๕๕๙ ภาคบริการมีส่วนการผลิตร้อยละ ๖๒.๗ เพิ่มขึ้น

จากร้อยละ ๕๓.๘ ส่วนใหญ่เพิ่มขึ้นในสาขาที่ผักและบริการอาหาร และสาขาการขนส่ง ส่วนภาคอุตสาหกรรม มีสัดส่วนการผลิต ในปี ๒๕๕๙ ร้อยละ ๑๕.๐ ลดลงจากร้อยละ ๑๖.๔ ในปี ๒๕๕๕

๓.๒ เศรษฐกิจรายสาขา ๓.๒.๑ ภาคเกษตร

๑) มูลค่าผลิตภัณฑ์ภาคเกษตรของภาคใต้มีแนวโน้มลดลง ปี ๒๕๕๙ ภาคใต้มีมูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมภาคเกษตร ณ ราคาประจำปีจำนวน ๒๖๓,๙๙๕ ล้านบาท ลดลงจาก ๓๐๔,๓๘๒ ล้านบาท ในปี ๒๕๕๕ โดยมีสัดส่วนมูลค่าผลิตภัณฑ์ภาคเกษตรคิดเป็นร้อยละ ๒๒.๓ ของมูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมภาค อัตราการขยายตัวเฉลี่ยในช่วง ๕ ปี (พ.ศ. ๒๕๕๕-๒๕๕๙) ของภาคเกษตรฯ ร้อยละ ๑.๗ สูงกว่าระดับประเทศ ที่มีอัตราการขยายตัวเฉลี่ยหดตัวร้อยละ ๑.๑ ซึ่งกิจกรรมการผลิตยางพารา ปาล์มน้ำมัน ประมงและ การเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ และไม้ผล ยังเป็นกิจกรรมการเกษตรที่มีบทบาทสำคัญทางเศรษฐกิจของภาค โดยมี สัดส่วนร้อยละ ๓๗.๖ ๑๗.๑ ๑๕.๘ และ ๑๓.๓ ของมูลค่าผลิตภัณฑ์ภาคเกษตร

๒) ยางพารา เป็นพืชเศรษฐกิจหลักของภาคใต้ ในปี ๒๕๖๐ มีพื้นที่ปลูกยางพารา ๑๑.๐๙ ล้านไร่ หรือร้อยละ ๔๙.๔ ของพื้นที่ปลูกยางพาราทั้งประเทศ โดยลดลงจาก ๑๑.๔๖ ล้านไร่ ในปี ๒๕๕๙ และ ๑๑.๒๒ ในปี ๒๕๕๕ ปริมาณผลผลิต ๒.๓๙ ล้านไร่ หรือร้อยละ ๕๓.๑ ของผลผลิตทั้งประเทศ ลดลงเมื่อเทียบกับปี ๒๕๕๙ และ ๒๕๕๕ ที่มีผลผลิต ๒.๔๙ ล้านตัน และ ๒.๕๘ ล้านตัน ตามลำดับ จังหวัด สุราษฎร์ธานีมีพื้นที่ปลูกมากที่สุดของประเทศ ๒.๕๔ ล้านไร่ รองลงมา ได้แก่ จังหวัดสงขลา ๑.๙๘ ล้านไร่ และ จังหวัดนครศรีธรรมราช ๑.๕๐ ล้านไร่ ผลผลิตยางพาราของภาคใต้มีแนวโน้มลดลงตามพื้นที่ปลูกและ ผลผลิตเฉลี่ยต่อไร่ที่ลดลง ในปี ๒๕๖๐ ผลผลิตยางพาราเฉลี่ยต่อไร่สูงกว่าระดับประเทศแต่มีแนวโน้มลดลง โดยมี ผลผลิตเฉลี่ยต่อไร่ ๒๔๔ กิโลกรัม ลดลงจากปี ๒๕๕๙ และ ๒๕๕๕ ที่ ๒๕๖ และ ๒๘๐ กิโลกรัมต่อไร่ ตามลำดับ

๓) ปาล์มน้ำมัน ปี ๒๕๖๐ ภาคใต้มีพื้นที่ปลูกปาล์มน้ำมัน ๔.๖๖ ล้านไร่ คิดเป็น ร้อยละ ๘๔.๖ ของพื้นที่ปลูกปาล์มน้ำมันทั้งประเทศ เพิ่มขึ้นเมื่อเทียบกับปี ๒๕๕๙ ที่มีพื้นที่ปลูก ๔.๓๖ ล้านไร่ และปี ๒๕๕๕ ที่มีพื้นที่ปลูก ๓.๗๕ ล้านไร่ ปริมาณผลผลิต ๑๒.๑๓ ล้านตัน หรือร้อยละ ๘๙.๗๗ ของผลผลิต ทั้งประเทศโดยเพิ่มขึ้นจาก ๑๐.๓๗ ล้านตัน และ ๑๐.๒๑ ล้านตัน ในปี ๒๕๕๕ และ ๒๕๕๙ ตามลำดับ จังหวัด สุราษฎร์ธานีมีพื้นที่ปลูกมากที่สุดของประเทศ ๑.๒๒ ล้านไร่ รองลงมา ได้แก่ จังหวัดกระบี่ ๑.๑๒ ล้านไร่ ผลผลิต ปาล์มน้ำมันของภาคใต้มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นตามพื้นที่ปลูกและพื้นที่ให้ผลผลิต ในปี ๒๕๖๐ ผลผลิตปาล์มน้ำมัน เฉลี่ยต่อไร่ ๒,๙๖๗ กิโลกรัม สูงกว่าระดับประเทศที่ ๒,๘๓๑ กิโลกรัม อย่างไรก็ตาม ผลผลิตปาล์มน้ำมัน เฉลี่ย ต่อไร่มีแนวโน้มลดลงจาก ๓,๑๔๒ กิโลกรัมในปี ๒๕๕๕ และ ๒,๗๑๗ กิโลกรัมในปี ๒๕๕๙

๔) ภาคใต้เป็นแหล่งประมงและเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำชายฝั่งที่สำคัญ ภาคใต้มี ท่าเทียบเรือประมง ในจังหวัดสงขลา ชุมพร สุราษฎร์ธานี นครศรีธรรมราช ระนองและภูเก็ต โดยในปี ๒๕๖๐ มีปริมาณสัตว์น้ำที่ จับได้ ๙๘,๗๔๘ ตัน มูลค่า ๓,๘๓๓ ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ ๓๙.๓ ของปริมาณสัตว์น้ำของ ประเทศ และร้อยละ ๒๕.๖ ของมูลค่าสัตว์น้ำของประเทศ ทั้งนี้ ปริมาณและมูลค่าสัตว์น้ำที่จับได้ลดลง เมื่อเทียบกับปี ๒๕๕๕ ที่มีปริมาณ ๑๙๕,๒๑๕ ตัน มูลค่า ๖,๘๔๓ ล้านบาท และปี ๒๕๕๙ ที่มีปริมาณ ๑๑๒,๗๔๒ ตัน มูลค่า ๓,๘๓๓ ล้านบาท โดยปริมาณสัตว์น้ำจับได้มากในจังหวัดภูเก็ต สงขลา ระนอง และ ชุมพร ในขณะที่การเพาะเลี้ยงสัตว์ น้ำของภาคใต้ ในปี ๒๕๖๐ ส่วนใหญ่เป็นการเพาะเลี้ยงกุ้ง มีพื้นที่เพาะเลี้ยง ๗๗,๒๕๒ ไร่ ปริมาณผลผลิต ๑๔๗,๕๒๔ ตัน มีพื้นที่เพาะเลี้ยงกุ้งที่สำคัญในจังหวัดสุราษฎร์ธานี นครศรีธรรมราช สงขลา และตรัง

๕) พื้นที่ใช้ประโยชน์ทางการเกษตร ปี ๒๕๕๙ ภาคใต้มีพื้นที่ใช้ประโยชน์ทางการเกษตร ๑๘.๓๑ ล้านไร่ ขนาดฟาร์ม ๒๐.๗๒ ไร่ต่อครัวเรือน ซึ่งต่ำกว่าระดับประเทศที่ ๒๑.๘๖ ไร่ ต่อครัวเรือน จังหวัดสุราษฎร์ธานีมีเนื้อที่ถือครองทำการเกษตรมากที่สุด ๓.๖๗ ล้านไร่ รองลงมา คือ จังหวัด นครศรีธรรมราช ๒.๙๐ ล้านไร่ และจังหวัดภูเก็ตมีเนื้อที่ถือครองทำการเกษตรน้อยที่สุดของภาค ๐.๑๑ ล้านไร่

๖) พื้นที่ชลประทานต่อพื้นที่ทางการเกษตรของภาคใต้ต่ำกว่าค่าเฉลี่ยประเทศ โดยมีสัดส่วนร้อยละ ๑๕.๔ ต่ำกว่าค่าเฉลี่ยประเทศที่มีสัดส่วนร้อยละ ๒๑.๙ โดยพื้นที่ชลประทานภาคใต้ ๓.๓๖ ล้านไร่ หรือร้อยละ ๑๐.๓ ของพื้นที่ชลประทานประเทศ จังหวัดนครศรีธรรมราชมีพื้นที่ชลประทาน ต่อพื้นที่เกษตรสูงสุด ร้อยละ ๓๗.๑ รองลงมา คือ จังหวัดสงขลา ร้อยละ ๒๗.๘

๓.๒.๒ ภาคอุตสาหกรรม

๑) อุตสาหกรรมของภาคใต้อยู่ในภาวะชะลอตัว โดยในปี ๒๕๕๙ การผลิต ภาคอุตสาหกรรม มีมูลค่า ๑๗๖,๖๗๕.๖ ล้านบาท หดตัวร้อยละ ๕.๑ เมื่อเทียบกับปี ๒๕๕๘ แต่ขยายตัว เล็กน้อยเมื่อเทียบกับปี ๒๕๕๔ ที่มีมูลค่า ๑๗๖,๕๖๔.๑ ล้านบาท โดยเป็นมูลค่าผลิตภัณฑ์สาขาอุตสาหกรรม ๑๓๐,๘๓๕.๘ ล้านบาท และสาขาเหมืองแร่ฯ ๔๕,๘๓๙.๘ ล้านบาท โดยสาขาอุตสาหกรรมของภาคใต้มีอัตรา การขยายตัวเฉลี่ยในช่วง ๕ ปี(พ.ศ. ๒๕๕๕-๒๕๕๙) อยู่ในระดับต่ำ ร้อยละ ๐.๒

๒) การลงทุนในภาคอุตสาหกรรมมีมูลค่าเพิ่มขึ้น ในปี ๒๕๖๐ ภาคใต้มีมูลค่า การลงทุน ๒๘๙,๖๔๔ ล้านบาท คิดเป็นสัดส่วน ร้อยละ ๓.๙ ของมูลค่าการลงทุนประเทศ ขยายตัวจาก ปี ๒๕๕๕ ร้อยละ ๓๐.๔ โดยจังหวัดสงขลามีการลงทุนด้านอุตสาหกรรมมากที่สุด คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ ๒๖.๑ ของมูลค่าการลงทุนภาค รองลงมา คือ จังหวัดนครศรีธรรมราช และสุราษฎร์ธานี

๓) การจัดตั้งนิคมอุตสาหกรรม มีนิคมอุตสาหกรรม ๑ แห่ง ที่จังหวัดสงขลา คือ นิคมอุตสาหกรรมภาคใต้ (ฉลุง) พื้นที่รวม ๒,๓๘๑ ไร่ โดยการนิคมอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย (กนอ.) ได้ดำเนินการพัฒนาและบริหารจัดการและพัฒนาเป็นพื้นที่นิคมอุตสาหกรรมแล้ว ๑,๑๖๒ ไร่ ผู้ประกอบการ ๒๕ ราย ประกอบกิจกรรม อุตสาหกรรมการผลิตยาง พลาสติกและหนังเทียม อุตสาหกรรมปุ๋ยและเคมีภัณฑ์ และ อุตสาหกรรมเหล็กและผลิตภัณฑ์โลหะ และ กนอ. ได้พัฒนาพื้นที่อีกประมาณ ๑,๒๑๘ ไร่ เป็นโครงการเมืองยาง (Rubber City) ซึ่งดำเนินการแล้วเสร็จในปี ๒๕๖๐

๓.๒.๓ การค้าชายแดน

๑) ภาคใต้มีมูลค่าการค้าผ่านด่านชายแดนสูงที่สุดของประเทศ จากการค้าผ่าน ด่านชายแดน ไทย - มาเลเซีย จำนวน ๕ แห่ง ประกอบด้วย ด่านวังประจัน และด่านตำมะลัง ในจังหวัดสตูล ด่านปาดังเบซาร์ ด่านสะเดา และด่านบ้านประกอบ ในจังหวัดสงขลา โดยในปี ๒๕๖๐ มีมูลค่าการค้าชายแดน ๕๕๕,๗๕๗.๐๒ ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ ๙๒.๖ ของมูลค่าการค้าชายแดนไทย-มาเลเซีย และคิดเป็นร้อยละ ๔๒.๑๔ ของมูลค่าการค้าชายแดนรวมของประเทศ เพิ่มขึ้นจากปีที่ผ่านมาร้อยละ ๑๒.๖ เป็นมูลค่าการส่งออก ๓๐๗,๐๕๖.๐๑ ล้านบาท สินค้าส่งออกที่สำคัญ ประกอบด้วย ยางพารา เครื่องคอมพิวเตอร์อุปกรณ์และ ส่วนประกอบ และผลิตภัณฑ์ยาง และมูลค่าการนำเข้า ๒๔๘,๗๐๑.๐๑ ล้านบาท โดยมีสินค้านำเข้า ได้แก่ เครื่องคอมพิวเตอร์และอุปกรณ์ เทปแม่เหล็ก จานแม่เหล็กสำหรับคอมพิวเตอร์ และเครื่องจักรที่ใช้ใน อุตสาหกรรมและส่วนประกอบ โดยด่านชายแดนสะเดาและด่านชายแดนปาดังเบซาร์ มีมูลค่าการค้าชายแดน

สูงสุด มากเป็นอันดับ ๑ และอันดับ ๒ คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ ๙๒.๑ ของมูลค่าการค้าชายแดนไทย-มาเลเซีย และร้อยละ ๔๑.๙ ของการค้าชายแดนของประเทศ

๒) สำหรับมูลค่าการค้าชายแดนไทย-เมียนมา ในจังหวัดระนอง ปี ๒๕๖๐ มีมูลค่า การค้าชายแดนและการค้าผ่านแดนรวม จำนวน ๒๕,๘๐๐.๐๑ ล้านบาท เพิ่มขึ้นจากปีที่ผ่านมา ร้อยละ ๓๒.๑ คิดเป็นร้อยละ ๑๔.๑ ของมูลค่าการค้าชายแดนไทย - เมียนมา เป็นมูลค่าการส่งออก ๒๐,๓๒๔.๘๕ ล้านบาท ส่วนใหญ่เป็นการส่งออกน้ำมันเชื้อเพลิงหล่อลื่น ปูนซีเมนต์ และของทำด้วยเหล็ก ตามลำดับ และการนำเข้า มีมูลค่า ๕,๔๗๕.๑๖ ล้านบาท สินค้านำเข้าส่วนใหญ่ ได้แก่ สัตว์น้ำแช่เย็น ปลาป่น และปลาหมึกแช่เย็น แช่เย็นจนแข็ง หอยแครงมีชีวิต

๓.๒.๔ การท่องเที่ยว

๑) ทรัพยากรการท่องเที่ยว ภาคใต้มีทรัพยากรการท่องเที่ยวที่หลากหลาย ทั้งการท่องเที่ยวทางทะเลและชายฝั่ง เช่น ภูเก็ต สมุย การท่องเที่ยวทางบกตอนใน เช่น เชื้อนรัชชประภา จังหวัดสุราษฎร์ธานีเทือกเขาหลวง จังหวัดนครศรีธรรมราช เทือกเขาบรรทัด จังหวัดพัทลุง การท่องเที่ยว สปาเชิงสุขภาพจังหวัดระนอง กระบี่ และพัทลุง การท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์จังหวัดนครศรีธรรมราช และภาคใต้ยังมีศิลปวัฒนธรรมที่เป็นอัตลักษณ์ เช่น หนังตะลุง มโนราห์ และอาหารที่มีรสชาติที่เป็นเอกลักษณ์ ผสมผสานระหว่างไทย จีน และมุสลิม นอกจากนี้ภาคใต้ยังมีสังคมแบบพหุวัฒนธรรมในจังหวัดสงขลาและสตูล

๒) รายได้จากการท่องเที่ยวของภาคใต้อยู่ในระดับสูง โดยปี ๒๕๖๐ ภาคใต้มีรายได้จากการท่องเที่ยว ๗๗๔,๐๔๘.๗ ล้านบาท ขยายตัวร้อยละ ๑๒.๘ เมื่อเทียบกับปีที่ผ่านมา และขยายตัวร้อยละ ๑๒๔.๑ เมื่อเทียบกับปี ๒๕๕๕ คิดเป็นร้อยละ ๓๑.๓๓ ของรายได้จากการท่องเที่ยวทั่วประเทศ จังหวัดที่มีรายได้จากการท่องเที่ยวมากที่สุด คือ จังหวัดภูเก็ต ๔๒๓,๐๑๒.๙ ล้านบาท รองลงมาคือ จังหวัดกระบี่ และ สุราษฎร์ธานี สำหรับการขยายตัวเฉลี่ยของรายได้จากการท่องเที่ยวในช่วง ๕ ปี (พ.ศ. ๒๕๕๕-๒๕๕๙) ร้อยละ ๑๗.๙ สูงกว่าระดับประเทศที่มีอัตราการขยายตัวเฉลี่ยร้อยละ ๑๔.๓

๓) รายจ่ายของนักท่องเที่ยวและระยะเวลาพำนักรวมส่วนใหญ่จะกระจุกตัวใน แหล่งท่องเที่ยวทางทะเล ในปี ๒๕๖๐ จังหวัดที่มีรายจ่ายเฉลี่ยต่อคนต่อวันมากที่สุด คือ จังหวัดภูเก็ต ๗,๒๕๖.๗ บาท รองลงมา คือ จังหวัดพังงา ๕,๐๙๐.๗ บาท จังหวัดกระบี่ ๕,๐๓๔.๒ บาท และจังหวัดที่ นักท่องเที่ยวมีระยะเวลาพำนักรวมมากที่สุด คือ จังหวัดพังงา ๕.๓ วัน รองลงมา คือ จังหวัดสุราษฎร์ธานี ๔.๖ วัน และจังหวัดกระบี่ ๔.๕ วัน ซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นจังหวัดที่มีแหล่งท่องเที่ยวบริเวณชายฝั่งทะเลเป็นหลัก ขณะที่ แหล่งท่องเที่ยวบนบกยังไม่เป็นที่รู้จัก และมีรายจ่ายเฉลี่ยต่อคนต่อวันและวันพำนักรวม น้อย โดยจังหวัดพัทลุง นักท่องเที่ยวมีรายจ่ายเฉลี่ยต่อคนต่อวัน ๑,๓๘๙.๙ บาท ระยะเวลาพำนักรวม ๑.๙ วัน น้อยที่สุดของภาค

๔) จำนวนนักท่องเที่ยวของภาคใต้ขยายตัวอย่างต่อเนื่อง แต่ยังคงกระจุกอยู่ใน แหล่งท่องเที่ยวหลักของแต่ละพื้นที่ โดยแหล่งท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียงในพื้นที่ส่วนใหญ่เป็นแหล่งท่องเที่ยว ทางทะเลใน จังหวัดภูเก็ต กระบี่ เกาะสมุย และเกาะพะงัน จังหวัดสุราษฎร์ธานี และแหล่งท่องเที่ยวนันทนาการ ในจังหวัดสงขลา ซึ่งในปี ๒๕๖๐ ภาคใต้มีนักท่องเที่ยวจำนวน ๔๘.๙ ล้านคน ขยายตัวร้อยละ ๖.๓ เมื่อเทียบกับปีที่ผ่านมา และขยายตัวร้อยละ ๕๙.๕ จากปี ๒๕๕๕ และคิดเป็นสัดส่วนร้อยละ ๑๖.๙ ของนักท่องเที่ยว ทั้งประเทศ นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่เป็นชาวจีน มาเลเซีย และเยอรมัน จังหวัดที่มีนักท่องเที่ยวมากที่สุด คือ จังหวัดภูเก็ตมีนักท่องเที่ยว ๑๔ ล้านคน คิดเป็นร้อยละ ๒๘.๖ ของนักท่องเที่ยวรวมของภาค รองลงมาคือ จังหวัดสงขลา

กระบี่ สุราษฎร์ธานี และพังงา สำหรับการขยายตัวเฉลี่ยของนักท่องเที่ยวในช่วง ๕ ปี (พ.ศ.๒๕๕๕-๒๕๕๙) ร้อยละ ๑๑.๘ สูงกว่าระดับประเทศที่มีอัตราการขยายตัวเฉลี่ยร้อยละ ๘.๘

๓.๓ เศรษฐกิจระดับครัวเรือน

๓.๓.๑ รายได้เฉลี่ยครัวเรือนภาคใต้สูงกว่าประเทศ โดยปี ๒๕๖๐ ภาคใต้มีรายได้ครัวเรือนเฉลี่ย ๒๗,๘๘๙ บาทต่อเดือน สูงกว่าประเทศซึ่งมีรายได้เฉลี่ยครัวเรือนที่ ๒๓,๘๓๙ บาทต่อเดือน และเพิ่มขึ้นจาก ๒๑,๑๘๖ บาทต่อเดือน ในปี ๒๕๕๕ จังหวัดที่มีรายได้เฉลี่ยครัวเรือนสูงสุดของภาค คือ จังหวัดภูเก็ต ๓๙,๕๙๓ บาทต่อเดือน รองลงมา คือ จังหวัดสุราษฎร์ธานี ๓๘,๐๒๕ บาทต่อเดือน ส่วนจังหวัดที่มีรายได้เฉลี่ยครัวเรือนต่ำสุด คือ จังหวัดพัทลุง ๒๐,๕๐๘ บาทต่อเดือน

๓.๓.๒ หนี้สินครัวเรือนภาคใต้สูงกว่าประเทศ โดยปี ๒๕๖๐ ภาคใต้มีหนี้สินเฉลี่ยครัวเรือน ๑๘๘,๑๑๔ บาท สูงกว่าประเทศซึ่งมีหนี้สินเฉลี่ยครัวเรือน ๑๗๓,๕๓๕ บาทต่อเดือน และเพิ่มขึ้นจาก ๑๓๓,๖๕๐ บาท ในปี ๒๕๕๕ จังหวัดที่มีหนี้สินเฉลี่ยครัวเรือนสูงสุด คือ จังหวัดกระบี่ ๒๘๙,๒๓๗ บาท รองลงมา คือ จังหวัดสุราษฎร์ธานี และภูเก็ต ที่ ๒๔๐,๔๖๒ และ ๒๓๙,๕๕๒ บาท ตามลำดับ ส่วนจังหวัดที่มีหนี้สินเฉลี่ยครัวเรือนต่ำสุด คือ จังหวัดพังงา ๑๓๑,๖๔๖ บาท

๔. ประชากรและสังคม

๔.๑ ประชากร

๔.๑.๑ จำนวนประชากรรวมของภาคใต้เพิ่มขึ้นสูงกว่าค่าเฉลี่ยของประเทศ โดยปี ๒๕๖๐ ภาคใต้มีประชากร ๗.๓๗ ล้านคน อัตราการเพิ่มของประชากรปี ๒๕๕๕ - ๒๕๖๐ เฉลี่ยร้อยละ ๐.๖๕ ในขณะที่ ประเทศมีอัตราการเพิ่มเฉลี่ยร้อยละ ๐.๕๓ จังหวัดนครศรีธรรมราช มีประชากรมากที่สุด ๑.๕๖ ล้านคน รองลงมา คือ จังหวัดสงขลา ๑.๔๒ โดยจังหวัดระนองมีประชากรน้อยที่สุด ๐.๑๙ ล้านคน ๔.๑.๒ สัดส่วนประชากรสูงอายุเพิ่มขึ้น โดยเพิ่มขึ้นจากร้อยละ ๑๒.๒๗ ในปี ๒๕๕๕ เป็นร้อยละ ๑๔.๕๕ ในปี ๒๕๖๐ ส่งผลให้ประชากรแรงงานต้องรับภาระในการดูแลผู้สูงอายุมากขึ้น โดยในปี ๒๕๖๐ ประชากรแรงงาน ๔ คน ดูแลผู้สูงอายุ ๑ คน ในขณะที่สัดส่วนประชากรวัยเด็กลดลงอย่างต่อเนื่องจากร้อยละ ๒๑.๑๕ ในปี ๒๕๕๕ เป็นร้อยละ ๑๙.๘๒ ในปี ๒๕๖๐ เช่นเดียวกับประชากรวัยแรงงานที่มีสัดส่วนลดลงจากร้อยละ ๖๖.๕๘ เหลือร้อยละ ๖๕.๖๓ ในปี ๒๕๖๐ ๔.๑.๓ ประชากรเมืองโดยรวมเพิ่มขึ้น จาก ๒.๑๓ ล้านคน ในปี ๒๕๕๕ เป็น ๒.๒๗ ล้านคน ในปี ๒๕๖๐ หรือเพิ่มขึ้นร้อยละ ๖.๘๘ (สูงกว่าระดับประเทศที่เพิ่มขึ้นร้อยละ ๓.๘๓) โดยจังหวัดภูเก็ตมีอัตรา การขยายตัวของประชากรเมืองเฉลี่ยในช่วง ๖ ปี(พ.ศ.๒๕๕๕-๒๕๖๐) ร้อยละ ๔๒.๗๒ รองลงมา คือ จังหวัด กระบี่ และจังหวัดสุราษฎร์ธานี ร้อยละ ๖.๙๘ และ ๓.๙๖ ตามลำดับ จะเห็นได้ว่าจังหวัดที่มีอัตราการเพิ่มของ ประชากรเมืองในอัตราสูงส่วนใหญ่เป็นจังหวัดที่เป็นเมืองศูนย์กลางความเจริญด้านเศรษฐกิจและการท่องเที่ยวของภาค ๔.๒ แรงงาน ๔.๒.๑ ส่วนใหญ่มีความรู้ระดับประถมศึกษาหรือต่ำกว่า โดยในปี ๒๕๖๐ มีกำลังแรงงาน ๖.๐๓ ล้านคน ส่วนใหญ่อยู่ในภาคเกษตร ร้อยละ ๔๑.๐๙ ของกำลังแรงงานของภาค แรงงานที่มีความรู้ระดับ ประถมศึกษาหรือต่ำกว่ามีจำนวน ๒.๘๖ ล้านคน ขณะที่แรงงานที่มีการศึกษาระดับวิชาชีพชั้นสูง และ อาชีวศึกษามีน้อยมาก คิดเป็น สัดส่วนร้อยละ ๑๑.๑๑ ของแรงงานทั้งหมด ซึ่งอาจจะส่งผลให้ขาดแรงงานที่มี ทักษะด้านวิชาชีพในอนาคต ๔.๒.๒ แรงงานต่างด้าว ในปี ๒๕๖๐ ภาคใต้มีแรงงานต่างด้าวที่เป็นสัญชาติ เมียนมา ลาว และ กัมพูชา (ข้อมูล ณ เดือนธันวาคม ๒๕๖๐) จำนวน ๓๐๑,๖๙๔ คน หรือ ร้อยละ ๘๒ ของ

แรงงานต่างด้าว ส่วนใหญ่แรงงาน ๓ สัญชาติจะทำงานเกี่ยวกับกิจกรรมการก่อสร้าง เกษตรและปศุสัตว์ และ
ผู้รับใช้ในบ้าน

๔.๓ การศึกษา

๔.๓.๑ สถาบันการศึกษามีทุกระดับ โดยมีระดับอุดมศึกษาสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ
แบ่งเป็น มหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐ จำนวน ๓ แห่ง ได้แก่ มหาวิทยาลัยทักษิณ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
และ มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์ ซึ่งมีที่ตั้งและวิทยาเขตครอบคลุม ๗ จังหวัด มหาวิทยาลัยของรัฐ ๙ แห่ง สถาบัน
การอาชีวศึกษา จำนวน ๔ สถาบัน วิทยาลัยสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา จำนวน ๖๗ แห่ง
สังกัดกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา สถาบันการพลศึกษา จำนวน ๓ แห่ง ได้แก่ สถาบันการพลศึกษาชุมพร
กระบี่ และตรัง และมหาวิทยาลัยเอกชน จำนวน ๓ แห่ง

๔.๓.๒ จำนวนปีการศึกษาเฉลี่ยของประชากรใกล้เคียงค่าเฉลี่ยประเทศ ในปี ๒๕๖๐
ประชากรมีจำนวนปีการศึกษาเฉลี่ย ๙.๓๖ ในขณะที่ระดับประเทศมีปีการศึกษาเฉลี่ย ๙.๖๒ โดยจังหวัด ที่มี
จำนวนปีการศึกษาเฉลี่ยสูงสุดสามจังหวัดแรก ได้แก่ จังหวัดภูเก็ต สงขลา และตรัง มีปีการศึกษาเฉลี่ย ๑๐.๔
๑๐.๒ และ ๙.๕ ปี ตามลำดับ

๔.๓.๓ ผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาอยู่ในระดับต่ำกว่าค่าเฉลี่ย โดยผลการสอบ O-NET ชั้น ม.
๓ (๔ วิชาหลัก) ในปีการศึกษา ๒๕๖๐ มีคะแนนเฉลี่ย ๔๓.๓๑ คะแนนสูงกว่าระดับประเทศที่มีคะแนนเฉลี่ย
๔๑.๗๘ ซึ่งต่ำกว่าเกณฑ์ค่าเฉลี่ย ๕๐ คะแนนในทุกวิชา โดยวิชาภาษาไทยมีคะแนนเฉลี่ยสูงสุด ๔๙.๔๘ คะแนน
รองลงมา คือ วิชาวิทยาศาสตร์มีคะแนนเฉลี่ย ๓๒.๗๐ คะแนน และวิชาคณิตศาสตร์ มีคะแนนต่ำสุด ๒๖.๕๙
คะแนน

๔.๔ สาธารณสุข

๔.๔.๑ สถานบริการสาธารณสุข ภาคใต้มีโรงพยาบาลศูนย์ (รพศ.) ๕ แห่ง โรงพยาบาล
ทั่วไป (รพท.) ๑๑ แห่ง และโรงพยาบาลชุมชน (รพช.) ๑๐๙ แห่ง

๔.๔.๒ ประชาชนสามารถเข้าถึงบริการสาธารณสุขมากขึ้น แต่ยังคงกระจุกตัวอยู่ใน เมือง
ใหญ่ โดยมีสัดส่วนแพทย์ต่อประชากร ๒,๐๓๒ คน ในปี ๒๕๖๐ สูงกว่าระดับประเทศที่มีสัดส่วนแพทย์ ต่อ
ประชากร ๑,๘๗๐ คน จังหวัดภูเก็ตมีสัดส่วนแพทย์ต่อประชากรน้อยที่สุด คิดเป็น ๑,๐๒๓ คน รองลงมา คือ
จังหวัดสงขลาและสุราษฎร์ธานี คิดเป็น ๑,๒๔๐ คน และ ๑,๙๐๒ คน ตามลำดับ ในขณะที่บางจังหวัดยังมี
สัดส่วนแพทย์ต่อประชากรสูง เช่น จังหวัดพัทลุง สตูล และกระบี่ คิดเป็น ๓,๖๙๖ คน ๓,๕๙๒ คน และ
๓,๓๘๐ คน ตามลำดับ

๔.๔.๓ ประชาชนเจ็บป่วยด้วยโรคไม่ติดต่อที่ป้องกันได้เพิ่มขึ้น โดยอัตราการเจ็บป่วย ด้วย
๕ โรคหลัก ได้แก่ โรคหัวใจ โรคเบาหวาน โรคความดันโลหิตสูง โรคหลอดเลือดสมอง และโรคมะเร็ง เพิ่มขึ้น
จาก ๓,๗๕๒ คนต่อประชากรแสนคน ในปี ๒๕๕๕ เป็น ๕,๖๔๒ คนต่อประชากรแสนคนในปี ๒๕๕๙ ต่ำกว่า
ระดับประเทศที่มีอัตราการเจ็บป่วยด้วย ๕ โรคหลัก ๖,๐๙๐ คนต่อประชากรแสนคน จังหวัดภูเก็ตมี อัตราการ
เจ็บป่วยมากที่สุด คิดเป็น ๗,๐๓๘ คนต่อประชากรแสนคน รองลงมา คือ จังหวัดพังงา และจังหวัด สงขลา คิด
เป็น ๖,๙๐๑ และ ๖,๓๓๙ คนต่อประชากรแสนคน ตามลำดับ เมื่อพิจารณาจากโรคที่เจ็บป่วย พบว่า เจ็บป่วย
ด้วยโรคความดันโลหิตสูงมากที่สุด คิดเป็น ๑,๘๘๖ คนต่อประชากรแสนคน รองลงมาคือ โรคหัวใจ
โรคเบาหวาน โรคมะเร็ง และโรคหลอดเลือดสมอง คิดเป็น ๑,๓๘๗ ๑,๐๗๔ ๗๖๓ และ ๕๓๐ คนต่อประชากร
แสนคน ตามลำดับ ๑

๔.๕ ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน สัดส่วนคดีความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินลดลง แต่คดียาเสพติดมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น ภาคใต้มีจำนวนคดีความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินลดลง โดยลดลงจาก ๑๕๐ คดีต่อประชากรแสนคน ในปี ๒๕๕๕ เป็น ๑๔๔ คดีต่อประชากรแสนคน ในปี ๒๕๖๐ จังหวัดภูเก็ตมีสัดส่วนคดีสูงสุด ๒๖๑ คดีต่อประชากร แสนคน รองลงมา คือ จังหวัดพังงาและกระบี่มีสัดส่วนคดีต่อประชากรแสนคน เท่ากับ ๑๘๐ และ ๑๗๘ คดี ขณะที่สัดส่วนคดียาเสพติดมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นจาก ๖๖๘ คดีต่อประชากรแสน ในปี ๒๕๕๕ เป็น ๙๕๘ คดีต่อ ประชากรแสนคนในปี ๒๕๖๐ จังหวัดภูเก็ตมีสัดส่วนคดียาเสพติดสูงสุดเท่ากับ ๑,๖๔๒ คดีต่อประชากร แสนคน รองลงมาจังหวัดสุราษฎร์ธานี ๑,๒๔๕ คดีต่อประชากรแสนคน นอกจากนี้ พื้นที่บางส่วนของภาคใต้ โดยเฉพาะในพื้นที่ ๔ อำเภอของจังหวัดสงขลา (อำเภอจะนะ อำเภอเทพา อำเภอนาทวี และอำเภอสะบ้าย้อย) ยังเป็นพื้นที่ที่ได้รับผลกระทบจากเหตุการณ์ความไม่สงบ อย่างไรก็ตาม ภาครัฐได้ดำเนินนโยบายเพื่อแก้ไขปัญหาดังกล่าวอย่างต่อเนื่อง จึงทำให้การเกิดเหตุการณ์ในพื้นที่มีแนวโน้มลดลง

๔.๖ สัดส่วนคนจน สัดส่วนคนจนเพิ่มขึ้นเล็กน้อย สัดส่วนคนจนภาคใต้ เพิ่มขึ้นจากร้อยละ ๗.๓๕ ในปี ๒๕๕๕ เป็น ร้อยละ ๙.๕๕ ในปี ๒๕๖๐ จังหวัดพัทลุงมีสัดส่วนคนจนสูงสุตร้อยละ ๑๘.๖๗ รองลงมา คือ จังหวัดระนอง และนครศรีธรรมราช มีสัดส่วนคนจนร้อยละ ๑๖.๙ และ ๑๔.๑๙ ตามลำดับ และจังหวัดภูเก็ตมี สัดส่วนคนจน ต่ำสุด ร้อยละ ๐.๐๗

๕. ทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม และภัยพิบัติ

๕.๑ สถานการณ์ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

๕.๑.๑ พื้นที่ป่าไม้เพิ่มขึ้นเพียงเล็กน้อย โดยในปี ๒๕๖๐ ภาคใต้มีพื้นที่ป่าไม้จำนวน ๙.๓๖ ล้านไร่ คิดเป็นร้อยละ ๒๓.๘ ของพื้นที่ภาค และคิดเป็นร้อยละ ๙.๒ ของพื้นที่ป่าไม้ทั่วประเทศ ต่ำกว่า เป้าหมายแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๒ ค่อนข้างมาก ที่กำหนดให้สัดส่วนของพื้นที่ป่าไม้เพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ ๔๐ ของพื้นที่ประเทศ โดยมีอัตราการเพิ่มขึ้นจากปี ๒๕๕๙ ร้อยละ ๐.๐๙ หรือเพิ่มขึ้นจำนวน ๘,๕๐๑.๓๖ ไร่ อย่างไรก็ตามหากเทียบกับปี ๒๕๕๑ พื้นที่ป่าไม้ลดลงถึงร้อยละ ๑๒.๒ หรือลดลง ๑,๓๐๕,๓๒๐.๘๘ ไร่ ซึ่งการลดลงของพื้นที่ป่าไม้มีสาเหตุหลักมาจากการบุกรุกพื้นที่เพื่อปลูกยางพาราและปาล์มน้ำมัน เนื่องจาก ในช่วงปี ๒๕๕๓ - ๒๕๕๖ ราคาของยางพาราและปาล์มน้ำมันปรับตัวสูงขึ้นมาก ทำให้เกษตรกรรวมทั้งนายทุน บุกเบิกพื้นที่ป่าเพื่อปลูกพืช อย่างไรก็ตาม หากเปรียบเทียบตั้งแต่ปี ๒๕๕๖-๒๕๖๐ พบว่า พื้นที่ป่าไม้ของภาคใต้ เพิ่มขึ้นเฉลี่ยร้อยละ ๐.๐๖ ต่อปี ส่วนหนึ่งน่าจะมาจากราคาพืชเศรษฐกิจหลักตกต่ำในช่วงเวลาดังกล่าว ทำให้การบุกรุกน้อยลง ประกอบกับมีโครงการปลูกป่าทั้งภาครัฐและภาคเอกชนอย่างต่อเนื่อง และหากพิจารณาสัดส่วนพื้นที่ป่าของจังหวัด พบว่า จังหวัดสุราษฎร์ธานีมีสัดส่วนพื้นที่ป่าไม้เทียบกับพื้นที่ ป่าไม้ของภาคใต้สูงสุตร้อยละ ๒๕.๐ รองลงมา คือ จังหวัดนครศรีธรรมราชร้อยละ ๑๑.๙ และจังหวัดระนอง ร้อยละ ๑๑.๕ ทั้งนี้หากพิจารณาจากการเพิ่มขึ้นของพื้นที่ป่าไม้เทียบกับปี ๒๕๕๙ พบว่า จังหวัดนครศรีธรรมราชมี พื้นที่ป่าไม้เพิ่มขึ้นมากที่สุดจำนวน ๕,๐๕๑ ไร่ ขณะที่จังหวัดชุมพรมีพื้นที่ป่าไม้ลดลงมากที่สุด จำนวน ๗,๔๑๓ ไร่ ภาคใต้มีพื้นที่ป่าชายเลน ๑.๒๘ ล้านไร่ คิดเป็นร้อยละ ๓.๓ ของพื้นที่ภาค ในช่วงปี ๒๕๔๗-๒๕๕๗ มีพื้นที่ป่าชายเลนลดลงจาก ๑.๓๓ ล้านไร่ ในปี ๒๕๔๗ เป็น ๑.๒๘ ล้านไร่ ในปี ๒๕๕๗ จากการถูกเปลี่ยนการใช้ประโยชน์เพื่อเพาะเลี้ยงชายฝั่ง

๕.๑.๒ ปริมาณน้ำในอ่างเก็บน้ำขนาดใหญ่เพิ่มขึ้น ปริมาณน้ำท่าของภาคใต้มาจากลุ่มน้ำหลัก ๔ แห่ง คือ ลุ่มน้ำภาคใต้ฝั่งตะวันออก ลุ่มน้ำตาปี ลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา และลุ่มน้ำภาคใต้ฝั่งตะวันตก มีค่ารายปีเฉลี่ย ๖๑,๘๑๖ ล้านลูกบาศก์เมตร จากสถิติปริมาณการเก็บกักน้ำได้ของอ่างเก็บน้ำขนาดใหญ่ของ

ภาคใต้จำนวน ๑ อ่าง คือ อ่างเก็บน้ำรัชชประภา ซึ่งในช่วงปี ๒๕๕๖-๒๕๖๐ มีปริมาณน้ำที่เก็บกักได้เพิ่มขึ้นเฉลี่ยร้อยละ ๒.๔ โดยในปี ๒๕๖๐ กักเก็บน้ำได้ปริมาณ ๔,๙๒๘ ลูกบาศก์เมตร คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ ๗๔.๔ เพิ่มขึ้นร้อยละ ๓.๓ จากปี ๒๕๕๙ หรือเก็บได้เพียงร้อยละ ๗.๗ ของปริมาณน้ำท่ารายปี ถึงแม้ว่าความสามารถในการกักเก็บจะค่อนข้างต่ำแต่ไม่ส่งผลต่อการอุปโภคบริโภคและการทำการเกษตรของประชาชนมากนัก เนื่องจากมีแหล่งน้ำตามธรรมชาติที่สามารถกักเก็บน้ำได้อยู่เป็นจำนวนมากรวมทั้งมีปริมาณน้ำฝนค่อนข้างมาก

๕.๑.๓ คุณภาพแหล่งน้ำลดลง โดยส่วนใหญ่อยู่ในเกณฑ์พอใช้จากการประเมินคุณภาพแหล่งน้ำสำคัญของภาคใต้ จำนวน ๙ แห่ง ในช่วงปี ๒๕๕๖-๒๕๖๐ จำนวนแหล่งน้ำที่อยู่ในเกณฑ์ดีและในเกณฑ์เสื่อมโทรมลดลง โดยในปี ๒๕๖๐ เมื่อเปรียบเทียบกับปี ๒๕๕๙ พบว่า คุณภาพน้ำของแหล่งน้ำสำคัญส่วนใหญ่ อยู่ในเกณฑ์พอใช้ โดยมีแม่น้ำที่มีคุณภาพอยู่ในเกณฑ์ดีลดลง ๒ แห่ง และไม่มีแม่น้ำอยู่ในเกณฑ์เสื่อมโทรม โดยแม่น้ำพุมดวงและแม่น้ำตรัง มีคุณภาพน้ำอยู่ในเกณฑ์พอใช้จากที่เคยอยู่ในเกณฑ์ดี และทะเลน้อยจากที่เคยอยู่ในเกณฑ์เสื่อมโทรมเปลี่ยนมาเป็นพอใช้ ๕.๑.๔ คุณภาพน้ำทะเลชายฝั่งดีขึ้น จากการตรวจประเมินคุณภาพน้ำทะเลชายฝั่งโดยดัชนี คุณภาพน้ำทะเล (Marine Water Quality Index) ของกรมควบคุมมลพิษ ในปี ๒๕๖๐ พบว่า คุณภาพน้ำทะเล มีแนวโน้มดีขึ้น โดยคุณภาพน้ำทะเลชายฝั่งที่อยู่ในเกณฑ์พอใช้ถึงดีมีร้อยละ ๙๖ เพิ่มขึ้นจาก พ.ศ. ๒๕๕๕ ที่เท่ากับร้อยละ ๙๑ และเกณฑ์เสื่อมโทรมถึงเสื่อมโทรมมาก ร้อยละ ๔ ลดลงจาก พ.ศ. ๒๕๕๕ ที่เท่ากับ ร้อยละ ๙ โดยพบว่าคุณภาพน้ำอ่าวไทยฝั่งตะวันออก อ่าวไทยฝั่งตะวันตก และชายฝั่งอันดามัน อยู่ในเกณฑ์ดี ยกเว้นคุณภาพน้ำทะเลบริเวณอ่าวไทยตอนในที่อยู่ในเกณฑ์พอใช้ บริเวณที่มีคุณภาพน้ำทะเลดีที่สุดอยู่ใน ๕ อันดับแรกของประเทศ คือ อ่าวสะพลี และอ่าวทุ่งวัวแล่น จังหวัดชุมพร ทะเลแหวก หาดตันไทร เกาะพีพี จังหวัดกระบี่ ขณะที่บริเวณที่มีคุณภาพน้ำทะเลเสื่อมโทรมที่สุดใน ๕ อันดับแรก คือ ปากคลองท่าเคย จังหวัดสุราษฎร์ธานีและเมื่อพิจารณาในช่วง ๑๐ ปีที่ผ่านมา (พ.ศ. ๒๕๕๑-๒๕๖๑) พบว่า คุณภาพน้ำทะเล ชายฝั่งมีแนวโน้มดีขึ้น โดยส่วนใหญ่อยู่ในเกณฑ์พอใช้ และ ใน พ.ศ. ๒๕๖๐ มีคุณภาพน้ำทะเลชายฝั่ง อยู่ในเกณฑ์ดีมากที่สุด ๕.๑.๕ ปริมาณขยะมูลฝอยมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นเล็กน้อย ในช่วงปี ๒๕๕๖-๒๕๕๙ ภาคใต้ มีปริมาณขยะมูลฝอยที่เกิดขึ้นเพิ่มขึ้นเฉลี่ยร้อยละ ๑.๑๓ ต่อปี โดยในปี ๒๕๕๙ มีปริมาณขยะที่เกิดขึ้นทั้งสิ้น ๒.๗๐ ล้านตัน/ปีคิดเป็น ๗,๔๐๙ ตัน/วัน หรือคิดเป็นร้อยละ ๘.๗ ของปริมาณขยะที่เกิดขึ้นทั้งประเทศ โดยปริมาณของขยะมูลฝอยมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นในอัตราที่ลดลง กล่าวคือ ในปี ๒๕๕๗ มีปริมาณเพิ่มขึ้นร้อยละ ๔.๑ ปี ๒๕๕๘ มีปริมาณเพิ่มขึ้นเพียงร้อยละ ๐.๓ และปี ๒๕๕๙ มีปริมาณลดลง ร้อยละ ๐.๖ หรือมีแนวโน้ม ที่ดีขึ้นนั่นเอง จังหวัดที่มีปริมาณขยะมากที่สุดเป็นจังหวัดที่มีขนาดใหญ่มีประชากรอาศัยอยู่มากและจังหวัด ที่เป็นเมืองท่องเที่ยวที่สำคัญของภาค คือ จังหวัดสงขลา คิดเป็นร้อยละ ๒๑.๙ รองลงมาคือจังหวัด สุราษฎร์ธานี และจังหวัดนครศรีธรรมราช คิดเป็นร้อยละ ๑๔.๐ และ ๑๓.๖ ตามลำดับ อย่างไรก็ตาม สัดส่วน ขยะที่กำจัดอย่างถูกต้องตามหลักวิชาการในภาคยังคงมีน้อย โดยในปี ๒๕๕๙ มีสัดส่วนขยะที่กำจัดถูกต้องตาม หลักวิชา จำนวน ๐.๘๕ ล้านตัน คิดเป็นร้อยละ ๓๑.๓ และสัดส่วนขยะที่ถูกนำไปใช้ประโยชน์จำนวน ๐.๖๖ ล้านตัน คิดเป็นร้อยละ ๒๔.๓ ของปริมาณขยะที่เกิดขึ้นทั้งหมดของภาค ส่วนหนึ่งมาจากการที่รัฐบาล กำหนดให้ปัญหาขยะเป็นวาระแห่งชาติ ซึ่งทำให้หน่วยงานและภาคส่วนที่เกี่ยวข้องตระหนัก และให้ความสำคัญ ในการร่วมกันแก้ไขปัญหาขยะมากขึ้น ส่งผลให้ในช่วงปี ๒๕๕๖ - ๒๕๕๙ ปริมาณขยะตกค้างของภาคมีแนวโน้ม ลดลง โดยลดลงเฉลี่ยร้อยละ ๒๕.๕ ต่อปีโดยปี ๒๕๕๙ มีปริมาณขยะตกค้างลดลงจากปี ๒๕๕๘ จำนวน ๐.๑๓ ล้านตัน หรือลดลงร้อยละ ๕.๗

๕.๒ สถานการณ์ด้านภัยพิบัติ

๕.๒.๑ ไฟไหม้ป่ามีแนวโน้มลดลง จากสถิติในช่วงปี ๒๕๕๖ – ๒๕๖๐ พบว่า มีอัตราการเกิดไฟป่าลดลงเฉลี่ยร้อยละ ๒๓.๒ ต่อปี โดยปี ๒๕๖๐ มีพื้นที่ป่าที่ถูกไฟไหม้จำนวน ๖๒๗ ไร่ ซึ่งมีพื้นที่อยู่ในจังหวัดพัทลุงสัดส่วนมากที่สุด ร้อยละ ๕๘.๓๗ รองลงมาอยู่ในจังหวัดนครศรีธรรมราช ร้อยละ ๓๓.๖๒ และจังหวัด สงขลา ร้อยละ ๗.๙๗ สาเหตุคาดว่ามาจากชาวบ้านบุกรุกพื้นที่โดยการแผ้วถางและเผาป่าเพื่อใช้ทำการเกษตร

๕.๒.๒ สถานการณ์อุทกภัยมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น จำนวนครัวเรือนที่ได้รับผลกระทบจากอุทกภัย เพิ่มขึ้นค่อนข้างมากเมื่อเทียบกับปี ๒๕๕๗ ที่มีผลกระทบจำนวน ๑๕๕,๘๖๔ ครัวเรือน ขณะที่ในปี ๒๕๕๙ และ ๒๕๖๐ ได้รับผลกระทบ ๒๖๖,๘๒๒ และ ๒๙๑,๗๑๙ ครัวเรือน ตามลำดับ โดยสถานการณ์น้ำท่วมที่เกิดขึ้นในช่วงปี ๒๕๕๗ – ๒๕๖๐ เป็นสถานการณ์น้ำท่วมที่เกิดขึ้นตามฤดูกาล อย่างไรก็ตามพบว่าในปี ๒๕๖๐ มีปริมาณน้ำฝนสะสมสูงส่งผลให้เกิดความเสียหายค่อนข้างมากเมื่อเทียบกับช่วงปีที่ผ่านมา

๕.๒.๓ สถานการณ์ภัยแล้งมีแนวโน้มลดลง ในช่วงปี ๒๕๕๕ - ๒๕๕๙ มีแนวโน้มสร้างความเสียหาย ลดลง โดยในปี ๒๕๕๙ ภาคใต้ประสบปัญหาภัยแล้งจำนวน ๑,๖๕๐ หมู่บ้าน ๑๔๒,๘๓๒ ครัวเรือน คิดเป็น มูลค่าความเสียหาย ๓๐,๔๘๙,๔๑๐ บาท จังหวัดที่ประสบภัยแล้ง ได้แก่ นครศรีธรรมราช พังงา กระบี่ ตรัง สุราษฎร์ธานี และสตูล

๕.๒.๔ การกัดเซาะชายฝั่งทะเลยังคงเป็นปัญหาสำคัญ ในปี ๒๕๖๐ ชายฝั่งทะเลภาคใต้ ถูกกัดเซาะรวม ๒๒๓.๙๗ กิโลเมตร คิดเป็นร้อยละ ๓๑.๘ ของชายฝั่งทะเลที่ถูกกัดเซาะทั้งประเทศ ในจำนวนนี้เป็นกัดเซาะในจังหวัดนครศรีธรรมราชมากที่สุด รองลงมาเป็นจังหวัดสงขลาและภูเก็ต ทั้งนี้ การเกิดปัญหาการกัดเซาะชายฝั่งส่วนหนึ่งมาจากการขยายตัวของกิจกรรมการใช้ประโยชน์พื้นที่ชายฝั่งทะเล ที่มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงของระบบนิเวศ เช่น การปลูกสร้างสิ่งสาธารณูปโภค และการขยายตัวของชุมชนรุกล้ำชายฝั่ง การบุกรุกทำลายป่าชายเลนที่เป็นแนวกำบังคลื่นลมตามธรรมชาติ เป็นต้น รวมทั้งภาวะความแปรปรวนของ สภาพภูมิอากาศที่มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงทิศทางของกระแสน้ำในทะเล และการเกิดคลื่นลมที่รุนแรงมากขึ้น

๖. สภาวะแวดล้อมของภาคใต้

๖.๑ จุดแข็ง

๖.๑.๑ มีแหล่งท่องเที่ยวทางทะเลที่สวยงามหลายแห่งทั้งทะเลอ่าวไทยและอันดามัน โดยเฉพาะแหล่งท่องเที่ยวหมู่เกาะมีชื่อเสียงในระดับนานาชาติ อาทิ ภูเก็ต พังงา สมุย พะงัน และหลีเป๊ะ รวมทั้งชายหาดและหมู่เกาะ จังหวัดชุมพร สามารถเชื่อมโยงกับเขต The Royal Coast ของภาคกลาง

๖.๑.๒ แหล่งท่องเที่ยวทางบกตอนในมีศักยภาพและหลากหลายกระจายอยู่ทั่วภาค ทั้งแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่อุดมสมบูรณ์และสวยงาม (เช่น อุทยานแห่งชาติเขาลงง เขื่อนรัชชประภา น้ำแร่และน้ำพุร้อนเค็ม เป็นต้น) รวมทั้งแหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์และอารยธรรม (วัดพระมหาธาตุ วรมหาวิหาร และพระบรมธาตุไชยา) สามารถพัฒนาการเชื่อมโยงเส้นทางการท่องเที่ยว โดยการจัดกลุ่ม การท่องเที่ยว อาทิ การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพและสปา การท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ และวัฒนธรรม รวมทั้งการท่องเที่ยวชุมชน

๖.๑.๓ เป็นแหล่งเพาะปลูกยางพารา ปาล์มน้ำมัน และไม้ผลเมืองร้อน เช่น เงาะ มะพร้าวทุเรียน มังคุด และกล้วยหอมทอง เป็นต้น รวมทั้งมีพื้นที่ราบลุ่มน้ำปากพนังและทะเลสาบสงขลาเป็นแหล่งปลูกข้าว ของภาค มีความพร้อมที่จะพัฒนาเพื่อยกระดับการผลิตให้เป็นสินค้ามูลค่าสูงและได้มาตรฐานการส่งออก

๖.๑.๔ มีแหล่งอุตสาหกรรมแปรรูปสินค้าเกษตรเพื่อการส่งออกที่สำคัญ อาทิ ยางแปรรูปขึ้นต้น ไม้ยางพารา และอาหารทะเลแช่แข็ง และเป็นที่ตั้งของนิคมอุตสาหกรรมภาคใต้ (Rubber City) รวมทั้งอำเภอสะเดา ยังเป็นพื้นที่อุตสาหกรรมแปรรูปยางพาราและเขตเศรษฐกิจพิเศษชายแดน

๖.๑.๕ แหล่งการเพาะเลี้ยงกุ้ง สัตว์น้ำชายฝั่ง และโคเนื้อของภาคที่มีศักยภาพ เอื้อต่อการพัฒนา อุตสาหกรรมการผลิตอาหารทะเลและโคเนื้อคุณภาพสูงให้ได้มาตรฐานสากลที่สามารถตอบสนองความต้องการ ของตลาดทั้งภายในและต่างประเทศ

๖.๑.๖ แหล่งทรัพยากรธรรมชาติทางทะเลและชายฝั่งที่อุดมสมบูรณ์ โดยเฉพาะป่าชายเลน ทั้งฝั่งอันดามันและอ่าวไทยซึ่งมีคุณค่าต่อระบบนิเวศวิทยา เป็นแหล่งห่วงโซ่อาหารของสัตว์น้ำ เป็นแนวป้องกันชายฝั่งและซับน้ำเสีย ซึ่งเป็นประโยชน์ต่อเศรษฐกิจและสังคม เป็นฐานการสร้างรายได้ให้กับภาคทั้งในสาขาการผลิตด้านเกษตร ประมง และบริการการท่องเที่ยว

๖.๑.๗ เป็นประตูการค้าชายแดนเชื่อมโยงกับประเทศมาเลเซียผ่านด่านชายแดนทั้ง ๙ แห่ง ซึ่งมีมูลค่าการค้าสูงที่สุดของประเทศ โดยมีโครงข่ายคมนาคมเชื่อมโยงกับภาคกลางและภาคตะวันออก รวมทั้งพื้นที่เศรษฐกิจภาคเหนือต่อเนื่องไปยังภาคใต้ของมาเลเซียและสิงคโปร์ รวมทั้งเชื่อมโยงด่านชายแดนเมียนมา ในจังหวัดระนองที่สามารถเชื่อมโยงกับเขตเศรษฐกิจพิเศษทวาย และกลุ่มประเทศ BIMSTEC ๖.๑.๘ มีสถาบันการศึกษาที่มีชื่อเสียงและเป็นที่ยอมรับในพื้นที่ อาทิ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ เป็นศูนย์กลางวิจัยนวัตกรรมและเทคโนโลยีที่สามารถนำมาต่อยอดในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม เช่น นวัตกรรมการแปรรูปยางพาราและปาล์มน้ำมัน รวมทั้งมีสถาบันการพัฒนาอาชีพ เช่น แพทย์ทางเลือก เป็นต้น มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย เป็นแหล่งองค์ความรู้ด้านวิจัยด้านเทคโนโลยีและนวัตกรรมที่สำคัญ ในพื้นที่ โดยเฉพาะนวัตกรรมการและเทคโนโลยีสถาปัตยกรรมและด้านการเกษตร

๖.๒ จุดอ่อน

๖.๒.๑ แหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญหลายแห่งของภาคยังมีปัญหาคุณภาพบริการ ทั้งด้าน สิ่งอำนวยความสะดวกในสถานที่ท่องเที่ยว ระบบรักษาความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของนักท่องเที่ยว ที่ยังไม่ได้มาตรฐาน รวมทั้งปัญหาความไม่สะดวกรวดเร็วในการเดินทางเชื่อมโยงแหล่งท่องเที่ยวต่างๆ ในขณะที่แหล่งท่องเที่ยวหมู่เกาะและชายหาดหลักของภาคมีปัญหาการกระจุกตัวของนักท่องเที่ยว ซึ่งเกินขีดความสามารถ ในการรองรับ (Carrying Capacity) ส่งผลให้ระบบบริการสาธารณูปโภคและสาธารณูปการไม่เพียงพอต่อการรองรับ ปริมาณนักท่องเที่ยวที่เพิ่มขึ้น

๖.๒.๒ การปลูกพืชเชิงเดี่ยว และเป็นการผลิตแบบดั้งเดิม รวมทั้งการแปรรูปเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มยังมีน้อย ทำให้มีความเสี่ยงจากความผันผวนของราคา โดยเฉพาะยางพาราและปาล์มน้ำมัน เนื่องจากเกษตรกรขาดความรู้การบริหารจัดการต้นทุนการผลิต การทำการเกษตรทฤษฎีใหม่ การใช้เทคโนโลยี และนวัตกรรมในการเพาะปลูกและการแปรรูป การพัฒนาการตลาด ตลอดจนการบริหารจัดการตลาดสมัยใหม่ รวมทั้งขาดการรวมกลุ่มเกษตรกรเพื่อลดต้นทุนการผลิตและวิสาหกิจชุมชนเพื่อสร้างความเข้มแข็ง

๖.๒.๓ ขาดแคลนแรงงานภาคการเกษตรและประมง รวมทั้งภาคการท่องเที่ยว ต้องพึ่งพาแรงงานจากต่างด้าว นอกจากนี้ แรงงานบางส่วนยังขาดทักษะฝีมือที่สอดคล้องกับความต้องการของตลาด ตลอดจนวิสาหกิจชุมชนยังขาดความรู้การจัดการตลาดสมัยใหม่

๖.๒.๔ ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมถูกทำลาย รวมทั้งปัญหาการกัดเซาะชายฝั่ง ภาคการเกษตรที่ใช้ปุ๋ยเคมีและสารเคมีในการเพาะปลูก การขยายตัวของเมืองและการเพิ่มขึ้นของจำนวนนักท่องเที่ยว โดยเฉพาะปัญหาปริมาณขยะและน้ำเสียจากแหล่งชุมชน และแหล่งท่องเที่ยวตามเกาะต่างๆ นอกจากนี้ การบุกรุกป่าต้นน้ำ การก่อสร้างบ้านเรือนและสิ่งก่อสร้างรุกล้ำลำน้ำ ส่งผลให้เกิดปัญหาการบริหารจัดการน้ำ รวมถึงคุณภาพน้ำ การใช้ประโยชน์พื้นที่ชายฝั่งที่ไม่เหมาะสม ทำให้บุกรุกป่าชายเลน ซึ่งเป็นสาเหตุที่เร่งให้ปัญหาการกัดเซาะชายฝั่งรุนแรงเพิ่มขึ้น รวมทั้งส่งผลกระทบต่อทรัพยากรประมงเสื่อมโทรม

๖.๒.๕ โครงสร้างประชากรที่เข้าสู่สังคมผู้สูงอายุส่งผลกระทบต่อแรงงานในภาคการผลิตของภาค โดยเฉพาะภาคการเกษตรที่ประสบปัญหาขาดแคลนแรงงานเป็นฐานเดิมอยู่แล้ว เมื่อเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุจะทำให้ ประชากรวัยแรงงานลดลง ต้องพึ่งพาแรงงานต่างด้าวหรือแรงงานนอกพื้นที่เพิ่มขึ้น

๖.๒.๖ ขาดแคลนบุคลากรทางการแพทย์โดยสถานพยาบาลขนาดใหญ่และแพทย์ยังกระจุกตัว อยู่ในเมืองสำคัญ ทำให้ประชาชนในพื้นที่ชนบทไม่สามารถเข้าถึงบริการทางการแพทย์ได้อย่างทั่วถึง

๖.๒.๗ ทรัพยากรธรรมชาติที่เป็นฐานการผลิตมีความเสื่อมโทรมจากการถูกบุกรุกและ ใช้ประโยชน์เพื่อขยายพื้นที่ทางการเกษตรและเพื่อกิจกรรมทางเศรษฐกิจ และปัญหาสิ่งแวดล้อมจากขยะ ที่เกิดจากชุมชนและโรงงานอุตสาหกรรม

๖.๓ โอกาส

๖.๓.๑ กระแสความนิยมในการดูแลสุขภาพ จะเป็นโอกาสในการพัฒนาธุรกิจบริการด้านสุขภาพและด้านการท่องเที่ยวในภาคใต้ เช่น การท่องเที่ยวแบบลองสเตย์ การท่องเที่ยวที่พักสัมผัสวัฒนธรรมชนบท (Homestay) การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพและสปา การบริการดูแลผู้สูงอายุ การบริการสุขภาพ รวมทั้งธุรกิจอาหารเสริมและผลิตภัณฑ์สมุนไพรเพื่อสุขภาพ เพื่อตอบสนองความต้องการของกลุ่มนักท่องเที่ยวที่หลากหลาย ๑๖ แผนพัฒนาภาคใต้

๖.๓.๒ การพัฒนาเมืองภูเก็ตเป็นเมืองอัจฉริยะต้นแบบ (Smart City) ที่มีการนำระบบเทคโนโลยี ดิจิทัลที่ทันสมัยมาใช้ในการให้บริการด้านต่างๆ เพื่ออำนวยความสะดวกให้นักท่องเที่ยว รวมทั้งระบบรักษา ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน ของประชาชนและนักท่องเที่ยว การพัฒนาคลังเตอร์ท่องเที่ยวอันดามัน (ภูเก็ต กระบี่ พังงา ตรัง และสตูล) ที่มุ่งเน้นการท่องเที่ยวทางทะเลระดับโลก บนฐานวัฒนธรรมอันดามัน พัฒนาให้จังหวัดภูเก็ตและจังหวัดกระบี่เป็นศูนย์กลางการเชื่อมโยงและกระจายนักท่องเที่ยว

๖.๓.๓ นโยบายการพัฒนาอุตสาหกรรมอาหารของรัฐบาลที่จะยกระดับการผลิตให้ได้มาตรฐานระดับโลกเพื่อการสร้างมูลค่าเพิ่ม โดยการส่งเสริมการวิจัยและพัฒนานวัตกรรมอาหาร โดยใช้วิทยาการอาหาร สนับสนุนการท่องเที่ยวเชิงอาหารที่ใช้วัตถุดิบและภูมิปัญญาท้องถิ่นที่สอดคล้องกับ ความต้องการของตลาด โดยสร้างความร่วมมือในรูปแบบประชารัฐ

๖.๓.๔ นโยบายการเชื่อมโยงโครงข่ายการคมนาคมขนส่ง โดยเฉพาะการพัฒนารถไฟทางคู่ และการพัฒนาระบบรางเชื่อมต่อไปยังชายแดนไทย - มาเลเซีย การพัฒนาสถานีขนส่งสินค้าทุ่งสง จังหวัด

นครศรีธรรมราชจะส่งผลให้มีการเชื่อมโยงโครงข่ายการขนส่งสินค้าและการเดินทางระหว่างฝั่งทะเลอันดามัน - อ่าวไทย รวมทั้งเชื่อมโยงในภูมิภาคและต่างประเทศมีความสะดวกรวดเร็วยิ่งขึ้น

๖.๓.๕ ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน โครงการความร่วมมือเขตเศรษฐกิจสามฝ่าย อินโดนีเซีย มาเลเซีย-ไทย (Indonesia-Malaysia-Thailand Growth Triangle: IMT GT) โดยเฉพาะการพัฒนาเชื่อมโยง แนวพื้นที่ระเบียงเศรษฐกิจ (แนวพื้นที่เศรษฐกิจคาบสมุทรมะละกา แนวพื้นที่เศรษฐกิจจูโม-มะละกา และ แนวพื้นที่เศรษฐกิจบันดาอาจะห์-เมดาน-คูไม-ปาเล็มบัง และแนวพื้นที่เศรษฐกิจระนอง-ภูเก็ต-อาจะห์) จะทำให้ มีการเชื่อมโยงทางการค้า การลงทุน และการท่องเที่ยว และส่งผลกระทบต่อเนื่องต่อการขยายตลาดและการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจในภาคได้รวดเร็วขึ้น

๖.๓.๖ ข้อตกลงระหว่างประเทศด้านสิ่งแวดล้อมจะมีความเข้มข้นมากขึ้น ประเทศไทยได้ร่วม ลงมติรับรองเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนของโลก (Sustainable Development Goals : SDGs) ในการ ประชุม ผู้นำประเทศสมาชิกองค์การสหประชาชาติ เมื่อวันที่ ๒๕ กันยายน ๒๕๕๘ ประกอบกับการประกาศ เจตนารมณ์และกำหนดเป้าหมายของประเทศในการลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจกให้ต่ำกว่าระดับการปล่อย ตามปกติ ร้อยละ ๗ - ๒๐ ในปี ๒๕๖๓ และความตกลงปารีส (The Paris Agreement) เมื่อวันที่ ๑๒ ธันวาคม ๒๕๕๘ ด้วยนั้น จะส่งผลต่อทิศทางการพัฒนาประเทศที่ต้องคำนึงถึงการพัฒนาที่สมดุลระหว่างเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม รวมทั้งต้องเร่งปรับเปลี่ยนกระบวนการผลิตทั้งภาคเกษตร อุตสาหกรรม บริการ และ การท่องเที่ยวให้เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม โดยเฉพาะการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการผลิตและการแปรรูปผลิตภัณฑ์ อย่างพารา ปาล์มน้ำมัน และประมง เพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มและลดผลกระทบสิ่งแวดล้อม การพัฒนาการท่องเที่ยว โดยคำนึงถึงการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืน ดังนั้น จึงจำเป็นต้องมีการให้ข้อมูลข่าวสารแก่ ประชาชนเพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจ และสนับสนุนการพัฒนาเกษตรกรและผู้ประกอบการให้สามารถ พัฒนาการผลิตตามเงื่อนไข เพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันกับประเทศคู่ค้าอื่นได้

๖.๓.๗ การเปิดเสรีทางการค้าระดับทวิภาคีและพหุภาคีเปิดโอกาสให้ภาคการผลิตและ ภาค บริการขยายสู่ตลาดโลกเพิ่มขึ้น

๑) การผลิตยางพารา ผลไม้ และอาหารทะเล จะได้รับโอกาสจากการที่ประเทศจีน และอินเดียเป็นประเทศอุตสาหกรรมใหม่ของโลก ในการพัฒนาความร่วมมือและขยายตลาดการส่งออก สินค้า ยางพารา ซึ่งในปัจจุบันประเทศจีนเป็นผู้นำเข้ารายใหญ่ที่สุดของโลกจากการขยายตัวของอุตสาหกรรม ๑๗ แผนพัฒนาภาคใต้ ยานยนต์ นอกจากนี้ ยังเป็นโอกาสในการขยายตลาดการส่งออกผลไม้ที่สำคัญของภาค ได้แก่ ทุเรียน เงาะ มังคุด ลองกอง รวมทั้ง ผลิตภัณฑ์แปรรูปอาหารทะเล และตลาดการท่องเที่ยว

๒) การท่องเที่ยวและบริการจะมีโอกาสขยายตัวจากจำนวนนักท่องเที่ยวที่เพิ่ม สูงขึ้น และมีรูปแบบการท่องเที่ยวที่หลากหลายขึ้น โดยเฉพาะนักท่องเที่ยวกลุ่มใหม่ๆ จากประเทศจีนและ อินเดีย รวมทั้งนักท่องเที่ยวจากประเทศในกลุ่มอาเซียน ที่สามารถเดินทางมาท่องเที่ยวได้อย่างสะดวกมากขึ้น ซึ่ง ในช่วง ๒-๓ ปีที่ผ่านมา มีนักท่องเที่ยวชาวจีนเดินทางเข้ามาท่องเที่ยวในพื้นที่เพิ่มขึ้นในอัตราที่สูงอย่างต่อเนื่อง

๖.๓.๘ การเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีสารสนเทศ

๑) ภาคการผลิตที่สำคัญของภาคมีขีดความสามารถในการแข่งขันมากขึ้น โดยเฉพาะ ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีสารสนเทศและนวัตกรรมการสื่อสารจะมีบทบาทสำคัญในการพัฒนา เพื่อเพิ่มขีด ความสามารถในการแข่งขัน ทั้งด้านการเกษตร อุตสาหกรรม การค้าและบริการการท่องเที่ยว ดังนั้น

ผู้ประกอบการทุกระดับจำเป็นต้องมีการปรับตัวเพื่อปรับปรุงกระบวนการผลิตและการบริการ ให้สอดคล้องกับเศรษฐกิจที่ขับเคลื่อนด้วยนวัตกรรม

๒) การสร้างเสริมคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น การพัฒนาระบบอินเทอร์เน็ตประชารัฐทำให้การติดต่อสื่อสารมีความสะดวกและรวดเร็วมากขึ้น สามารถเข้าถึงข้อมูลข่าวสารได้อย่างรวดเร็ว รวมทั้ง ยังสามารถประยุกต์ใช้กับเครื่องอำนวยความสะดวกภายในครัวเรือน ตลอดจนการประยุกต์ใช้ในด้านการพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอน เปิดโอกาสการเรียนรู้ได้มากขึ้น

๖.๔ ภัยคุกคาม

๖.๔.๑ การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและภัยธรรมชาติที่มีความผันผวนและรุนแรงมากขึ้น ส่งผลกระทบต่อทั้งภาคการผลิต และปัญหาคืนลมแรงที่ส่งผลต่อการกัดเซาะชายฝั่ง ซึ่งนับวันจะมีความรุนแรงเพิ่มขึ้น ซึ่งการดำเนินงานแก้ไขปัญหานั้นผ่านมายังขาดการบูรณาการเพื่อการแก้ไขปัญหาอย่างเป็นระบบ

๖.๔.๒ มาตรฐานการจัดการป่าไม้อย่างยั่งยืน (Forest Stewardship Council (FSC) เป็นมาตรฐานในการจัดการป่าไม้เพื่อการค้าระหว่างประเทศ กำหนดโดยองค์การพิทักษ์ป่าไม้ซึ่งทำหน้าที่ให้การรับรองทางป่าไม้ (Forest Certification) การผลิตไม้และผลิตภัณฑ์ไม้จากป่าธรรมชาติและป่าปลูก ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อผู้ผลิตและแปรรูปไม้ผลิตภัณฑ์จากไม้ โดยเฉพาะอุตสาหกรรมไม้ยางพาราในพื้นที่ภาคใต้

๖.๔.๓ การเข้ามาของแรงงานต่างด้าวไร้ฝีมืออย่างผิดกฎหมาย เนื่องจากภาคการผลิตของภาคยังมีความต้องการแรงงานต่างด้าวสูง โดยเฉพาะสาขาเกษตรและประมง ทำให้ผู้ประกอบการมีภาระต้นทุนการใช้แรงงานถูกกฎหมายสูง ส่งผลให้มีการลักลอบนำเข้าแรงงานต่างด้าวไร้ฝีมืออย่างผิดกฎหมาย ซึ่งนำไปสู่ปัญหาการค้ำมนุษย์ รวมทั้งปัญหาอาชญากรรม ปัญหายาเสพติด และปัญหาโรคระบาดจากแรงงาน ต่างด้าว ซึ่งเป็นภาระค่าใช้จ่ายของงบประมาณภาครัฐและก่อให้เกิดการระบาดไปยังประชากรในพื้นที่

